

STUDIA
UNIVERSITATIS BABEŞ-BOLYAI

PHILOSOPHIA

2

1980

CLUJ-NAPOCA

REDACTOR ȘEF: Prof. I. VLAD

REDACTORI ȘEFI ADJUNȚI: Prof. I. HAIDUC, prof. I. KOVÁCS, prof. I. A. RUS

**COMITETUL DE REDACȚIE FILOZOFIE: Prof. A. DANCSULY, prof. T. HAGAN,
prof. N. KALLOS, prof. T. POP, prof. I. RADU, prof. G. TOMUȚA (redactor
responsabil), lector C. BLAJ (secretar de redacție)**

STUDIA

UNIVERSITATIS BABEȘ-BOLYAI

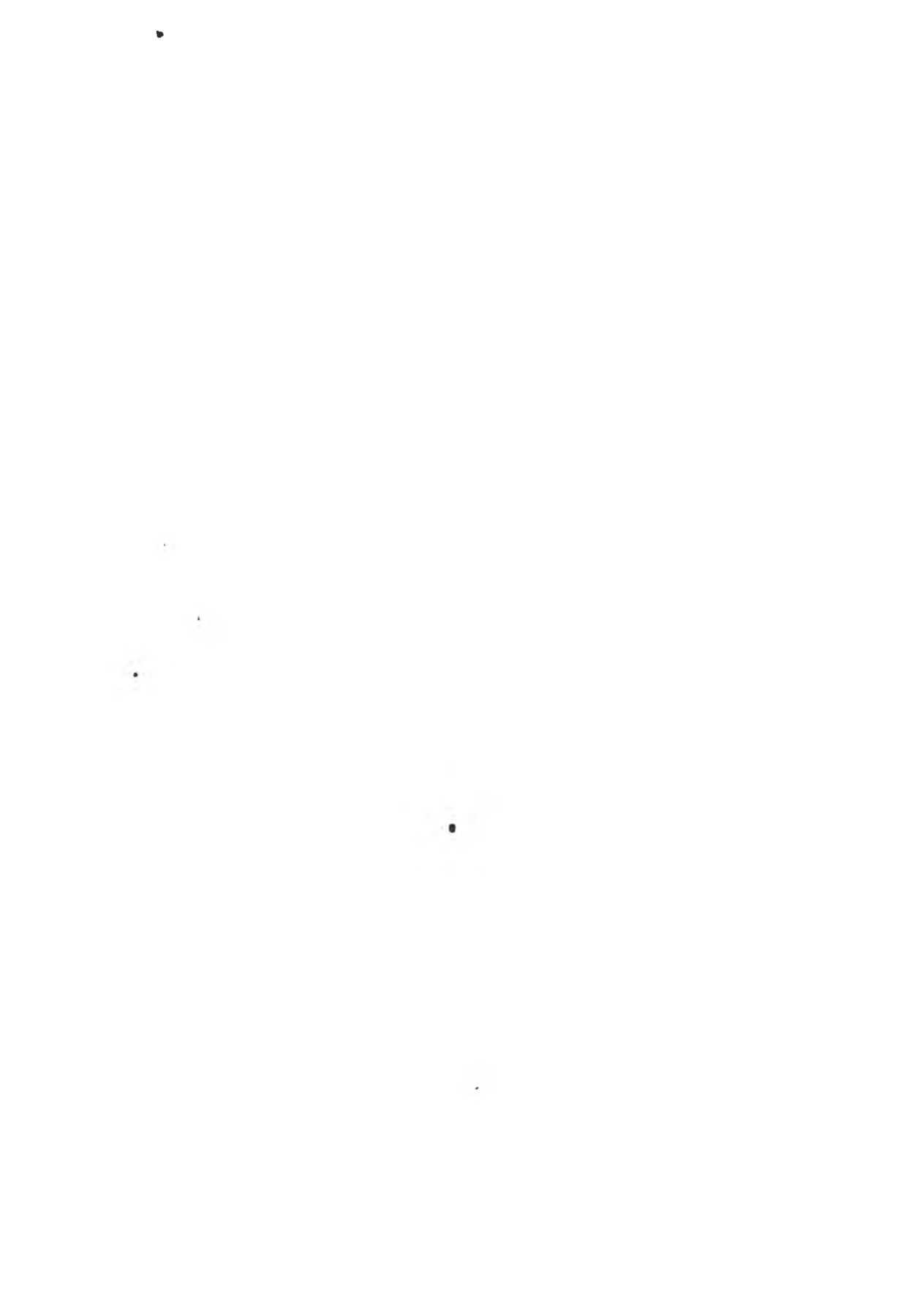
PHILOSOPHIA

2

Redacția: 3400 CLUJ-NAPOCA, str. M. Kogălniceanu, 1 ● Telefon 1 34 50

SUMAR — CONTENTS — SOMMAIRE — СОДЕРЖАНИЕ

Profilul unei cercetări ● Profil d'une recherche (I. ALUĂȘ)	3
I. CHIȘU, I. LEICU, A. PANTEA, G. TOMUȚA, Dinamica vieții social-politice din Țara Oașului în perioada 1944—1947 ● Dynamique de la vie sociale-politique au „Pays de l'Oaş” (1944—1947)	5
D. SALADE, Dinamica învățămîntului în Țara Oașului ● Die Dynamik des Unterrichtswezens im Oașer Land	17
GH. BÂRSAN, M. KISS, A. ROTH, M. SEMENIUC, Bugetul de timp și conștiința timpului în zona Oaș ● Le budget de temps et la conscience du temps dans l'Oaş	27
C. MARE, Condiția femeii în Oaș ● Condition de la femme en Oaș	37
ȘT. LANȚOȘ, R. MEISTER, Migrația și calitatea vieții umane ● The migration and quality of life	48
I. SEMENIUC, Considerații asupra conștiinței politice din Țara Oașului ● Предварительные соображения относительно политического сознания в Цара Оашулуй	56
I. IRIMIE, Considerații preliminare cu privire la conștiința morală în Țara Oașului ● Consideration preliminaires concernant la conscience morale au pays de l'Oaş	65
T. HĂGAN, L. ZĂPÎRȚAN, A. BUDUȘAN, SEBESTYÉN P., Activitatea politică, ideologică și educativă pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a locuitorilor din Țara Oașului ● L'activité politique, idéologique et éducative pour le développement de la conscience socialiste des habitants du pays d'Oaş	75

PROFILUL UNEI CERCETĂRI

În anii 1975—1978 s-a realizat în Țara Oașului o cercetare multidisciplinară la care a participat un număr mare de cadre didactice, cercetători, specialiști și studenți din Cluj-Napoca, Iași și din județul Satu-Mare. Articolele din acest număr al revistei „Studia” reprezintă o primă sinteză a rezultatelor obținute de echipe ale Facultății de istorie-filozofie, ele vizînd diverse aspecte esențiale ale comportamentului și mentalității comunității oșenești.

Potrivit decupajului teritorial efectuat de instituții specializate locale, Oașul — situat în nord-vestul României, în județul Satu-Mare — cuprinde 11 comune și orașul Negrești, avînd cca 63 000 locuitori. Oașul reprezintă, cum se știe, o zonă puternic individualizată printr-o serie de caracteristici socio-economice și culturale constituite pe parcursul unei complexe și contradictorii istorii multimilenare.

Prin multiple fațete ale specificului ei Țara Oașului a atras de timpuriu atenția a numeroși călători, publiciști, cercetători și a beneficiat de investigații diverse, pondere deosebită avînd cele de natură etno-folclorică, istorică și geografică. Cele mai multe au urmărit să descrie și să explice originalitatea obiceiurilor oșenești, să descifreze condițiile în care s-a păstrat veacuri de-a rîndul această originalitate, să înțeleagă cum s-a putut plămădi și conserva ea în condițiile grele în care a fost silită să trăiască această colectivitate pînă nu de mult. Asprimea vieții și frumusețea de excepție a universului socio-uman — a cîntecului, dansului, portului — reprezintă cei doi poli între care au pendulat cercetările pînă acum.

Investigația noastră s-a desfășurat, așadar, pe un teren defrișat într-o măsură însemnată de inteligența și hărnicia multor înaintași care și-au consacrat energia morală și intelectuală pentru a obține o imagine cît mai adecvată despre aspecte esențiale ale vieții oșenilor.

Totuși cercetarea noastră se deosebește sensibil de cele efectuate pînă acum în această zonă prin mai multe particularități caracterizante ale ei.

Ea este în primul rînd rodul unei comenzi sociale, venite din partea conducerii locale de partid și de stat, conducere care de ani de zile se preocupă constant de dezvoltarea acestei zone, frumoasă, pitorească dar din punct de vedere social-economic rămasă în urmă față de alte zone ale județului. În al doilea rînd, conducerea județeană de partid a fost profund interesată în cunoașterea multilaterală a trecutului acestei zone, a condițiilor evoluției sale pînă astăzi, a modului în care s-a constituit și s-a păstrat profilul ei original, a destinelor ei viitoare. În felul acesta am fost angajați într-o cercetare cu un îndoit-obiectiv. Unul de natură practică-aplicativă și altul pe care l-am putea numi de cercetare fundamentală, și prin care să descifrăm geneza, evoluția pînă astăzi și perspectivele de dezvoltare ale Țării Oașului.

Ideea directoare a cercetării noastre este modernizarea unui subsistem social-zonal, cum putem numi Țara Oaşului, în perimetrul căreia accentul a fost pus pe tranziția de la „tradițional“ la „modern“ declanșată de socialism în zona amintită, pirghiile și mecanismul ei de producere, căile, modalitățile, factorii stimulativi și obstacolanți ai realizării acestei modernizări.

Utilizând diverse proceduri descriptive, analize explicative, comparații transversale și longitudinale, în temeiul unor eşantioane de diverse grade de reprezentativitate, studiile din acest volum pun în lumină transformări modernizante intervenite în ultimele decenii, unitatea, dintre continuitate și discontinuitate în comportamentele și mentalitățile, în modul de trai, în calitatea vieții din Țara Oaşului.

Este de subliniat ca deosebit de important faptul că la obținerea rezultatelor consemnate în acest volum au contribuit substanțial grupe de studenți integrate în echipele de specialiști, prin care s-a realizat una din cerințele majore ale politicii partidului în domeniul învățămîntului și cercetării științifice.

Putem deci considera Oaşul un imens „laborator viu“ în care cadre didactice și studenți deopotrivă și-au exersat inteligența, pregătirea profesională, într-o cercetare la care au fost solicitați să-și mobilizeze toate resursele lor morale și intelectuale.

Această formă a investigației științifice, realizată în temeiul unei convenții cu organe de decizie, poate fi deosebit de stimulativă, binefăcătoare pentru cercetare întrucît sporește sensibil răspunderea pentru ceea ce se cercetează, pentru felul care se cercetează, pentru concluziile care sînt formulate. Căci e vorba de concluzii care pot fi imediat confruntate cu viața, cu exigențele și aspre dar drepte, și care se pot repercuta, în măsura în care vor fi incluse într-o decizie, asupra destinului unor colectivități. Această formă a legăturii cu practica contribuie, cred, într-o măsură apreciabilă la formarea cercetătorului în spiritul unei înalte responsabilități morale, în spiritul exigențelor eticii profesionale. Aceste efecte binefăcătoare se pot răsfringe atît asupra cercetătorului format cît și asupra celui în curs de formare, asupra studentului antrenat în colectivele de cercetare.

În același timp, viețuirea de durată în mijlocul colectivității oșenești, viețuire impusă de durata cercetării (1975—1978), a prilejuit multiple contacte profesionale și extraprofesionale, comunicarea cu localnicii pe multiple planuri, cunoașterea modului lor de viață și gîndire, a frumosașelor lor obiceiuri, a preafrumoașelor peisaje în care trăiesc. Toate acestea la un loc au avut, după părerea noastră, o indubitabilă înrăurire pozitivă asupra cercetătorului și studentului, o relevantă eficiență educativă, patriotică.

Desigur că la urma urmei contează temeinicia și relevanța teoretică și practică a cercetării din Oaş. Sperăm că toți participanții la această investigație — inclusiv autorii articolelor din acest volum — vor continua efortul de prelucrare și interpretare a informațiilor recoltate în vederea elaborării unor sinteze cît mai consistente asociate cu propuneri serioase privind viitorul Țării Oaşului.

ION ALUAȘ

DINAMICA VIETȚII SOCIAL-POLITICE DIN ȚARA OAȘULUI ÎN PERIOADA 1944—1947

I. CHIȘU, I. LEICU, A. PANTEA, G. TOMUȚA

Țara Oașului — nume cu puternice rezonanțe în conștiința națională — a constituit de-a lungul istoriei zbuciumate a poporului nostru un puternic centru românesc, care a rezistat asemenea înțregii patrii tuturor vicisitudinilor timpului, contribuind la păstrarea ființei noastre naționale. Oșenii au menținut nealterate tradițiile valoroase moștenite de la daci și romani și le-au împodobit nu numai cu culoare și temperament, ci și cu perseverență și tenacitate, cu răbdare și optimism robust. Aceste calități, la care se adugă un vibrant patriotism, au fost probate în momentele de grea cumpănă pentru ființa națională a poporului nostru. Astfel, în anii întunecați ai ocupației horthyste¹, nesfirșitele umilințe, ca și răpirea celor mai elementare drepturi, ale populației românești, prigoana sălbatică la care au fost supuși toți cei animați de sentimentele patriotice indiferent de naționalitate² au generat în conștiința lor o puternică revoltă manifestată în forme variate, lupta lor înscriindu-se în lupta generală a poporului nostru împotriva fascismului hitlerist-horthyst, pentru independență, libertate și progres. Rezistența locuitorilor Oașului împotriva autorităților horthyste, începută din primul moment al ocupației, variată în forme de manifestare, a atins apogeul în anul 1944. Astfel, încă în vara anului respectiv numai în pădurile din zona Negrești se aflau ascunși în jur de 2 000 de locuitori³, care refuzaseră să se prezinte la concentrări sau la companiile de muncă forțată. Asemenea acțiuni au dus la reprimarea săbatică a populației, în speranța intimidării ei. Așa, de pildă, odată cu impușcarea a 12 tineri români și maghiari, la marginea comunei Apa, au mai fost executați 8 tineri români lângă satul Moșeni⁴.

Devine explicabil în aceste împrejurări de ce unii muncitori și țărani din această zonă, ca și din Maramureș, s-au constituit și au acționat în grupuri de partizani, ducând lupte cu forțele de represiune ale inamicului, organizând acte de sabotaj pe căile de comunicație, iar apoi sprijinind din plin înaintarea trupelor române și sovietice. Un asemenea

¹ Prin Dictatul de la Viena, din 30 august 1940, impus României de către Ungaria horthystă, cu sprijinul direct al lui Hitler și Mussolini, țării noastre i-a fost smuls un teritoriu cu o suprafață de 43 492 km² și cu o populație de peste 2 667 000 de locuitori — care în majoritate erau români — și predat Ungariei. În cadrul teritoriului transilvănean cedat se afla și Oașul.

² Vezi volumul *Regimurile fasciste și totalitare din Europa*, vol. I. Ed. militară, 1979, pp. 62—75; *Rezistența antifascistă în partea de nord a Transilvaniei, septembrie 1940 — octombrie 1944*, Ed. „Dacia”, Cluj-Napoca, 1974, pp. 39—40.

³ Vezi volumul *România în războiul antihitlerist. 23 August 1944 — 9 Mai 1945*. Ed. militară, 1966, p. 266—267.

⁴ *Ibidem*, p. 267.

caz l-au oferit câțiva locuitori din satul Turț, care au informat unitățile noastre asupra dispozitivului de apărare hitlerist. Aceasta a facilitat eliberarea localității fără pierderi, în plus fiind capturate 12 tunuri și un mare număr de prizonieri⁵. Din același îndemn patriotic numeroși locuitori — ale căror localități se aflau pe direcțiile de ofensivă ale trupelor române și sovietice — s-au înscris voluntari, continuând lupta și după eliberarea gliei străbune⁶.

Eliberarea ultimei brazde din pământul patriei, la 25 octombrie 1944, și continuarea victorioasă a războiului împotriva coaliției hitleriste constituia o mare izbândă a poporului nostru, condus în lupta sa dreaptă de P.C.R. în alianță cu forțele patriotice, democratice. Dar lupta pentru progresul social, pentru transformările revoluționare fundamentale abia începuse. Se impunea cu necesitate în continuare să se sprijine lupta pentru înfrângerea reacțiunii române și maghiare, care întreținea încă atmosfera de învrăjbire; să se pășească cu hotărîre pe drumul reinstaurării autorității de stat române și democratizarea sa, pentru a realiza, în pas cu întreaga țară, șirul dezideratelor revoluționare în interesul maselor populare.

Pășirea pe acest drum în zona la care ne referim, ca în întreg nordul Transilvaniei, a avut anumite particularități, care s-au datorat între altele și instituirii la 24 octombrie 1944, pînă la 9 martie 1945, a administrației militare sovietice⁷. Cu toate acestea, prin constituirea la 28 octombrie 1944 a Comitetului F.N.D. din România pentru nordul Transilvaniei, avînd în componență aceleași partide și organizații de masă ca și în întreaga țară, P.C.R. a orientat lupta maselor într-un cadru unitar, asigurînd desfășurarea corespunzătoare a procesului revoluționar și în această parte a țării.

Condițiile generale create în țară ca urmare a victoriei asupra fascismului, hitlerismului și horthysmului, restabilirea integrității și suveranității patriei, au permis *trecerea la o viață politică normală, democratică*. Prin decretul oficial din 31 august 1944 se repuneau în vigoare dispozițiile Constituției din 1923, cu privire la organizarea pe baze democratice a activității de stat și manifestarea liberă a cetățenilor, partidelor și organizațiilor politice și profesionale⁸.

Folosind acest cadru legal instituit în țară, P.C.R. — care timp de două decenii luptase în condițiile grele ale ilegalității, terorii polițienești burghezo-moșierești, fasciste, hitleriste, horthyste, dînd cele mai grele jertfe pentru binele patriei, dar aureolat de marea victorie din august 1944, al cărei inspirator și era — a trecut grabnic la refacerea și întărirea organizațiilor sale.

⁵ *Ibidem*, p. 269.

⁶ Vezi *Analele Institutului de istorie a P.C.R.*, nr. 4, 1962, p. 92.

⁷ *Istoria României în date*, Ed. enciclopedică română, București, 1971, p. 370.

⁸ Decretul nr. 1625 din 31 august 1944, *Monitorul Oficial*, nr. 202 din 2 septembrie 1944.

Pe fondul general de reorganizare și întărire a partidului comunist⁹ și a organizațiilor sale de masă la scară națională, s-a desfășurat un proces similar și în partea de nord a Transilvaniei, pe măsura eliberării ei de sub vremelnica dar dureroasă cotopire maghiaro-horthystă, dictată de Germania hitleristă și Italia fascistă în august 1940. Până la reinstaurarea administrației românești, Comitetul provizoriu P.C.R. Cluj și-a asumat rolul de conducere regională pentru întreg nordul Transilvaniei¹⁰.

În acest context s-a constituit Regionala P.C.R. Satu-Mare, în componența căreia au intrat organizațiile din județele Satu-Mare, Maramureș, Sălaj, și Bihor. O particularitate a constituit-o faptul că, în afară de Comitetele județene Maramureș, Sălaj și Bihor, au fost create două Comitete raionale de partid cu sediul la Satu-Mare, respectiv la Baia-Mare, în componența cărora au intrat comitetele de plasă învecinate. Aceste două comitete raionale erau asimilate statutar cu comitetele județene și erau subordonate Comitetului regional. În august 1945 Regionala P.C.R. Satu-Mare și-a mutat sediul la Oradea, iar Organizația raională P.C.R. Satu-Mare fiind în continuare subordonată Comitetului regional P.C.R. Bihor. Raioanele Satu-Mare și Baia-Mare s-au desființat în august 1946, când structura organizatorică a partidului a fost reasezată potrivit principiului împărțirii administrative a țării. În cadrul acestei structuri organizatorice, s-a dezvoltat și organizația județeană P.C.R. Satu-Mare, din care făcea parte și plasa Oaș și apoi Negrești, în perioada de după eliberare și până la crearea partidului unic al clasei muncitoare în februarie 1948¹¹.

Ca structură organizatorică, Raionala Satu-Mare avea 6 comitete de plasă, 3 comitete de sector în orașul Satu-Mare cu 43 celule de partid. Din cele 144 de comune ale raionalei, în 125 existau celule sătești, iar în 19 comune erau în curs de constituire¹². Astfel, se poate spune că în anul 1945 s-a încheiat în linii mari procesul de organizare a partidului în condiții legale, creîndu-se o largă rețea de organizații de partid care acoperea întregul teritoriu al județului, toate sectoarele de activitate.

Efervescența vieții democratice postbelice, creșterea influenței P.C.R. și a organizațiilor sale de masă, s-a resimțit puternic și în Țara Oașului, acest străvechi pământ românesc, însuși leagăn de zămislire și conservare a poporului român. Prin cadrele sale de frunte, Leontin Sălăjan, Alexandru Sencovici ș.a.¹³, Comitetul regional P.C.R. Oradea s-a preocupat îndeaproape de procesul reorganizării pe baze legale a partidului comunist și a organizațiilor democratice, de creșterea influenței lor în mase și în această parte a țării. Totodată, Țara Oașului a fost în atenția permanentă a conducerii centrale a P.C.R. și a guvernului democratic, care

⁹ În septembrie 1944 P.C.R. număra 253 125 de membri, din care 134 158 muncitori, 78 240 țărani, 21 807 funcționari, 12 250 mici meseriași, 5 954 intelectuali și 1 434 militari, cuprinși în 8 251 organizații de bază. (*România în anii revoluției democrat-populare. 1944—1947*, Ed. politică, București, 1971, p. 178.)

¹⁰ *Vezi Rezistența antifascistă în partea de nord a Transilvaniei*, p. 231.

¹¹ *Sătmărenii în lupta pentru socialism, 1944—1947*, Satu-Mare, 1974, pp. 54—55.

¹² *Ibidem*, p. 62—63.

¹³ „Sătmăru!”, 23 august 1946.

prin vizitele făcute de Lucrețiu Pătrășcanu, Dr. Petru Groza ș.a., au impulsivat procesul de democratizare, reinstaurarea administrației românești, rezolvarea unor probleme economice, sociale și juridice grave, creșterea influenței partidului comunist și guvernului democratic în rîndul masei de oșeni.

Atragerea Țării Oașului la politica P.C.R. și a guvernului Dr. Petru Groza a fost organic legată de rezolvarea unor sarcini stringente la ordinea zilei, a unor adevărate probleme de viață și de moarte pentru acest „colț uitat de țară“, cum era supranumit în trecut Oașul.

Asemenea probleme erau: înlăturarea completă a urmelor regimului horthyst, sprijinirea frontului antihitlerist, reinstaurarea administrației românești în partea de nord a Transilvaniei, consfințirea de către Conferința de pace de la Paris a revenirii acestui străvechi teritoriu românesc în granițele istorice firești ale patriei noastre, democratizarea vieții politice, instaurarea unei conduceri democratice, înfăptuirea reformei agrare, lichidarea foametei, sărăciei, bolilor, analfabetismului, inculturii, superstițiilor și altor urme ale unui trecut dureros, lăsat moștenire de regimurile exploatoare. Surprinzînd aceste priorități ale zilei, faptul că ele puteau fi rezolvate numai de către partidul comunist și guvernul democrat-popular, ziarul democratic „Sătmarul“ scrie cît se poate de plastic în primul său număr, sub semnul unei adevărate profesii de credință de la care nu se va abate: „E regretabil că în acest secol al culturii și civilizației de exemplu, o regiune așa de frumoasă ca Oașul nostru, o regiune pur românească, să fie atît de neglijată. E ceva de necrezut, că numărul celor analfabeți să fie așa de mare, ca în regiunile acestea. Știm și sîntem ferm convinși, că atît sub fosta dominație maghiară, cît și sub cea românească, asuprirea a lucrat mină în mină; cei care au stat totdeauna la cîrmă, nu au edictat nici de cum și niciodată ridicarea și luminarea fiilor noștri dragi și falnici ai ogorului românesc, ci din contră, i-au ținut în întuneric, pentru a nu pretinde niciodată drepturile și libertățile lor cuvenite. Cu noua eră, trecutul să rămînă al trecutului.

Azi, după atîția ani de suferință și cotropire, conducerea țării stă în mîinile acelor care s-au ridicat din sînul poporului.

Vom încerca — în speranța reușitei — să corectăm greșelile și păcatele trecutului, vom semăna pace și înțelegere acolo unde sub diferite regimuri fasciste, s-a semănat șovinismul, ura de rasă de către unele capete îndărătnice; vom arăta drumul spre o viață adevărată și vom pleda cu sfințenie pentru dreptul de a avea cuvînt acei care muncesc, pentru o Românie democratică, o Românie unde să poată avea drepturi egale, fiecare cetățean cinstit, indiferent de orginea etnică și de naționalitate¹⁴.

Partidul Comunist Român a lămurit masele populare din Sătmar și Oaș, indiferent de naționalitatea lor, că sarcinile economice, sociale, naționale etc. ale acestei perioade istorice — sub semnul cărora erau atrase

¹⁴ *Ibidem.*

spre partid — formau un singur proces al cărui început era legat de evenimentul din august 1944, urmat de instaurarea guvernului democratic de la 6 martie 1945 și de alegerile din noiembrie 1946. Referindu-se la această problemă, Leontin Sălăjan, membru al C.C. al P.C.R. și secretar al Regionalei P.C.R. Oradea, arăta în august 1946: „Pentru noi, pentru acest colț de țară, aniversarea zilei de 23 August are o însemnătate deosebită, pentru că fără acest act măreț, întregit cu 6 Martie 1945 — venirea la cirna țării a guvernului Dr. Petru Groza — n-am fi putut sărbători acest mare praznic. Administrația românească a fost introdusă în Ardealul de Nord numai după 6 martie, fiindcă numai Guvernul Groza a fost în stare să asigure prietenia naționalităților conlocuitoare, numai el a putut asigura liniștea și ordinea atât de necesare pentru susținerea spatelui frontului. De aceea, 23 August, întregit cu 6 Martie și bătălia pentru alegeri înseamnă încheierea lanțului care întărește unitatea poporului¹⁵. În cuvîntare era combătută politica revizionistă maghiară, reinviată de unele elemente reacționare, în ciuda faptului că naționalitatea maghiară se bucura de drepturi depline sub noul regim democratic românesc: „Politica discordiei este numai și numai în interesul marilor moșieri și capitaliști români și maghiari, care se întîlnesc în ura lor împotriva poporului și colaborează foarte bine în consiliile de administrație ale marilor bănci. Populația maghiară trebuie să înțeleagă că politica revizionistă duce la dezastrul ambelor popoare și trebuie să se alăture luptei duse de forțele vii ale poporului, devenind un aliat sincer al democrației românești¹⁶.

Partidul comunist căuta să edifice masele asupra faptului că revizionistii maghiari se întîlneau pe un teren comun cu elemente șovine române în ura lor împotriva poporului și de aceea trebuie deopotrivă combătuți. „Este un adevăr istoric, se arăta în documentul intitulat «Poziția P.C.R. față de curentele șovine și revizioniste» că imperiul Austro—Ungar și regimurile reacționare române și maghiare sînt deopotrivă responsabile pentru crearea artificială și întreținerea sistematică a urii șovine și neînțelegerilor dintre Români și Ungurii din Transilvania. Această politică a lăsat în mod incontestabil urme adînci în mentalitatea și starea de spirit a unei părți a populației transilvănene — ceea ce și doresc șoviniștii români și revizionistii maghiari¹⁷.

În ciuda tuturor greutăților provocate de reacțiune, de partidele „istorice“, care încercau să-și intensifice influența și politica lor demagogică, antipopulară în Țara Oașului, cum făcuseră decenii de-a rîndul înainte de 1940, masele largi de oșeni erau atrase irezistibil către partidul comunistilor care le apăra cu adevărat interesele.

Datele statistice ale vremii consemnează în acest sens dinamica creșterii rapide a rîndurilor P.C.R. în Țara Oașului — expresie a hotărîrii oșenilor de a adera la partidul care a eliberat țara de fascism, a instaurat guvernul democratic, a înfăptuit reforma agrară pentru țărănime.

¹⁵ *Ibidem*, 23 august 1946.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*, 3 august 1946.

Astfel, în perioada 15 august—20 decembrie 1945, în Plasa Oaș au fost primiți în rîndul membrilor P.C.R. un număr de 464 persoane. Dintre aceștia 28 erau muncitori, 386 țărani și 50 intelectuali, funcționari și casnice; 381 erau români, 68 erau maghiari și 15 evrei¹⁸.

În ianuarie 1946 în Plasa Oaș activa un comitet de plasă al P.C.R., o celulă de circă și 17 celule de partid la sate. Dacă în decembrie 1945 existau în toată plasa 1 720 de membri ai P.C.R., la sfîrșitul lunii ianuarie 1946 numărul total al membrilor P.C.R. se ridică la 2 723, din care 276 erau muncitori, 2 377 țărani, 70 mici meseriași, comercianți, intelectuali și funcționari. Pe naționalități: 2 086 erau români, 564 maghiari, 73 evrei. Pe sexe, 2 425 erau bărbați și 298 femei¹⁹.

În august 1947, existau în Plasa Negrești (fostă Oaș) 1 067* membri de partid, din care 106 muncitori, 942 țărani, 11 mici meseriași, 5 intelectuali, 1 funcționar, 2 militari. Dintre aceștia, 937 erau bărbați, 130 femei; 915 erau români, 147 maghiari și 5 evrei. Ca structură organizatorică exista un comitet de plasă, 3 celule de partid de cartier, 18 celule de partid satești²⁰.

În privința repartizării teritoriale situația era următoarea: Bixad — 33 membri de partid, Trip — 59, Lechința — 45, Orașul Nou — 13, Bixad-Băi — 56, Certeze — 56, Cămîrzana — 259, Remetea — 70, Călinești — 131, Vama — 20, Tur — 19, Tîrșolț — 35, Negrești — 159, Boinești — 23, Huta — 46, Moșeni — 3, Racșa — 6, Prilog — 17, Viile Medieș — 1, Ticeul Mic — 1²¹.

În cursul anului 1947 întărirea politico-organizatorică a organizațiilor de partid s-a realizat cu prioritate nu prin sporirea numărului membrilor și lărgirea rețelei organizațiilor de partid, ci prin ridicarea generală a nivelului muncii de partid, prin creșterea capacității organizațiilor P.C.R. de a cuprinde și de a organiza masele, prin sporirea răspunderii tuturor organizațiilor și membrilor P.C.R. în conducerea politică a întregii vieți economico-sociale și politice. Dealtfel, la mijlocul anului 1947 a fost sistată primirea de noi membri în partid, în scopul creării condițiilor pentru unificarea politică și organizatorică a mișcării muncitorești din România.

Concomitent cu creșterea rîndurilor și influenței P.C.R., în Țara Oașului și-a extins activitatea și organizația Frontului Plugarilor. Atragearea țărănimii în activitatea Frontului Plugarilor a avut loc sub semnul înfăptuirii aceluiași sarcini imperioase ale momentului istoric — înfrîngerea definitivă a fascismului pe front și în interiorul țării, democratizarea țării, refacerea economică, o politică internă și externă democratică. În acest sens, într-o chemare a Comitetului județean al Frontului Plugarilor Satu-Mare se arăta: „Pentru ca să ne ajungem scopul luptei

¹⁸ Arhiva Comitetului județean P.C.R. Satu-Mare, Fond nr. 1, Dosar nr. 21/1945, filele 1—24.

¹⁹ *Ibidem*, Dosar nr. 32/1946, filele 3—4.

* Diferența dintre totalul membrilor de partid din 1947 și 1946 rezultă din delimitarea administrativă diferită a Plasei Negrești față de fosta Plasă Oaș.

²⁰ Arhiva Comitetului județean P.C.R. Satu-Mare, Dosar nr. 32/1947, fila 44.

²¹ *Ibidem*, filele 30—31.

noastre, trebuie să ne organizăm. Nu așteptați deci, organizați comitete sătești, grupați-vă în Frontul Plugarilor, care este organizația voastră firească!²².

Participarea țăranilor oșeni la activitatea organizației revoluționare a țărănimii muncitoare nu s-a făcut fără unele ezitări și greutatea datorate neîncrederii în noul regim, neîncredere semănată cu abilitate de către reacțiune. Totodată regimul horthyst de opresiune lăsase urme adânci în sufletele curate ale acestor oameni dirzi și mindri. După cum se afirmă într-un articol din ziarul „Brazda Nouă“, Organ al Comitetului județean Satu-Mare al Frontului Plugarilor, „Această regiune a fost părăsită întotdeauna, mai ales acum în acești patru ani din urmă. Pentru starea ei de pînă acum sînt de vină autoritățile maghiare șovine, dar acum cînd ar avea posibilitatea să înceapă o viață nouă și liberă, ei stau pe gînduri, sînt neîncrezători.

În activitatea de organizare a Frontului Plugarilor, în multe comune din regiune nu am găsit nici un fel de rînduială, așa de pildă comuna Boinești, fără primar, fără învățător, fără garda comunală, o dezordine completă, iar cînd am chemat populația, la adunare pentru a explica rosturile acestei organizații, a și trecut zvonul prin comună, că a sosit o comisie care face înscrieri pentru a li se lua vitele; din cauza aceasta au participat în număr cam mic . . .²³.

Ziarele „Brazdă Nouă“, „Drepturile țăranilor“, „Colț de țară“ și „Sătmarul“ au desfășurat o largă campanie propagandistică, o muncă de luminare a țăranilor oșeni asupra țelurilor și sarcinilor Frontului Plugarilor, îndemnîndu-i pe țărani să se înscrie în această organizație. Așa, de pildă, ziarul „Brazdă Nouă“ a făcut un istoric al Frontului Plugarilor, arătînd că această organizație a luptat de la început pentru o reformă agrară în favoarea țăranilor, pentru înfrățirea cu muncitorii, pentru colaborarea cu alte organizații democratice, ca MADOSZ-ul, Blocul Democratic, Partidul Socialist etc., în lupta împotriva fascismului și războiului, pentru democrație într-o Românie nouă²⁴. Într-o chemare lansată de același ziar și intitulată sugestiv „Să ne unim forțele“, se arată că regiunile anterioare maghiare și române au învrîjbit masele țărănești pentru a le putea exploata mai bine, iar acum este necesară aderarea țărănimii la Frontul Plugarilor, indiferent de naționalitate, deoarece aceasta este o organizație cu „un program bine determinat: lupta pentru pămînt și drepturi cetățenești. Frontul Plugarilor a aderat la Platforma Frontului Național Democrat, întrucît punctele acestuia sînt aceleași cu dorința țărănimii. Da! Să ne unim forțele noastre țărănești pentru o luptă justă a țărănimii române. Intrăm în masă în organizația firească Frontului Plugarilor“²⁵.

În urma unei vaste munci propagandistice și organizatorice desfășurate de Comitetul județean Satu-Mare al Frontului Plugarilor, în frun-

²² „Brazdă Nouă“, 28 ianuarie 1945.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*, 11 februarie 1945.

²⁵ *Ibidem*, 4 martie 1945.

te cu președintele acestuia, Aurel Nistor, a Comitetului de plasă Oaș în frunte cu Ioan Țăranu, oșan ridicat din comuna Boinești, organizația s-a extins în întreaga Țară a Oașului. Trebuie subliniat în mod deosebit aportul adus la procesul de întărire al Frontului Plugarilor și chiar a organizațiilor P.C.R. din Țara Oașului a comunistului Ioan Țăranu care, fiind localnic și cunoscând pe viu păsurile și sufletul oșenilor, i-a influențat în această direcție. Candidat în alegerile parlamentare, Ioan Țăranu era astfel caracterizat: „Oșan de la Boinești, județul Satu-Mare, este reprezentantul cel mai demn al țăranilor din (județul) Satu-Mare. Este unul din organizatorii Frontului Plugarilor din Satu-Mare și a luptat fără osteneală la reforma agrară din acest județ. Astăzi este vicepreședintele organizației județene a Frontului Plugarilor din județul nostru”²⁶. Amintim că în 1947 el a fost promovat președinte al Frontului Plugarilor din județul Satu-Mare²⁷.

Consemnând procesul de aderare în masă a țărănimii la Frontul Plugarilor în întreaga Țară a Oașului, ziarul „Brazdă Nouă” arăta sub titlul: „S-a constituit Comitetul Comunal în comuna Negrești”, că „...și la noi, ca și în restul țării s-a început sistematic organizarea comunelor. Cu toate că în regiunea aceasta nu s-a auzit niciodată de organizația Frontului Plugarilor, o mulțime de oameni din diferite comune au început organizarea comitetelor comunale ale Frontului Plugarilor”²⁸.

Trecând peste greutățile provocate de o serie de elemente șovăitoare, de uneltirile reacțiunii, țărani clarvăzători din comuna Negrești s-au constituit în organizația Frontului Plugarilor, alegând un Comitet comunal în frunte cu Fabian Mihai și adoptând un program de acțiune cu revendicări specifice zonei respective, înfăptuirea unei reforme agrare care să dea pământ, loturi de pășunat și pădure, pentru țărani lipsiți; locuri de muncă pentru cei care nu se ocupau de agricultură, alte reforme democratice înscrise și în Platforma F.N.D. din județul Satu-Mare²⁹.

Faptul că Frontul Plugarilor se preocupa îndeaproape de nevoile reale ale satului a făcut să se spulbere acea neîncredere a țărănimii oșene manifestată în primele luni de după eliberare. Ea a aderat în masă la politica Frontului Plugarilor, la politica P.C.R., care îndruma îndeaproape toate organizațiile democratice. Se producea astfel marea cotitură politică și în Țara Oașului. „Oamenii încep a reveni, încep să vadă că sînt liberi asupra voinței lor — scria organul de presă județean al Frontului Plugarilor. Incepe în fiecare comună ceva ce pînă acum nu a mai fost. Atît muncitorii, cît și țărani se grupează în organizații care și-au pus ca țintă apărarea drepturilor muncitorești”³⁰.

Astfel, plugarii din comuna Certeze examinînd programul Frontului Plugarilor și constatînd că este singura organizație care luptă pentru

²⁶ „Sătmarul”, 19 noiembrie 1946.

²⁷ „Colț de țară”, 7 februarie 1947.

²⁸ „Brazdă Nouă”, 28 ianuarie 1945.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*, 11 februarie 1945.

realizarea reformei agrare, anularea datoriilor, pentru un învățămînt gratuit și, în general, pentru realizarea Programului de guvernare democratică, au hotărît să se grupeze în această organizație și să aleagă un comitet de acțiune format din 43 de plugari din comună³¹.

Respingînd propaganda reacționară care voia să semene neîncrederea și neînțelegerea în rîndul țărănimii, populația din comuna Boinești a trecut la formarea organizației locale a Frontului Plugarilor. Ei au ales un comitet format din 13 săteni hotărîți să lupte pentru interesele celor săraci și asupriți³².

Organizarea țărănimii oșene în Frontul Plugarilor și atragerea ei la politica de innoiri democratice, revoluționare a P.C.R., s-a făcut în focul bătăliei împotriva reacțiunii care încerca să destrame unitatea de luptă a țărănimii, să o abată de la politica P.C.R. Luînd cuvîntul la ședința Comitetului comunal al Frontului Plugarilor din comuna Trip (la 28 ianuarie 1946), Ioan Țăranu, în numele Comitetului județean al organizației, afirma: „... noi, țărani organizați în Frontul Plugarilor ne cunoaștem destul de bine prietenii, dar la fel și dușmanii, ciocoi și uneltele lor. Prietenii ne sînt muncitorii din fabrici și uzine, care ne-au ajutat la reforma agrară și care și-au vărsat sîngele și au dat victime pentru înfăptuirea acestei reforme agrare. Dușmanii ne sînt toți aceia care s-au așezat de-a curmezișul în înfăptuirea reformei agrare și au căutat să oprească înfăptuirea ei, în frunte cu moșierii reacționari. De azi înainte brațele țărănilor vor munci pămînturile lor proprii, primite prin reforma agrară făcută de Guvernul Dr. Petru Groza³³.

Schimbarea conștiinței politice a țărănimii oșene în anii revoluției democrat-populare era atestată și de părăsirea în masă a „partidelor istorice“, de procesul de disoluție rapidă a acestor partide, care nu au rezistat la marele examen al istoriei acestei frămîntate perioade.

Marcînd opțiunea politică definitivă în favoarea democrației, a țărănilor din comuna Trip, dar semnificativă pentru întreaga Țară a Oașului, ziarul „Sătmarul“ din 16 martie 1947 scria sub titlul sugestiv „Poporul părăsește în masă partidele istorice“: „Subsemnații, locuitori din comuna Trip, cu onoare Vă rugăm să publicați următoarele: Majoritatea dintre noi am făcut parte din organizația Național-Țărănistă — Maniu, unde ani de-a rîndul am activat pentru interesele unui partid care nu a înțeles chemarea lui, nici să ne slujească cînd era nevoie. Ni s-a vorbit întotdeauna așa de frumos despre plugărime, despre cooperative, spitale și alte șocoteli, care însă au fost bune numai cît să ne cîștige voturile, ca apoi să uite de promisiuni. Am trăit în întuneric și ne-am complăcut multă vreme în această situație. La început, cînd a venit la putere Guvernul Dr. Petru Groza, l-am privit cu neîncredere și chiar cu dușmănie. Ne-au mințit „cei de-ai noștri“ că dacă nu vom fi cu ei, sîntem pierduți, ni se vor lua casele, pămîntul, copiii de la mamă și altele. Noi însă am văzut că nimic nu este adevărat, că nu numai că nu

³¹ *Ibidem.*

³² *Ibidem.*, 18 februarie 1946.

³³ *Ibidem.* 8 februarie 1946.

ni se ia nimic, dar Guvernul Dr. Petru Groza a dat țăranilor pământ, unelte agricole, s-au înființat o mulțime de cooperative, tot în interesul nostru și multe altele. Acum avem și noi drepturi să pretindem un trai cât mai bun, să nu fim o simplă unealtă în mâna moșierilor, ca niște oameni liberi, cetățeni ai acestei țări. Văzind realizările guvernului de azi, ne-am hotărât în mod ferm să rupem cu trecutul și să începem o viață nouă, mai bună, sub semnul „soarelui“, aderând cu tot sufletul și inima noastră la Blocul Partidelor Democratice³⁴.

Atracția țăranilor oșeni spre Frontul Plugarilor s-a concretizat practic în crearea de organizații în toată Țara Oașului, în creșterea masivă a rîndurilor sale.

Astfel, în Circulara nr. 15/1945 trimisă resortului organizatoric al Comitetului județean P.C.R. Satu-Mare se comunică că Frontul Plugarilor dispunea de organizații în fiecare comună din Plasa Oaș³⁵.

La 20 februarie 1946 situația organizațiilor și a membrilor Frontului Plugarilor se prezenta astfel: La Negrești erau 359 de membri ai Frontului Plugarilor, din care 80 erau și membri ai P.C.R., la Valea Turului — 113, din care 35 erau membri ai P.C.R.; la Tur — 155, din care 42 erau membri ai P.C.R.; la Călinești — 275, din care 45 erau membri ai P.C.R.; la Cămărzana — 370, din care 43 erau membri ai P.C.R.; la Racșa — 417, din care 12 erau membri ai P.C.R. etc., în toată Plasa Oaș funcționau 15 organizații comunale ale Frontului Plugarilor, care cuprindeau 2 614 membri. Dintre aceștia 372 erau membri ai P.C.R. În zece comune din plasă funcționau primari care erau membri ai Frontului Plugarilor³⁶.

În ianuarie 1947, în întreaga Plasă Negrești existau 2 367 de membri ai Frontului Plugarilor, repartizați astfel: Negrești — 389, Vama — 113, Orașul Nou — 29, Prilog — 83, Racșa, 417, Tur — 115, Călinești — 275, Cămărzana — 163, Târșolț — 91, Boinești — 91, Trip — 116, Bixad — 252, Certeze — Huta — 157³⁷.

O activitate intensă a desfășurat Apărarea Patriotică, care a participat la rezolvarea unor probleme economice, sociale și culturale cu care era confruntată această regiune în anii 1945—1947 Apărarea Patriotică a distribuit în comunele și satele din Țara Oașului alimente și produse de primă necesitate, medicamente și îmbrăcăminte pentru copii și populația nevoiașă. Presa vremii relatează că la Bixad s-a distribuit stambă pentru haine, petrol pentru iluminat etc.³⁸.

Activitatea organizațiilor Apărării Patriotice din județ pentru normalizarea vieții și ajutorarea cetățenilor s-a conjugat cu recrutarea unor noi membri în organizație. Astfel, de la 3 330 de membri în 1945 organizația a crescut la 8 500 în 1947³⁹. Căminele de zi, organizate de Apărarea Pa-

³⁴ „Sătmarul“, 16 martie 1947.

³⁵ Arhiva Comitetului județean P.C.R. Satu-Mare, Fond nr. 1, Dosar nr. 21/1945, fila 16.

³⁶ *Ibidem*, Dosar nr. 32/1947, filele 11—12.

³⁷ *Ibidem*, Dosar nr. 32/1947, fila 45.

³⁸ „Sătmarul“, 25 septembrie 1946.

³⁹ *Sătămărenii în lupta pentru socialism* ... p. 63.

triotică, au găzduit 150—300 de copii săraci și orfani de război, iar colonia de vară din comuna Livada a organizat mai multe serii pentru copii săraci și orfani. Apărarea Patriotică a asigurat îmbrăcăminte pentru mulți dintre copiii nevoiași, a asigurat consultații medicale gratuite și a distribuit gratuit multe medicamente pentru bolnavi⁴⁰.

Apărarea Patriotică și alte organizații democratice din județul Satu-Mare au luat măsuri de ordin cultural în Țara Oașului, mai ales: s-au trimis caravane culturale în cele mai îndepărtate colțuri ale Țării Oașului⁴¹, s-au organizat cursuri de alfabetizare în toate comunele, s-au reparat și s-au construit școli⁴², au fost aduși și fixați învățători peste tot unde era nevoie⁴³.

Alături de aceste organizații, în Plasa Oaș au mai funcționat în această perioadă Uniunea Populară Maghiară, organizațiile sindicale, Tineretul Progresist, Uniunea Democrată Evreiască și organizații ale P.S.D.

În 1946 Uniunea Populară Maghiară număra 12 membri la Bixad-Băi, din care trei erau și membri ai P.C.R.; 320 în Orașul Nou, din care 15 erau membri ai P.C.R., și 200 la Remetea, din care 45 erau membri ai P.C.R.

Sindicatelor aveau 403 membri, din care 151 erau membri ai P.C.R., iar Uniunea Democrată Evreiască avea 45 de membri la Bixad-Băi, din care 40 erau membri ai P.C.R.⁴⁴.

În anii 1945—1947 s-au înființat numeroase filiale A.R.L.U.S. în comunele din Plasa Oaș⁴⁵. La 22 iunie 1947 la Negrești s-a ținut o adunare cu 450 de participanți, la care s-a ales Comitetul Filialei Oaș al A.R.L.U.S., condus de dr. Oșanu Gheorghe. Acesta, marcând evenimentul afirma: „Sperăm că de azi înainte intelectualii Plasei Oaș vor munci cu aceeași trageră de inimă ca și pînă acum, pentru o sinceră prietenie cu marea noastră vecină de la Răsărit⁴⁶”.

Procesul dezvoltării și întăririi organizațiilor P.C.R. și a organizațiilor democratice de masă în anii revoluției democrat-populare s-a realizat în focul bătăliei pentru rezolvarea principalelor sarcini generale și a sarcinilor specifice din Țara Oașului. Afluența maselor spre P.C.R., Frontul Plugarilor și spre celelalte organizații democratice s-a făcut pe baza propriei lor convingeri, izvorîte din realitățile vieții. Aceste realități au demonstrat că numai P.C.R. și Guvernul Dr. Petru Groza sînt în stare să ridice această zonă încărcată de istorie românească, din starea ei de înapoiere în care a fost ținută de regimurile exploatare, și să o propulseze pe traiectoria progresului și a civilizației socialiste. Experiența istorică ulterioară, realizările înregistrate pe toate planurile vieții sociale,

⁴⁰ „Sătmarul“, 9 ianuarie 1947.

⁴¹ *Ibidem*, 18 august 1946.

⁴² *Ibidem*, 1 februarie 1947.

⁴³ *Ibidem*, 11 martie 1947.

⁴⁴ Arhiva Comitetului județean P.C.R. Satu-Mare, Fond nr. 1, Dosar nr. 21/1945, fila 16 și Dosar nr. 32/1946, filele 11—12.

⁴⁵ Arhivele Statului Satu-Mare, Fond nr. 98/1945, Pretura plășii Oaș, nr. 1683/26 septembrie 1945, p. 28.

⁴⁶ „Sătmarul“, 27 iunie 1947.

atestă cu prisosință că aderarea Țării Oașului la politica P.C.R. și a guvernului democratic, iar ulterior la revoluția și construcția socialistă, a fost pe deplin justă și confirmată de viață.

DYNAMIQUE DE LA VIE SOCIAL-POLITIQUE AU
„PAYS DE L'OASȘ“ (1944—1947)

(R é s u m é)

La recherche multidisciplinaire réalisée au „Pays de l'Oaș“ a inclus aussi une analyse de la vie politique dans cette région archaïque de la Roumanie, plus précisément des politiques de la première période de transformations révolutionnaires dans notre pays. L'article ci-dessus présente des résultats préliminaires de cette recherche. Il insiste sur les conditions spécifiques de la formation des organisations locales du Parti Communiste Roumain et d'autres groupements politiques démocratiques, révolutionnaires, en soulignant le rôle joué par ceux-ci dans la résolution des problèmes d'ordre social, politique, économique et culturel du „Pays de l'Oaș“.

La recherche a visé aussi la relation entre les organisations politiques et la collectivité locale, la participation de cette collectivité à la vie politique, aux transformations révolutionnaires dans la région d'Oaș.

DINAMICA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ÎN ȚARA OĂȘULUI

DUMITRU SALADE

1. **Problema.** A examina dinamica învățămîntului din Țara Oașului pe o perioadă dată înseamnă a găsi niște indicatori care să exprime obiectiv ritmul de creștere în diferite etape și să acopere cel puțin principalele aspecte: bază tehnică, conținut, personal didactic. Asemenea reperi ar putea fi: cohortele școlare, cota din bugetul Țării Oașului afectată învățămîntului, spațiile de școlarizare, calificarea cadrelor, stabilitatea etc. Criteriile de alegere a indicatorilor pot fi diferite: economice, psihologice, pedagogice etc. Cum nu dispunem de niște reperi verificate la care să raportăm datele obținute mai recent am limitat aria de investigație la cele trei decenii care s-au scurs de la Reforma învățămîntului din 1948, care reprezintă oarecum o piatră de hotar în acest sens.

Am ales ca indicatori principali: creșterea numărului de *unități școlare*, a *numărului de elevi*, pe categorii de școli, a numărului de *cadre didactice*, a *laboratoarelor școlare* și a *sumelor* afectate învățămîntului pe perioada dată. La aceștia s-ar mai putea adăuga și alții ca: plecarea și venirea personalului didactic în și din Țara Oașului, anexe ale școlii (loturi, muzee, formații cultural-artistice, cercuri etc.), calificarea cadrelor didactice etc.

În examinarea problemei ne-am limitat la trei aspecte mai importante: *cadrul organizatoric*, *agenții procesului* (profesori—elevi) și *formele de lucru*, corelate în produsul școlii, absolvenții calificați. Deși nu cuprind întreaga arie de manifestare a învățămîntului cele trei aspecte oglindesc totuși, în linii generale, în modul cel mai adecvat dinamica procesului și chiar a sistemului de învățămînt, permițînd descoperirea ritmului de creștere pe ansamblu și pe fiecare latură¹.

Pedagogul italian L. Volpicelli spunea că țaria unui sistem de învățămînt se poate aprecia după măsura în care este capabil să dea societății competențele de care aceasta are nevoie. Dacă examinăm progresele înregistrate în Țara Oașului, în diverse domenii, în anii de care ne ocupăm, putem spune că sistemul de învățămînt a corespuns în cea mai mare parte nevoilor și că școala și-a adus o contribuție de netăgăduit la realizarea acestor comandamente. Tovarășul I. Foriș, prim secretar al Comitetului județean Satu-Mare al P.C.R spunea în 1976 într-un articol din Scînteia: „în urmă cu 10—15 ani producția industrială se realiza aproape în întregime în municipiul Satu Mare, în timp ce zone întinse și dens populate cum sînt binecunoscuta Țara Oașului sau a Codrului furnizau un excedent de forțe de muncă, care emigra permanent spre alte județe“ ... „Ca urmare, acum în Țara Oașului există o impor-

¹ I. Aluș, A. Neményi, C. Iancu, *Unele aspecte ale mobilității intergenerației în Țara Oașului*, Studia. Univ. Babeș-Bolyai, Philosophia, XXII, 2, 1977.

tantă unitate minieră, o întreprindere de prelucrare a cînepii și inului⁴ . . . „care dispun de cadre calificate și care-și pregătesc specialiștii necesari². Ar putea fi și acest progres un punct de referință.

2. **Metodica cercetării.** Pentru a avea o imagine cît mai apropiată de realitate am stabilit împreună cu specialiștii ai învățămîntului, școlile în care urma să se facă investigații pentru ca ele să fie reprezentative și să acopere toate criteriile privind eșalonarea. Au intrat astfel în lotul școlilor cercetate cele din Negrești, Cămărzana, Huta, Moșeni, Bixad, Certeze, Trip-Băi, Racșa, Vama, Călinești, Tîrșoț, Turț, Batarci, Tur. Școlile generale din comunele respective și Liceul din Negrești sînt reprezentative atît din punct de vedere geografic cît și din acela al structurii și tipurilor existente.

Convorbirile purtate cu personalul didactic din școlile respective, cu conducătorii de unități, cu organele de control, cu foștii inspectori etc., precum și examinarea unor date și a situației concrete a fiecărei școli, au venit să completeze informațiile culese prin chestionare sau fișe de referințe.

Preocupați de a cunoaște și realitatea din afara școlii am recurs uneori la consultații și discuții cu cercetătorii care studiază domeniile înrudite (cultura, folclorul etc.) și la cîteva date istorice, pentru a înțelege mai bine această dinamică³. Nu s-a ignorat, firește, nici contextul în care se pune problema și mai ales situația de ansamblu a învățămîntului din fosta regiune Maramureș pentru a fi corect înțeles și interpretat cel din Țara Oașului. Tendințelor subiective de a subaprecia sau a supraevalua situația învățămîntului din această zonă a trebuit să le rezistăm controlînd mereu unele informații și raportîndu-le la realități sau surse obiective. (Sesiunea științifică de la Satu Mare, din 1978, a oferit un astfel de prilej).

3. **Rezultate.** Pentru a permite formarea unei imagini sintetice asupra dezvoltării învățămîntului din întreaga Țară a Oașului în cele trei decenii menționate prezentăm mai jos sub formă de tablou datele obținute:

Indicatori	A n i				Obs.
	1948	1958	1968	1978	
0	1	2	3	4	5
Analfabeți	18 000	—	—	—	
Unități de învățămînt					
— Grădinițe	4	20	20	39	
— Clase I—IV	36	63	77	58	
— Gimnaziu (cl. V—VII și VIII)	—	16	17	28	
— Licee	—	1	1	2	
— Școli profesionale	—	—	1	—	

² I. Foriș, *Cum asigurăm pregătirea forței de muncă*. Scînteia nr. 10518 din 15 VI 1976.

³ O. Ghibu, *Din istoria literaturii didactice românești*. E.D.P., București, 1975.

0	1	2	3	4	5
Număr de elevi					
— Grădinițe	120	693	711	3 080	
— Clasele I—IV	3 500	6 725	6 635	6 046	
— Gimnaziu	3 610	1 659	5 048	5 625	
— Liceu treapta I	—	—	211	1 499	
— Liceu treapta II	—	238	248	137	
Număr cadre didactice					
— Educatoare	—	27	29	113	
— Învățători	140	238	248	232	
— Profesori	—	113	281	407	
Săli de clasă	70	—	324	303	
Internate	—	—	25	5	
Laboratoare	—	—	20	31	
Ateliere	—	—	—	21	
Loturi școlare	—	—	13	23	
Colțuri muzeistice					
Muzee școlare			20		
Burse	—	—	305	746	
Sume pentru manuale gratuite	—	—	56 000	946 130	
Sume pentru material didactic, mobilier	—	—	996 000	1 230 000	

Datele acestea arată că în unele sectoare este vorba despre un început (internate, laboratoare etc.), că nu avem la ce raporta situația prezentă, în 1948 fiind deficitare capitolele respective, iar la altele este vorba despre o creștere dublă, triplă etc. (cadre didactice, săli de clase etc).

Dacă în 1948 în Țara Oașului existau încă 18 000 de analfabeți, astăzi această regiune dispune de 108 unități de învățămînt printre care și 2 licee. Examinează cu atenție datele tabelului arată la toate capitolele o creștere continuă.

Numărul *unităților școlare* a crescut de la 36 la 58, aproape dublu, pe ansamblu de la 40 la 108. Creșterea însoțită și de o diversificare arată efortul școlii de a se adapta cerințelor sociale și este mai evidentă la învățămîntul preșcolar (de la 4 la 20) și în cel liceal (2 licee).

Cu privire la numărul de elevi se constată, de asemenea, în cele trei decenii o creștere continuă, cu mici excepții: la grădiniță de la 110 în 1948 la 711 în 1968; la clasele I—IV de la 3 500 în 1948, la 6 046 în 1978; la clasele V—VIII de la 3 610 în 1948 la 5 625 în 1978 și în liceu de la 0 în 1948 la 1 636 în 1978. Aici lucrurile sînt mai clare, generațiile de școlari fiind dependente de o problemă demografică. Problema care se pune este aceea a promoțiilor de absolvenți și anume în ce măsură au rămas acolo, au plecat, au corespuns sau nu nevoilor producției? etc., acesta fiind un indiciu al modului în care școala a reușit să răspundă nevoilor economiei și culturii din regiunea respectivă⁴.

⁴ V. Netea, Țara Oașului, București, 1940.

Cu privire la creșterea numărului *cadrelor didactice* se înregistrează același progres la toate categoriile de la grădiniță la liceu: la educatoare de la 0 la 113, la învățători de la 140 la 232, la profesori de la 0 la 407. Asistăm și aici la o dublare a numărului. În legătură cu personalul didactic se pun mai multe probleme care merită să fie menționate și care ar putea reflecta unele aspecte ale situației generale a învățămîntului și a relațiilor sale cu alte domenii. De unde în 1977 erau încă aproape 150 de învățători și 225 profesori necalificați, azi toți sînt calificați. Media de vîrstă a personalului didactic din Oaș s-a menținut multă vreme între 20—22 de ani. În perioada 1961—67 anual au plecat, cu aprobări sau fără, între 20—30 cadre didactice calificate și 40—50 necalificate. Anual, se încadrau și reîncadrau între 125—325 de cadre, ceea ce a afectat serios calitatea muncii. În perioada următoare situația s-a îmbunătățit, iar în prezent se constată o fixare a tot mai multe cadre la locul de muncă. Repartizarea absolvenților liceelor pedagogice și ai învățămîntului superior s-a îmbunătățit și ea an de an.

Dacă ne-am referi și la *calitatea* pregătirii acestora s-ar putea spune că ea a crescut în ultima vreme simțitor, lucru care se vede, pe de o parte în rezultatele muncii, iar pe de alta în preocuparea pentru perfecționare și autoperfecționare.

Ducînd mai departe examinarea datelor constatăm că numărul *săliilor de clasă* a crescut de la 70 în 1948, la 303 în 1978, iar internatele de la 0 în 1948, la 7 în 1978. Și mai semnificative devin datele referitoare la laboratoarele, atelierelor, loturile școlare care au crescut de la 0—31 laboratoare, de la 0—21 ateliere și respectiv de la 0 la 23 loturi școlare. Muzeele sau colțurile muzeistice au crescut de la 0 în 1948, la 20 în 1978.

Tot atît de semnificative sînt și sumele pentru diverse cheltuieli: burse în 1948 nici una, în 1978 6 746. Pentru manuale nimic în 1948, 946 130 lei în 1978; pentru materiale didactice și mobilier: nimic în 1948, 1 230 000 lei în 1978, ceea ce subliniază efortul făcut de conducerea locală pentru ștergerea urmelor trecutului.

Ce rezultă din toate acestea? Datele de mai sus permit sublinierea următoarelor aspecte mai semnificative. Se înregistrează, în general, un progres sub toate aspectele, manifestat mai ales în creșterea cifrelor reprezentative pentru domeniul respectiv⁵. Sub raport calitativ este mai greu să se înregistreze un astfel de progres, deoarece testarea absolvenților sau a cadrelor didactice implică dificultăți greu de învins la ora actuală. S-ar mai putea adăuga și alte aspecte care examinate atent ar dezvălui o dezvoltare reală a învățămîntului cum sînt: publicațiile, formațiile culturale, participarea la olimpiade etc.

Examinarea unor aspecte particulare ar pune în evidență și mai bine această situație. Să urmărim, de exemplu, cîteva elemente ale situației *forței de muncă* și a orientării școlare și profesionale, de natură să susțină afirmațiile de mai sus.

⁵ L. Protopopescu, *Contribuții la istoria învățămîntului din Transilvania (1774—1805)*, E.D.P., București, 1966.

Cercetarea concretă la nivelul școlilor s-a făcut pe baza unor anchete, convorbiri, teste-chestionar etc. Ilustrăm aceasta cu cel referitor la: „Forța de muncă și orientarea școlară și profesională“. Prin aceasta s-a urmărit cunoașterea în contextul vieții sociale a localității și regiunii a următoarelor aspecte: a) raporturile între necesarul forței de muncă și disponibilul prezent și în perspectivă; b) modul în care este absorbită în producție fiecare promoție de absolvenți; c) raportul între rețeaua școlară și necesitățile economice și de școlarizare; d) perspectivele de cuprindere a tuturor absolvenților unui ciclu în forme de școlarizare ulterioară, posibilitățile de calificare postgenerale existente.

De asemenea, s-a urmărit cunoașterea modului de organizare a modalităților de funcționare a O.S.P., eficiența acțiunilor întreprinse (direcția, natura și totalitatea opțiunilor școlare, motivația opțiunilor etc.). Astfel, s-a cerut directorilor de școli să arate organizarea O.S.P., programul de măsuri întreprinse, eficiența lor, grija pentru cei talentați, atitudinea familiei în problemele orientării, urmările apariției unor întreprinderi în zonă, dacă formele de activitate extrașcolară au influențat orientarea elevilor etc.

Datele obținute au fost prelucrate și sintetizate într-un tablou orientativ, pentru a fi folosit în activitatea cu unitățile respective.

3.1. Prima problemă urmărită în contextul vieții sociale și economice a localității și a regiunii cu privire la *forța de muncă și O.S.P.* a solicitat precizarea a trei aspecte, care vor reieși din răspunsurile diferitelor școli. Aprecierile școlilor sînt inegale și foarte variate.

a) Astfel, primul aspect, cu privire la *raportul între necesarul forței de muncă și disponibilul prezent și în perspectivă*, se apreciază cu totul diferențiat și anume:

„Raport echitabil între forța de muncă și disponibil“ (șc. gen. 2 Negrești).

„Raport proporțional între necesar și existent“ (liceul agro-industrial Negrești); „Este armonie între necesar și existentul forței de muncă“ (șc. gen. 2 Turț); „În perspectivă vor fi locuri de muncă pentru absolvenții școlii“ (șc. gen. Turț). O altă categorie apreciază că există „surplus de forță de muncă“ și că deși nu se pot da date statistice, „din observațiile și discuțiile diferitelor organe la nivelul comunei Certeze, ca și în întreaga zonă Oaș“, se manifestă „un surplus de forță de muncă“ și că „locuri de muncă suficiente nu se întrevăd nici în cincinalul 1976—1980 (pentru absolvenții școlii generale Huta). Excedența forței de muncă este semnalată și la nivelul comunelor Bixad, Racșa, Moșeni, Trip-Băi, Batarci, de unde se menționează migrația tinerilor (între 20—28 ani) cit și a vîrstnicilor spre alte județe ale țării, la diferite lucrări de defrișări, întreținerea culturilor, recoltare etc. În comunele în care există C.A.P. (Tîrșoț, Turț, Călinești) încadrarea forței de muncă se face în agricultură, în cea mai mare parte.

b) Al doilea aspect al problemei se referă la *modul în care fiecare promoție este absorbită în producție*. Acesta apare diferit în funcție de localitate (existența unor întreprinderi, unități miniere, industriale, cooperativizarea agriculturii, crearea unor cooperative ale diverselor mese-

rii etc.). Absolvenții școlilor generale se încadrează limitat și diferențiat în producție. Astfel, 10—15% din absolvenții școlilor generale din comunele Trip-Băi, Bixad, Batarci sînt absorbiți de industria lemnului sau industria ușoară; 20—75% din absolvenții școlilor generale Batarci, Tîrșoț, Călinești, Negrești sînt încadrați în agricultură, în C.A.P., ca tractoriști, mecanizatori etc.

O evoluție interesantă a încadrării în producție este semnalată de școala generală Moîșeni, care indică de la 18—22% în anii 1970—1973, la 35% în 1974, ajungînd la 70% în 1975.

O altă categorie a absolvenților clasei a VIII-a, cea mai mare parte, frecventează școli din alte localități: 25% din absolvenții școlii generale Tîrșoț urmează școli de calificare postgenerale; 40—50% din absolvenții școlii generale 1 din Turț, Batarci, Orașu Nou, Racșa, Certeze; 80% din absolvenții școlii generale 2 din Turț urmează treapta I la școala generală în aceeași comună, restul, majoritatea, urmează la alte licee de specialitate.

Absolvenții liceului agro-industrial Negrești au o încadrare de 4—8% în învățămîntul superior, 5—9% la școli post liceale, iar restul de 80—90% se încadrează în cîmpul muncii.

Absolvenții liceului agro-industrial Negrești sînt repartizați în producție și aceeași va fi situația și în perspectivă.

c) Cea de a treia subproblemă se referă la *migrațiunea școlară și profesională* referitoare la care s-au desprins mai multe categorii și aspecte.

O categorie apreciază că nu sînt cazuri de migrațiune școlară de la liceul agro-industrial Negrești, de la școala generală Orașu Nou, Racșa.

Cea de a doua categorie constată migrațiuni spre alte localități, mai puțini, din cauza plecării părinților care caută locuri de muncă în alte localități: 1—2% din elevii școlii generale Turț, 5—7% din elevii liceului Negrești. Mai mulți sînt cei care migrează cu scopul frecventării liceelor de specialitate în alte localități după ce au urmat clasa a VIII-a; 10—15% din absolvenții școlii generale Moîșeni; 30% din cei ai școlii generale Bixad; 37% de la școala generală Trip-Băi; 50% de la școala generală Batarci.

O ultimă categorie nu răspund (Tur, Huta, Vama).

3.2. a) Cea de a doua problemă se referă la *raportul dintre rețeaua școlară și necesitățile economice și de școlarizare* la care răspunsurile se pot grupa în mai multe categorii: O primă grupă consideră că există *concordanță* între rețeaua școlară și necesitățile de școlarizare, apreciînd că necesitățile economice sînt în parte satisfăcute de școlile generale și liceul agro-industrial Negrești-Oaș, care consideră că poate asigura necesarul de mecanizatori pentru S.M.A. și bazinul Țara Oașului și jud. Maramureș. Pentru specificul agricol necesitățile economice *pot fi satisfăcute* de absolvenții școlii generale Vama, Racșa, Tîrșoț, Certeze, Orașu Nou.

O a doua categorie consideră că „rețeaua școlară pregătește excedentar“ pentru industria lemnului și insuficienți la mecanică, electri-

cieni, lăcătuși, strungari și în construcții (școala generală Bixad, Trip-Băi, Negrești-Oaș).

Informarea elevilor printr-o mai rodnică activitate O.S.P. ar putea schimba situația îndrumând absolvenții spre calificare în ramurile de producție cu mai ample necesități de completare.

Cea de a treia categorie declară că nu pot satisface nevoile (Huta, Moșeni, Tur, Turț).

b) Cu privire la *perspectivele de cuprindere a absolvenților unui ciclu în forme de școlarizare superioare și a posibilităților de calificare post-generală* (s-au cuprins ambele întrebări într-una) se disting patru aspecte:

O primă categorie o constituie cei care consideră că există perspective de *cuprindere în întregime* a absolvenților de la școala generală (clasa VIII-a) la liceele din localitate (Negrești Oaș).

O a doua categorie, și cea mai mare, o constituie absolvenții care au perspective de a urma liceele de specialitate în alte localități (absolvenții școlilor generale din comunele Racșa, Turț, Orașu Nou, Batarci, Huta, Comirzana).

O a treia categorie o constituie cei care apreciază ca necesară înființarea liceelor de specialitate mecanică, electro-mecanică, electro-construcții (Trip-Băi, Bixad).

Cea de a patra categorie sînt cei care consideră că sînt *posibilități* de calificare post-generală în comunele: Moșeni, Bixad, Tîrșoț Călinești.

Contribuția școlii la satisfacerea nevoilor forței de muncă poate fi ilustrată prin modul în care au fost absorbiți absolvenții unei școli în producție sau în unități de învățămînt de tip superior.

Astfel, absolvenții școlii generale Racșa, de exemplu, au urmat: școli profesionale 20—30%; licee de specialitate 35—38%; licee de cultură generală 2—5% și s-au calificat la locul de muncă 5—15%. Și motivația opțiunilor este mai precis indicată: 12% în urma propagandei cadrelor didactice; 40% din opțiuni sînt în raport cu aptitudinile, 48% în urma dorinței părinților de a-și vedea copiii cu o meserie.

Sau, absolvenții școlii generale Orașu-Nou au urmat: școli profesionale 70—75%; licee de specialitate 8—9%; licee de cultură generală 5—20%; calificare la locul de muncă 20%. Motivația opțiunilor acestora este firească: „optează pentru liceele de specialitate cu profil de prelucrarea lemnului, mecanică-textile, avînd în vedere condițiile de încadrare în ramurile respective în întreprinderile din jur“.

Un indicator semnificativ al progresului înregistrat în acest domeniu îl constituie aspectele referitoare la *grija pentru cei talentați* și al îndrumării celor slabi care în școlile cercetate prezintă aspecte diferite și care se pot grupa în felul următor:

Cei talentați sînt îndrumați spre școli de specialitate sau lucrează în cercuri (la toate școlile unde se observă asemenea cazuri). Celor slabi li se dau consultații, meditații, îndrumări spre profesii corespunzătoare (la toate școlile).

Privitor la *atitudinea părinților* față de viitoarea profesiune a copiilor, la mentalitatea lor față de anumite școli, profesii, cazuri de

continuare a profesiei părinților apar, de asemenea, aspecte diferite și interesante, care ar putea fi citate. Atitudinea părinților, de pildă, poate fi apreciată ca pozitivă și progresistă atunci când își îndrumă copiii spre școli corespunzătoare aptitudinilor și capacităților lor și spre profesii legate de producție. Ea poate fi considerată negativă și mai retrogradă atunci când își rețin copiii acasă (mai ales fetele), sau când îi îndrumă spre profesii necorespunzătoare. În multe cazuri părinții sînt cei care „hotărăsc“ și „opțiunile elevilor sînt influențate de părinți“, care preferă „școlile sau meseriile care oferă o calificare mai rapidă“ (să ajungă să câștige, zic ei).

În mai puține cazuri se poate vorbi de o continuare a meseriei părinților (liceul Negrești-Oaș, școlile generale Bixad, Trip-Băi). „Influența foarte mare a părinților reține de multe ori pe copii de la o anumită meserie“ (Cămărzana), dar nu se indică la care meserie. „Atitudinea părinților“ elevilor este în contradicție cu cea a școlii generale (Huta). În special părinții urmăresc „să scape“ de fete imediat după terminarea clasei a VIII-a, căsătorindu-le sau „le țin acasă pentru a le căsători“ în viitor.

În situația cînd „majoritatea părinților“ „lucrează ca angajați sezonieri“ (exemplu, comuna Certeze) ei nu constituie modele în continuarea meseriei lor de către copii.

Părinții din satele necooperativizate (Moîșeni, Racșa) sînt destul de „conservatoriști“ și cu încă destul de mare greutate se lasă convinși să-și trimită copiii la școală, considerînd că odată dus la școală copilul „este pierdut pentru familie“. Unii părinți au rezerve pentru înscrierea copilului la liceul agro-industrial Negrești, considerînd că „munca în agricultură și mai ales ca mecanic agricol e mai grea“. Unii se feresc de construcții și profesii cu profil agricol (Tîrșoț, Negrești-Oaș).

Opinii utile și pozitive exprimă cu privire la atitudinea părinților școlile din comunele Tur, Orașu Nou, care menționează că *școlile ar trebui să acționeze mai accentuat în direcția influențării părinților* „prin lectorate și alte forme ale propagandei pedagogice asupra orientării școlare și profesionale a elevilor“; „problema care se cere rezolvată este chiar schimbarea mentalității părinților unde în anii precedenți nu s-a făcut nimic“ (Călinești).

Apariția unor întreprinderi noi a exercitat o influență pozitivă atît asupra elevilor cît și asupra părinților: „au stimulat pozitiv părinții elevilor (școala generală Cămărzana) în determinarea alegerii meseriilor existente în întreprinderile respective“ și „activitatea comisiei O.S.P. a devenit mult mai ușoară“. Apariția unor obiective industriale, prea puține încă în zona Oaș, are o influență pozitivă asupra sătenilor (Moîșeni), fără a menționa însă în ce direcție. Apariția unor cooperative meșteșugărești și a unor întreprinderi industriale a avut influență pozitivă în vederea calificării lor și asupra elevilor în ceea ce privește „*calificarea lor la locul de muncă*“ (astfel afirmă școala din Bixad, Certeze, Trip-Băi, Orașu Nou, Vama, Tîrșoț, Turț, Tur, Negrești-Oaș). În urma construirii barajului de la Călinești mulți urmează să se califice în meserii specifice șantierului. Deschiderea întreprinderii miniere absoarbe mulți

elevi care urmează cursuri de calificare ca: minier, artificier, mecanic, electrician pentru mină, dulgher, betonist-fierar (școala Batarci).

4. **Concluzii.** Datele de mai sus oferă un tablou foarte divers despre situația școlii din Țara Oașului, mai încărcat în unele sectoare și mai sărac în altele.

a) Toate rezultatele investigației ilustrează un *progres* apreciabil și în acest domeniu, cum era și firesc de altfel, mai accentuat în unele sectoare (număr de unități, număr de elevi, personal didactic etc.) și mai puțin accentuat în altele (baza tehnico-materială, calificarea forței de muncă, perfecționarea tehnologiei didactice etc.).

Pornindu-se de la rolul pe care-l joacă școala în dezvoltarea societății, s-au făcut eforturi susținute și continui pentru ridicarea ei la nivelul cerințelor actuale și pentru lichidarea urmelor trecutului din acest domeniu⁶. Învățămîntul a fost tratat în ansamblul său, urmărindu-se îmbunătățirea sa continuă pe toate laturile, începînd de la structură și pînă la condițiile tehnico-materiale și chiar tehnologia didactică.

b) Ținînd seama de influența pe care o exercită învățămîntul asupra circulației și producției valorilor materiale și spirituale, s-a acordat o mare atenție și *calității* acestuia. Luînd în considerare contribuția învățămîntului la pregătirea forței de muncă se acordă o atenție tot mai mare orientării școlare și profesionale și calificării tinerilor potrivit cu nevoile producției zonale. Fiîndcă de pregătirea cadrelor depinde și calitatea producției învățămîntului se acordă o atenție deosebită operei de pregătire a specialiștilor necesari în toate compartimentele activității sociale.

c) Cele mai multe fenomene înregistrate în legătură cu școala din Țara Oașului sînt *comune* și altor zone ale județului sau chiar ale țării (creșterea numărului elevilor, al profesorilor, navetism etc.) și numai puține din mutațiile care au avut loc se explică prin specificul local (migrarea spre locul de muncă, mentalitatea părinților cu privire la pregătirea școlară a copiilor, atitudinea față de meserii etc.).

d) Entuziasmul, preocuparea, inițiativa și unele *realizări* deosebite ale personalului didactic au fost mai puțin înregistrate, cu toate că ele nu lipsesc, deoarece o popularizare a lor presupune o comparație obiectivă și deci o cunoaștere amănunțită a întregii situații la care se raportează. Și apoi aceasta înclină balanța într-o parte sau alta numai prin frecvența sau calitatea lor deosebită. Ele nu vor lipsi din tabloul final pe care-l vom elabora.

e) Interpretarea și *explicarea* unor fenomene înregistrate de noi presupune completarea informației de care dispunem, raportarea domeniului învățămîntului la alte sectoare de activitate socială și la alte zone și mai ales cunoașterea mobilurilor care au dus la apariția fenomenelor respective. Apariția unor întreprinderi noi a modificat peisajul socio-profesional și a influențat orientarea școlară și profesională a elevilor.

⁶ Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în R.S.R. Revista de pedagogie nr. 7—8/1973.

Și exemple de acest fel pot fi citate (ex. școlarizarea tuturor copiilor a modificat necesarul de cadre didactice etc.).

f) Firește se observă și unele aspecte *mai puțin reușite* cum sînt: creșterea numărului de unități, de personal etc. s-a făcut uneori la întâmplare, după semnalările unor directori de școli — atît sub raportul capacității de cuprindere, cît și sub acela al adaptării la specificul local și nu potrivit unui plan judicios întocmit.

Calificarea forței de muncă nu s-a făcut totdeauna în raport cu nevoile locale, ceea ce explică, în mare parte, navetismul și fluctuația în diverse localități.

Acțiunea de lichidare a urmelor trecutului a avut adesea caracter de companie, formal, uneori, fără a se fi urmărit cu aceeași intensitate consolidarea rezultatelor obținute.

g) Dacă în ceea ce privește influența școlii asupra pregătirii forței de muncă se pot spune lucruri mai concrete, cu privire la influența ei asupra vieții *spirituale* a satului se pot spune mai puține astfel de lucruri. Prin deducție astfel de efecte pot fi menționate fără îndoială, ele reflectîndu-se în comportamentul tinerilor și în atitudinea lor față de valorile etice și moral-cetățenești.

h) Poate că o evidență clară a nivelului de *pregătire* a fiecărei cadre didactic (curs de zi, curs fără frecvență, curs seral etc.), o adecvare a rețelei școlare la nevoile locale, o întărire și dotare a unor școli pilot, o perfecționare accentuată a directorilor tineri, o profilare a liceelor pe specificul profesiunilor necesare, o impulsționare a muncii metodice și o valorificare mai intensivă a competențelor din zonă ar accelera progresul școlii din această parte a țării, influențînd, în general, dezvoltarea comunității din această frumoasă parte a patriei.

DIE DYNAMIK DES UNTERRICHTSWESENS IM OÄSER LAND

(Zusammenfassung)

Das Unterrichtswesen im Oäser Land wurde im Laufe von drei Jahren im Rahmen eines umfassenden Forschungsauftrags, der auch andere Gebiete des gesellschaftlichen, kulturellen und ökonomischen Lebens umfasste, untersucht. Alle entsprechenden Verfahren, wie Beobachtung, Fragebogen, Test, Archivforschung, Gespräche usw. wurden verwendet. Anhand einiger wichtiger Kennziffern (Zahl der Schuleinheiten, der Lehrkräfte, Schultypen, didaktische Hilfsmittel etc.) wurde insbesondere die Entwicklung des Unterrichtswesens von der Schulreform aus dem Jahre 1948 bis zu jener von 1978 verfolgt.

Der verzeichnete Fortschritt sowie das Zurückbleiben in einigen Aspekten werden durch allgemeine und spezifische Faktoren erklärt. Eine besondere Aufmerksamkeit wurde der Dynamik der Lehrkräfte und der Erfassung der gesamten Jugend durch den Unterricht gewidmet.

Untersucht wurde ferner die Ausbildung des Arbeitskräfte-Nachwuchses, entsprechend den lokalen Erfordernissen, der Anstieg des Bildungsniveaus, die Berufsberatung, die gesamte Dynamik des Unterrichtswesens in diesen Landstrich.

BUGETUL DE TIMP ȘI CONȘTIINȚA TIMPULUI ÎN ZONA OAȘ

GH. BĂRSAN, M. KISS, A. ROTH, M. SEMENIUC

Timpul unei colectivități sociale nu este durată goală. Conținutul i-l dau activitățile desfășurate de colectivitatea respectivă; natura acestor activități conferă valoare timpului de care dispune, pe care-l cheltuiește această colectivitate. Nu cercetăm, prin urmare, timpul „ca atare“ al oamenilor, ci folosirea lui. Cercetând folosirea timpului, încercăm să surprindem activitățile desfășurate de către subiecții noștri. Iar aceste activități le considerăm un indiciu — și încă unul important — al *modului de viață* al colectivităților cercetate.

Fără a intra aici în meandrele amplei dezbateri teoretice — ce se desfășoară în literatura sociologică marxistă și nemarxistă, românească și internațională — vom menționa doar distanțarea noastră față de acele vederi care reduc conceptul de mod de viață la sfera neproductivă a vieții sociale, la modul de satisfacere a trebuințelor materiale și spirituale, sau la domeniul vieții personale, particulare. Ne raliem vederilor care situează în centrul modului de viață activitatea integrală a indivizilor și a grupurilor sociale. Mai precis, considerăm modul de viață drept *sistem* relativ constant al tuturor activităților desfășurate de către indivizi, respectiv de către grupuri sociale. Subliniem că este vorba nu doar de anumite activități, nu doar de cele legate de sfera vieții personale, nu doar de cele de „loisir“, ci de toate activitățile sociale, în *unitatea și în echilibrul lor relativ*, iar printre activitățile cotidiene ale oamenilor precumpănesc, la scara socială, cele legate de producția materială. „Cum își manifestă indivizii viața, așa sînt ei în realitate. Ceea ce sînt ei coincide deci cu producția lor, atît cu ceea ce produc, cît și cu felul cum produc“. Modul de producție, „modul în care oamenii își produc cele necesare traiului“ este „un mod determinat de activitate al acestor indivizi, un anumit mod de manifestare al vieții lor, un anumit *mod de viață al lor*“, scria Marx¹.

Deși zona Oaș cuprinde actualmente și o așezare urbană (orașul Negrești-Oaș), noi ne-am ocupat numai de mediul rural, socotind că locuitorii acestui mediu sînt cei în al căror mod de viață se păstrează mai mult — în măsura în care se păstrează — ceea ce a constituit sau constituie specificul zonei cercetate.

Pentru întocmirea bugetului de timp au fost înregistrate toate activitățile efectuate de către fiecare persoană cuprinsă în eșantion, în cele 24 ore ale zilei, timp de o săptămînă completă. Operatorii au vizitat

¹ K. Marx—F. Engels, *Ideologia germană*, în *Opere*, vol. 3, Ed. politică, București, 1958, p. 21.

fiecare casă, au chestionat fiecare persoană cu privire la activitățile sale din ziua precedentă. Pe baza acestor înregistrări s-au elaborat apoi sin-teze totalizatoare la diferite niveluri. Am prevăzut în chestionar 22 de feluri de activități codificate, spre a ne apropia cât mai mult de varieta-tea reală a activităților desfășurate de populație; desigur, nu au putut fi prevăzute toate variantele posibile (dovadă evantaiul larg al indicațiilor la codul *alte activități*). În elaborarea tabelelor pe care le prezentăm, am comprimat cele 22 de feluri de activități în șase categorii: a. somn, igienă, alimentație; b. munci agricole (și deplasările necesare); c. munca în producție (neagricolă) (și deplasările necesare); d. activități casnice-gospodărești; e. cumpărături, administrative, diverse; f. timp liber, activități culturale. Dobindim în felul acesta o imagine oarecum simplificată, totodată mai clară a folosirii timpului. Am căutat să respectăm, pe cât posibil, cerințele înregistrării obiective, evitând indicațiile estimative, cerind răspunsuri constatative, factuale și numai pe răstimpul ultimelor 24 de ore, ca să intervină cât mai puține elemente perturbatoare.

Cele 24 de ore ale zilei, cele 7 zile ale săptămânii constituie un cadru constant al activităților sociale. Cheltuielile de timp, efectuate în acest cadru, pentru diferitele feluri de activități, sint determinate de o seamă de condiții obiective cum ar fi: a. necesitățile obiective ale producției materiale — cerințele variabile, de sezon, ale muncii cîmpului sau cele constante ale activității în industrie; b. condițiile de deplasare de la domiciliu la locul de muncă și invers; c. condițiile obiective ale activităților casnice, caracterul și dotarea gospodăriilor, specificul unităților familiale; d. condițiile obiective ale activităților culturale și de „timp liber“, dotarea culturală a gospodăriilor — radioficare, aparate de radio, televizoare etc. La acestea se adaugă obișnuințele și tradițiile — la rîndul lor în bună parte modelate prin acțiunea condițiilor obiective ale activităților și schimbate în urma transformărilor suferite de acestea. În aceste cadre generale intervin apoi deosebiri semnificative legate de sex, vîrstă, grad de pregătire școlară etc., precum și inerente deosebiri individuale dintre subiecți; acestea din urmă, însă, se anulează reciproc în prelucrarea statistică a informației și nu modifică tabloul general.

Înregistrînd deci folosirea completă a timpului, obținem cît se cheltuieste în activitatea productivă, precum și, în linii mari, ce fel de activitate productivă desfășoară populația cercetată. Constatăm de asemenea ce alte feluri de activități depune această populație și care este raportul dintre muncă — deplasare — odihnă — activități obștești — activități culturale — activități legate de tradiții, obiceiuri etc. Din toate acestea trebuie să se contureze, în oarecare măsură, imaginea modului de viață al acestei populații.

Investigația noastră ar fi putut urmări nuanțări suplimentare față de cele realizate. N-am luat în considerare, în analiza bugetelor de timp întocmite, ordinea în care se succed și măsura în care se repetă într-o zi diferitele feluri de activități, ci numai cuantumul de timp folosit pen-

tru ele din totalul de 24 de ore ale zilei; ne-am oprit constatările privitoare la distribuția diferitelor genuri de activități pe zilele săptămânii, respectiv pe distincția zile de lucru — duminici (sărbători). De asemenea, n-am cercetat corelațiile dintre bugetul de timp al subiecților noștri și înzestrarea tehnică a gospodăriilor lor, rezumându-ne la corelații cu principalii parametri ai compoziției eșantionului. Materialul adunat se pretează, desigur, la o seamă de analize suplimentare față de cele prezentate în această lucrare. Bugetele de timp individuale pot fi corelate cu parametrii ca sexul, vîrsta și pregătirea școlară (calificarea profesională) a subiecților, precum și cu situația lor familiară; ne oprim însă aici la deosebirile dintre două categorii ocupaționale fundamentale, agricultori și lucrători în domenii neagricole, căci în privința acestora apar elementele de distincție cele mai semnificative. Celelalte corelații urmează a face obiectul unei alte lucrări, mai extinse.

În cele ce urmează prezentăm datele și concluziile privind utilizarea timpului în localitățile Racșa și Tur, rezultate din cercetarea efectuată în iunie 1975 și februarie 1976. Ulterior am investigat și eșantioane din alte localități: Certeze și Prilog în iunie 1976, Turț în iunie 1977 și Certeze în februarie 1978. De acestea din urmă ne vom ocupa de asemenea în forma mai extinsă, finală, a lucrării noastre. Menționăm însă că nu se constată deosebiri semnificative între localitățile cercetate de noi; socotim deci materialul din Racșa și Tur drept reprezentativ pentru localitățile rurale din zonă, în a doua jumătate a anilor '70.

Populația cuprinsă în eșantionul nostru în cele două localități a însumat 688 de persoane, dintre care 374 agricultori și 314 persoane cu ocupații neagricole (excluzînd intelectualii).

Nu prezentăm expresii procentuale ale datelor obținute. Am urmărit elaborarea unor bugete de timp tipice, prin calcularea mediilor pe diferite categorii, exprimate în ore, spre a dobîndi o imagine cît mai apropiată de realitate a modului în care populația cercetată își folosește timpul. Am evitat prezentarea unor medii generale, care sînt prea îndepărtate de realitatea concretă și ca atare prea puțin relevante. Desigur, și în cadrul categoriilor stabilite de noi mediile ascund anumite deosebiri dintre subcategorii; pînă la urmă orice medii se îndepărtează de varietatea situațiilor individuale. Dacă adîncim diferențierea pînă la nivelul individului, atunci ne apropiem cel mai mult de varietatea realităților concrete, dar ne lipsim de forța relevantă a generalizărilor; situațiile individuale constituie de fapt materialul brut de la care pornește elaborarea. Problema este deci de a se stabili care este acel nivel de generalizare la care îndepărtarea de individualul concret este suficientă, dar nu prea mare, la care aderența la realitate se îmbină optim cu relevanța abstracțiunilor. Considerăm că în problema dată mediile menționate, diferențiate pe ocupații, sînt cele mai relevante.

Tabel 1

Bugetul de timp în zi de lucru

Tip de activitate	Persoane ocupate în agricultură		Persoane cu ocupații neagricole	
	Vara	Iarna	Vara	Iarna
a. somn, igienă, alimentație	9,75	11,50	9,40	9,92
b. munci agricole (și deplasările necesare)	7,20	0,50	2,20	0,17
c. munca în producție (și deplasările necesare)	—	—	8,40	9,60
d. activități casnice-gospodărești	4,65	4,00	2,18	1,40
e. cumpărături, administrative, diverse	1,30	5,90	0,82	1,56
f. timp liber, activități culturale	1,10	2,00	1,00	1,35
	24	24	24	24

Tabel 2

Bugetul de timp de duminică

Tip de activitate	Persoane ocupate în agricultură		Persoane cu ocupații neagricole	
	Vara	Iarna	Vara	Iarna
a. somn, igienă, alimentație	12,41	13,54	12,43	12,90
b. munci agricole (și deplasările necesare)	0,18	0,07	0,11	—
c. munca în prod. (și deplasările necesare)	—	—	1,81	1,37
d. activități casnice-gospodărești	4,45	1,83	2,22	1,28
e. cumpărături, administrative, diverse	1,10	1,15	1,59	1,57
f. timp liber, activități culturale, din care:	5,86	7,41	5,84	6,88
lectură gazete, reviste	0,04	0,01	0,14	0,14
lectură cărți	0,05	0,08	0,08	0,31
vizionare TV	0,02	0,12	0,16	0,23
cinema	0,03	0,03	—	0,22
bufet, cofetărie	0,13	0,30	0,34	0,84
vizite	2,75	1,57	2,79	1,58
activități obștești	0,02	0,03	0,01	—
activități culturale individuale	0,01	0,05	0,07	—
activități culturale colective (horă)	1,20	1,78	0,91	1,54
biserica	1,35	3,08	1,05	1,88
nuntă, botez etc.	0,26	0,38	0,29	0,14

Prima privire asupra tabelelor arată că cele mai mari valori sînt înregistrate la activitățile din categoria a. privind conservarea-refacerea forței de muncă: somn, alimentație, igienă personală; în cadrul acestora, desigur, somnul este preponderent. Valorile sînt de peste 9 ore pe zi în zilele de lucru și de peste 12 ore în duminici, cu creșteri specifice în perioada de iarnă, pînă la aproape 10, respectiv peste 13 ore. Se remarcă faptul că persoanele ocupate în agricultură afectează acestor activități ceva mai mult timp decît cele angajate în domeniile neagricole, diferența fiind mai mare iarna. Rezultă că — deși în principiu acest

timp, fiind afectat satisfacerii unor cerințe fiziologice ale organismului, este mai puțin supus tendințelor de „dilatare“ sau „comprimare“ decât cel consacrat altor activități — trecerea mai masivă la activități de bază de tip neagrícola ar putea elibera și din categoria a. un timp ce s-ar putea folosi pentru sporirea gradului de varietate al celorlalte feluri de activități.

Făcînd abstracție de grupul amintit de activități, *rangul 1* sub aspectul cheltuielii de timp este deținut, în mod firesc, de *activitățile productive*, în speță de munca la cîmp pentru agricultori, respectiv în întreprindere sau instituție pentru cei din domeniile neagricole. Cum era de așteptat, apare clar deosebirea dintre caracterul sezonier al muncilor agricole și cel cu ritmicitate constantă al activităților din sectorul secundar și cel terțiar. La agricultori, deosebirea între vară și iarnă este foarte mare (7,20 în zilele de lucru ale verii față de 0,50 ore iarna). Media de 7,20 ore de muncă la cîmp, într-o zi de lucru de vară, cuprinzînd și deplasările necesare, ascunde anumite inegalități între zilele săptămîinii: ziua de vîrf este sîmbătă, după aceea joi; luni, miercuri, vineri valorile sînt aproximativ egale. Duminica nu se lucrează nimic pe cîmp; în ziua unei sărbători religioase din iunie, dacă ea cade pe o zi de lucru, de asemenea nimic.

La persoanele din domeniile neagricole se constată o creștere a timpului afectat producției (și deplasărilor necesare), de la 8,40 vara la 9,60 ore în perioada de iarnă.

Mai important și mai semnificativ pentru situația din zonă ni se pare însă faptul că subiecții din secundar și terțiar prestează și ei, vara, de regulă, munci agricole, anume în medie 2,20 ore pe zi în zilele de lucru. Prin urmare, timpul total de muncă în producție al acestor persoane se ridică în aceste zile la 10,60 ore. (Este probabil, credem, că menționata creștere a timpului afectat iarna activității productive de către această categorie se datorează absenței activităților agricole.)

Rangul al doilea sub aspectul cheltuielilor de timp este deținut la agricultori de activitățile casnic-gospodărești. Munca în casă și în gospodăria din jurul casei cere agricultorilor 4,65 ore vara și 4 ore iarna în zilele de lucru, iar în duminici 4,45 ore vara (aproape cît în zilele de lucru) și 1,83 ore iarna. Rezultă că, în zilele de lucru ale verii, la cele 7,20 ore de lucru la cîmp se adaugă cele 4,65 ore de lucru în gospodăria casnică, constituind deci un total de 11,85 ore.

Populația neagrícola consacră de asemenea un important timp activităților casnic-gospodărești: 2,18 ore vara și 1,40 ore iarna în zilele de lucru, respectiv, 2,22 ore și 1,40 ore în duminici. Și la această categorie, deci, timpului cheltuit la locul de muncă și cu deplasările necesare i se adaugă un important timp, tot de muncă, în gospodăria casnică. Faptul îl socotim semnificativ pentru zonă, indicînd — împreună cu participarea intensă a neagricolilor la muncile cîmpului, menționată mai sus — caracterul pronunțat agrar al întregii zone, caracterul incipient al încetățenirii în zonă a modului de viață industrial-urban. Faptul se repercutează — cum era de așteptat și se va vedea numaidecît în concret — asupra puținătății timpului disponibil pentru

activități culturale și de „timp liber“. El se datorește însă funcției economice importante a gospodăriilor casnice personale, care nu poate fi deocamdată suplinită.

Urmează să ne ocupăm de timpul rămas disponibil după grupurile de activități pînă acum analizate. Adunînd valorile medii constatate la cele de mai înainte, rezultă că rămîne destul de puțin timp pentru activități din afara sferei muncii, faptul fiind caracteristic pentru modul de viață, cu multe elemente tradițional-agrar, al comunității investigate.

Timpul rămas disponibil nu este nici el, în sensul propriu al cuvîntului, în întregime timp liber. El se împarte — în părți, cu unele excepții, aproape egale — între cele încadrate de noi în categoria e. (cumpărături, administrative, diverse) și cele din categoria f. (timp liber, activități culturale). Activitățile din categoria e. sînt necesare, nu de timp liber, chiar dacă implică o anumită relaxare în raport cu munca. Timpul cheltuit pentru asemenea activități nu depinde numai și nici în primul rînd de persoană, ci de împrejurările vieții sale, de condițiile de aprovizionare, de rapiditatea sau încetineala cu care i se rezolvă problemele administrative etc. Trebuie adăugat că împărțirea aproape egală a timpului între aceste două categorii de activități — cam cîte o oră, o oră și jumătate pe zi — se referă la zilele de lucru, deopotrivă la populația agricolă și cea neagricolă, iar excepția o constituie perioada de iarnă la populația agricolă, cînd se cheltuiesc pentru categoria e. de activități aproape șase ore, față de numai două ore pentru categoria f.

Pentru timpul liber și activitățile culturale rîmîn, în medie, următoarele valori în zilele de lucru: 1,10 vara și 2 ore iarna la agricultori, respectiv 1 oră vara și 1,35 iarna la populația neagricolă. Acest volum de timp se împarte între multiple feluri de activități, pe care nu le prezentăm aici în detalii, deoarece fiecare în parte intrunește valori medii infinitesimale; de fapt, valorile medii ascund aici împrejurarea că doar cîteva persoane execută, în unități ceva mai mari de timp, unele din multiplele feluri de activități încadrate în această categorie.

Pentru majoritatea populației din zonă, activitățile de timp liber și cele culturale se concentrează în cea mai mare parte — sau aproape exclusiv — în zilele de duminică, faptul putînd fi considerat de asemenea drept caracteristic pentru modul de viață al acestei populații. Aici găsim următoarele valori: 5,86 ore vara și 7,41 ore iarna la agricultori, respectiv 5,84 ore vara și 6,88 ore iarna la cei din domeniile neagricole. Acest quantum — în sine apreciabil — de timp se împarte între multe feluri de activități (lectura unor cărți și reviste, vizionarea programelor de televiziune, vizionarea unor filme la cinematograful, diverse activități culturale individuale și colective) care intrunesc, fiecare în parte, valori, medii mici, în majoritate sub o oră, dovada faptului că doar o mică parte a populației cercetate le efectuează. Excepție reprezintă aici participarea la horă, cu 1,20 ore vara și 1,78 ore iarna la agricultori, respectiv 1,05 vara și 1,88 ore iarna la ceilalți. Diferența dintre cele două categorii indică o mai adîncă ancorare, firească de altfel, a agricultorilor în modelul tradițional de folosire a timpului liber.

O activitate de timp liber propriu-zis, cu pondere considerabilă în cadrul repausului duminical, o reprezintă vizitele la rude și prieteni, care însumează la agricultori 2,75 ore vara și 1,57 ore iarna, iar la cei din domeniile neagricole 2,79 ore vara și 1,58 ore iarna. Poate surprinde aici că această activitate este mai intensă, la ambele categorii de populație, vara decît iarna. Însăși ponderea mare a acestei activități nu ni se pare surprinzătoare, fiind dimpotrivă și ea caracteristică modului de viață al populației din zonă. Căci vizitele și discuțiile cu rudele și prietenii nu constituie numai un mijloc comod de a face să treacă timpul, ci — și mai ales — ocazii pentru cultivarea legăturilor interpersonale în cadrul comunității locale, iar aceste legături joacă un rol important în modul lor de viață tradițional. În aceeași ordine de idei trebuie să remarcăm importanța mare pe care o au în viața familiilor — lărgite cu cercuri de rude, prieteni și vecini — nunțile și alte asemenea evenimente. Fiind ocazionale și vizînd simultan doar un fragment al populației cercetate, aceste activități însumează însă valori medii mici în ansamblul eșantionului.

Frecventarea bisericii este prezentă în compoziția timpului liber duminical cu un quantum de timp mai redus vara decît iarna, mai restrîns, de asemenea, la populația neagricolă decît la cea agricolă (1,05 și 1,88 ore la prima, respectiv 1,35 și 3,8 ore la cea de a doua categorie amintită). Faptul că cei ce lucrează în domeniile neagricole petrec, în medie, mai puțin timp la biserică dovedește influența tendințelor de modernizare generală a modului de viață asupra ieșirii din tiparele tradiționale ale gîndirii.

Subliniem încă odată, în final, că activitățile fundamentale (munca la cîmp respectiv în industrie etc., munca în gospodăria casnică, ca și activitățile legate de întreținerea și refacerea forței de muncă), care ocupă, luate împreună, covîrșitoarea majoritate a celor 24 de ore ale unei zile de lucru, se înscriu drept caracteristici fundamentale comune ale bugetului de timp al populației cercetate. Rezultă o pronunțată uniformitate a folosirii timpului, specifică modului de viață tradițional-agrar, în care principalul element de varietate este cel sezonier. Am menționat totodată în desfășurarea analizei noastre unele elemente de diferențiere, introduse în comunitatea cercetată cu deosebire prin desprinderea unei populații neagricole, care mai păstrează o seamă de contacte cu modul de viață tradițional-agrar, dar care a pășit totuși pe traseul modului de viață nou, modern. Calea principală a modernizării generale a modului de viață în zona cercetată nu poate fi, credem, decît avansarea procesului de industrializare și urbanizare, laolaltă cu modernizarea activităților agricole înseși. Pe această cale se poate obține o mai pronunțată diferențiere a activităților, comprimarea timpului consacrat unora din activitățile cu mare pondere în prezent — în primul rînd a celor casnic-gospodărești — și eliberarea, în felul acesta, a unui volum de timp necesar pentru activități obștești, culturale, de timp liber mai bogate în conținut și mai variate.

*

Cercetarea conștiinței timpului și a utilizării lui am realizat-o pe baza unui ghid de interviu ce a cuprins subiecți repartizați pe localități după cum urmează: Certeze — 141, Prilog — 98, Racșa — 163, Tur — 168, Turț — 198, în total 766 de subiecți. Întrebările cuprinse în ghid au fost de două tipuri: factuale și de opinie. Cele factuale s-au divizat și ele în două grupe în funcție de: 1) existența sau nonexistența mijloacelor moderne de orientare temporală (ceasornic de masă sau de mână, radio, televizor) și utilizarea lor conștientă, sistematică sau întâmplătoare; 2) existența unor activități ce se repetă cu o anumită regularitate zilnică sau săptămînală, repetare ce în anumite cazuri a devenit tradiție (sculatul dimineața, servitul mesei, efectuarea treburilor gospodărești, deplasare la și de la serviciu pentru angajați, folosirea mijloacelor de transport în comun, încadrarea într-un anumit orar de serviciu pentru angajați, cititul ziarelor, a revistelor etc.). Întrebările de opinie s-au referit la modul în care subiecții intervievați își conștientizează în cadrul activităților lor concrete structura temporală a acestor activități, dacă au sau nu sentimentul că timpul le ajunge, dacă au sau nu timp liber, dacă ar avea mai mult timp liber la ce l-ar folosi, dacă există sau nu preocupare pentru folosirea rațională, conștientizată a timpului liber etc.

Din datele culese de pe teren se pot trage concluziile pe care le prezentăm în cele ce urmează.

Deși nu există în interviu o întrebare directă referitoare la modul de înțelegere a timpului de către subiecți, răspunsurile evidențiază în mod indirect că majoritatea înțeleg timpul nu ca ceva existent în afara evenimentelor și a activităților, ci în și prin acestea; timpul este perceput ca activitate, ca muncă, ca viață concretă trăită de indivizi.

Totodată, majoritatea subiecților nu au decît într-o foarte mică măsură o conștiință a lipsei de timp, a faptului că timpul nu ar fi suficient pentru activitățile pe care ei trebuie să le desfășoare. Timpul este atît cît este și omul face tot ce poate face în cadrul lui. Acest mod de percepere a timpului este în mod evident legat — în consonanță cu cele constatate cu privire la modul de folosire a timpului, reflectat în bugetele de timp — de predominanța modului tradițional de viață la categoria de populație investigată. Conștiința timpului înțelege ca preocupare de a face mai mult și mai bine în aceeași unitate de timp măsurat, indiferent că este vorba de timpul de lucru sau de timpul liber, este puțin prezentă.

Se remarcă totuși o direcție de schimbare, anume la subiecții care — în majoritate în ultimii ani — au intrat în sfera activităților neagricole. De exemplu, nici unul dintre cei 34 de angajați din eșantionul nostru din Racșa și dintre cei 53 din Tur nu a întîrziat la serviciu, nu au fost admonestați pentru întîrzieri; dintre cei 27 angajați din eșantionul din Prilog, dintre cei 74 din Turț numai cîte unul a întîrziat la muncă. Faptul arată, credem, o rapidă adaptare la rigorile temporale ale producției moderne a unor oameni care, altfel, păstrează încă — cum s-a văzut în paginile anterioare — destule legături cu modul lor de viață tradițional.

Tabel 3

Prezența mijloacelor de indicare a timpului

Localitatea	Ceasornic			Ceas de mină			Radio			Televizor		
	B	F	Total	B	F	Total	B	F	Total	B	F	Total
Certeze	37	66	103	34	51	85	30	45	75	21	36	57
Prilog	37	37	74	14	6	20	28	32	60	4	7	11
Racșa	64	66	130	26	10	36	31	38	69	5	2	7
Tur	62	71	133	36	12	48	28	29	57	—	1	1
Turț	86	87	173	52	30	82	68	66	134	34	34	68
Total	296	327	623	162	109	271	185	210	395	64	80	144

S-a văzut că bugetul de timp al populației cercetate cuprinde o cantitate redusă de timp liber. Faptul este consonant cu procentajul scăzut al celor care afirmă că dispun, personal, de un oarecare timp liber (adăugînd că nu știu ce să facă cu el). Astfel, doar 32% din eșanșionul din Turț, 40% din cel din Certeze, față de 70% din cel din Tur și din Racșa declară că au ceva timp liber. Totodată, doar 7—9% din populația cercetată din Certeze, Tur și Racșa își pune probleme în legătură cu o eventuală mai bună folosire a timpului liber; pentru majoritatea celor în cauză, organizarea optimală a timpului liber nu s-a conștientizat deocamdată ca o problemă.

Răspunsurile primite la interviu evidențiază faptul că mijloacele uzuale de orientare temporală precisă (ceasornic, ceas de mină) au pătruns masiv în zonă (vezi tabelele 3 și 4). Cu toate acestea predomină activitățile desfășurate spontan, fără limite temporale net demarcate.

Activitățile culturale și chiar servitul mesei împreună cu ceilalți membri ai familiei apar sporadic și întâmplător, fără ore fixe, la majoritatea populației intervievate. Totodată, la data realizării interviului, mijloacele moderne de informare în masă (radioul, televizorul) pătrunseseră în mică măsură în zona cercetată (vezi tabelul 3) cu excepția localităților Prilog și mai ales Turț, aceasta din urmă avînd un mai mare procent de populație neagrăcolă și fiind în general mai avansată pe calea modernizării.

Tabel 4

Prezența mijloacelor de indicare a timpului în procente

Localitatea	Ceasornic	Ceas de mină	Radio	Televizor
Certeze	73%	60%	53,2%	40,3%
Prilog	75,5%	20,8%	61,2%	14,2%
Racșa	79,7%	21,3%	42,3%	4,3%
Tur	79,1%	20,8%	33,9%	0,6%
Turț	88,2%	41,9%	68,3%	34,7%

Rezultă că modul de conștientizare a folosirii timpului este în general concordant cu folosirea sa efectivă, cu modul de viață real al populației cercetate, schimbările în conștiința timpului intervenind pe temeul schimbării activităților de bază. Modernizarea generală a vieții comunităților locale cercetate va permite constituirea unei conștiințe moderne și a unei utilizări mai riguroase, mai eficiente a timpului.

LE BUDGET DE TEMPS ET LA CONSCIENCE DU TEMPS DANS L'OAS

(Résumé)

Les auteurs présentent les données et les conclusions d'une recherche effectuée dans la zone d'Oaş. En considérant que les activités des hommes sont celles qui donnent le contenu du temps dont ils disposent et que ces activités sont en même temps les indicateurs de leur mode de vie, on a réalisé des budgets de temps personnels pour des périodes de 7 jours l'été et l'hiver, à un échantillon de 688 sujets. On constate une uniformité prononcée de l'utilisation du temps, le plus important élément de variété étant d'ordre saisonnier. Il y a des différences saisissables entre les budgets de temps des agriculteurs et ceux des personnes ayant des occupations non-agricoles, mais ces dernières consacrent elles-mêmes un important volume de temps — surtout en été — pour les travaux du champ; de même, toute la population emploie quotidiennement un temps appréciable pour des activités dans le ménage; les activités culturelles et de loisir sont concentrées les dimanches.

On a effectué aussi une interview concernant la conscience du temps. On a constaté la pénétration massive dans la zone des instruments usuels d'orientation temporelle précise; toutefois, chez la majorité de la population interrogée prédominent les activités effectuées spontanément, sans limites temporelles nettement marquées (en exceptant les non-agricoles). Une partie mineure de l'échantillon déclare avoir du temps libre; pour la plupart des interviewés l'organisation optimale du temps libre ne se pose pas encore comme problème.

CONDIȚIA FEMEII ÎN OAȘ*

CĂLINA MARE

Cercetarea condiției femeii în Oaș se înscrie ca o cercetare care presupune o sinteză a tuturor informațiilor și interpretărilor obținute despre viața social-economică și spirituală din zonă, din unghiul de vedere al relației dintre tradițional și modern. Pe lângă acest aspect de sinteză, care va rezulta din coroborarea datelor obținute pe parcurs de la celelalte echipe, echipa noastră a avut ca preocupare proprie sondarea stării de fapte și a opiniilor populației feminine, folosind observația de teren și chestionarele.

Pentru aceasta, echipa „condiția femeii“ a făcut un prim sondaj în zonă în vara anului 1975, oprindu-se în câteva comune: Cămărzana, Certeze, Tur, precum și la Fabrica „Integrata“ din Negrești. Acest sondaj a permis un prim contact nemijlocit cu situația reală a femeilor din zonă și a furnizat punctul de plecare al întocmirii chestionarului pentru etapa a doua, desfășurată în vara anului 1976 și etapa a III-a, din vara anului 1977.

Chestionarul întocmit ținea seama de specificul vieții și activității populației feminine în zonă și viza două tipuri de informații:

a) informații referitoare la vîrstă, grad de școlaritate, stare civilă, profesie, numărul copiilor aflați în îngrijire, muncile efectuate pe lângă casă, deplasările periodice pentru muncă, activitatea obștească, modul de utilizare a asistenței medicale, portul și confecționarea lui, modul de a păstra folclorul, și

b) informații vizînd cu precădere opinia populației feminine referitoare la dificultățile în creșterea copiilor, la munca desfășurată, la influența exercitată asupra femeii de deplasările făcute (cu deosebire la munca sezonieră), la starea existentă a relațiilor familiale și necesitatea anumitor modificări în viața familială, în privința creșterii autorităților soției și mamei în luarea deciziilor, la posibilitățile femeii de a efectua munci de conducere în producție și în viața politico-obștească, opinii referitoare la păstrarea portului și a producției folclorice, precum și în privința pătrunderii interesului pentru dansul și muzica modernă. În cele din urmă am făcut și un sondaj de informație realist-științifică și de mentalitate referitor la anumite fenomene naturale (ploaia și moartea).

Aplicarea chestionarului s-a făcut în vara anului 1976 cu ajutorul studenților secției de filozofie din anul I și II, îndrumate de Călina Mare, Eva Pop, Liana Pop, Ana Piroška Darvasi și în vara anului 1977 cu ajutorul studenților din anul II și III.

* Sinteza cercetării întreprinse de echipa formată din: Călina Mare, Eva Pop, Liana Pop, Ana Piroška Darvasi, Carmen Slăvilă (precum și un grup de studenți).

Au fost alese pentru aplicarea chestionarului localitățile: Racșa, Certeze, Prilog, Tur (1976), Negrești și Turț (1977), precum și un eșanțon reprezentativ de la fabrica „Integrata“.

Comunele — ca și pentru celelalte echipe — au fost alese ținându-se seama de diversitatea situațiilor obiective: Turul, Prilogul și Turțul — comune cooperativizate, Certezele și Racșa — comune cu gospodărie individuală, dar diferite în ceea ce privește poziția în zonă: Turul și Certezele — mai apropiate de centrul urban, Racșa și Prilogul — mai îndepărtate, cu pondere diferită în participarea la munci sezoniere.

Am pornit la adunarea și prelucrarea datelor de teren de la câteva ipoteze, formulate pe baza observațiilor prealabile:

a) În Oaș se observă o modificare a statutului femeii atât în starea de fapt, cât și în conștiința feminină a stării de fapt;

b) De asemenea se observă o modificare a posibilităților feminine precum și a conștiinței nevoilor de modernizare și de întărire a poziției autorității în profesie și în familie;

c) Această modificare ar trebuie să fie mai accentuată la „Integrata“, deci la femeile angajate în industrie ori în mediul urban (Negrești) și mai puțin accentuată în mediul rural, jucînd un oarecare rol distanța de centrul urban, precum și cooperativizarea comunei;

d) Modificarea poate fi mai profundă în opinie decît în stările de fapt, în privința activității profesionale și obștești, în privința autorității în familie.

Prelucrarea statistică a datelor obținute și corelațiile studiate pînă acum relevă că ipoteza de lucru este în esență întemeiată. Astfel situația obiectivă și părerile femeilor de la „Integrata“ converg spre o mai accentuată maturizare a conștiinței valorii în stările de fapt, mai mare nivel aspirațional pentru fiice. „Integrata“ este urmată îndeaproape, ca cifre statistice, de orașul Negrești. În comunele cercetate, pe primul loc al indicilor de conștiință mai accentuată feminină se află Turțul. Celelalte comune au dat rezultate variabile, pe care în final le vom interpreta — pe cît posibil — în funcție de o corelare complexă între vîrstă, școlaritate, stare civilă și felul activității productive desfășurate de femeile chestionate.

Sensul stării de fapt și al opiniei femeilor din Oaș este ascendent dinspre tradițional spre modern, în privința maturizării conștiinței feminine. În punerea în evidență a corelațiilor, acest sens apare mai accentuat pentru unele aspecte, cum este opinia despre posibilitățile femeii în muncă, autoritatea în familie și foarte lent pentru alte aspecte, cum ar fi stilul de viață și mentalitatea religioasă.

Din analiza rezultatelor obținute prin chestionare, precum și a observațiilor operatoarelor de teren, se desprinde constatarea unui anumit progres în situația obiectivă și în mentalitatea femeilor, dacă se face comparație între satele cu gospodării individuale, satele cooperativizate, orașul Negrești și Fabrica „Integrata“.

Totodată, observațiile comparate între grupele de vîrstă permit evidențierea progresului stării obiective și a mentalității femeilor tinere în raport cu cele vîrstnice, progres datorîndu-se gradului sporit de instrucție și — în anumite cazuri — independenței economice dobîndite. De semnalat însă că aceste diferențe de mentalitate în funcție de vîrstă sînt preponderent marcate de tipul de activitate exercitat de femei, mai cu seamă în privința conștiinței de sine a femeii, ca participant activ la producție (la bugetul familiei), ca participant activ la deciziile în familie, la prezența și activitatea obștească.

În ansamblu, se constată o tendință de modificare generală a opiniei despre posibilitățile femeii în condițiile actuale, menționîndu-se deseori cu luciditate condițiile obiective și trăsăturile de personalitate, pe care trebuie să le posede o femeie pentru a îndeplini anumite activități profesionale de conducere sau obștești (să aibă carte, să nu aibă copii sau să fie copiii mari, să fie energică, să „aibă gură“ etc.).

Fenomenul trezirii și afirmării conștiinței de sine a femeii ca participantă la producție, ca soție și mamă, ca participantă la activitatea obștească, este mai clar conturat ca tendință incipientă, ca germene, pentru întărirea și dezvoltarea căruia se întinde temelia largă a conștiinței posibilităților femeii de a se manifesta activ în toate domeniile. Chiar și în cazul în care multe femei recunosc superioritatea bărbaților în toate domeniile, aceasta nu le împiedică să considere că sînt necesare schimbări și că în toate aceste schimbări, rolul femeii trebuie să crească. Este — dealtfel — un fenomen firesc și necesar pentru progresul general al zonei.

Situația pregătirii școlare corelate cu vîrsta

Vîrsta	Pregătirea școlară	Analfabete	Clase		Școli prof.	Liceu	Studii super.	Alte situații	Total
			1-4	5-8					
16-25		1	14	199	46	21	1	7	289
26-45		62	163	109	3	18	8	7	370
45-		85	97	30	-	15	-	1	214
Total:		148	274	338	49	40	9	15	873

Dacă corelăm școlaritatea cu grupele de vîrstă, constatăm limpede că grupul mare de analfabete și cu școală redusă este în primul rînd, dar nu în exclusivitate, un rest al înapoierii anterioare. Din totalul de 873 de subiecți, 322, adică 47%, au o pregătire școlară foarte sumară, coincidînd aproximativ cu marea majoritatea a grupei a III-a de vîrstă, adică 182 din 214 (deci 85%) și mai mult de jumătate din grupa a doua de vîrstă (225 din 370) adică 60,8%. Din grupa tinăra numai 4,9% (adică 15 din 289) au pînă la 4 clase. Grupa excelează prin pregătirea

între 5 și 8 clase în proporție de 68%, ceea ce este firesc avînd în vedere generalizarea învățămîntului de 8 ani și respectiv de 10 ani.

În diferențierea profilului spiritualității femeii, ca o condiție și consecință a stării obiective, se pot face anumite precizări procentuale pe comune.

Astfel, procentul cel mai mare de analfabete l-am întîlnit la Certeze 27%, urmat de Tur (21,6%), Turț (20,3%), Racșa (18,2%). Din totalul de 274 cu studii pînă la 4 clase, cu cele mai mari procente se înscrie Turțul (29%), urmat de Tur (19%), Certeze (16,1%) și Racșa (14,2%).

Pregătirea școlară	Localitate	Integrata	Negrești	Turț	Tur	Certeze	Prilog	Racșa	Total
Analfabete		—	12	30	32	40	7	27	148
1—4		27	26	63	52	44	23	39	274
5—8		48	41	91	39	61	19	39	338
Școli profesionale		34	6	7	1	—	—	1	49
Liceu		15	6	13	2	1	2	1	40
Studii superioare		6	—	1	—	2	—	—	9
Alte situații		10	2	—	1	1	1	—	15
Total :		140	93	205	127	149	52	107	873

Din ambele grupe, cel mai mare procent îl dă Turul 66%, urmat de Racșa 61%, Prilog 57% și Certeze 56% din totalul populației pe comune, față de media generală care este 49%. Sub medie se găsește Turțul (45%) și Negrești (40,8%).

Este de semnalat faptul deosebit de important că din eșantionul reprezentativ de muncitoare de la „Integrata“, rezultă preponderența vîrstei sub 25 de ani, ceea ce explică nivelul de instrucție mai ridicat, deci și deschiderea mai amplă spre nou. Și în acest context, rămînerea în urmă a zonei explică parțial împrejurarea că totuși și la „Integrata“ mai găsim 27 de muncitoare din 120 (22,5%) cu numai 4 clase primare.

Deci, din totalul de 422 de subiecți cu școală pînă la 4 clase numai 15 sînt sub 26 de ani, adică 3,5%, deși în total grupul reprezintă o treime 289 (33%) și invers, peste 26 de ani se menționează restul de 407, adică 96,5%, deși grupul reprezintă pe total doar 66,5%. Este iarăși semnificativ că în tot lotul — din totalul de 112 subiecți cu pregătire peste 8 clase — numai 2 cazuri (1,8%) sînt peste 46 de ani, 36, adică 32%, între 26—45 de ani și grosul, adică 75, pînă la 25 de ani, deci 67%. Este un semn real de progres.

Ocupația de bază

Grupul cercetat de noi se prezintă din punctul de vedere al ocupației de bază astfel:

Ocupația	Localitatea	Integrata	Negrești	Turț	Tur	Cereteze	Pri-log	Racșa	Total
Gosp. individuale		—	1	3	27	138	—	97	266
C.A.P.		—	19	152	80	—	44	—	295
Muncitoare		120	26	6	10	7	1	5	175
Intelectuale		18	5	6	1	2	1	1	34
Pensionare		—	8	17	6	1	—	—	32
Alte situații (casnice)		2	34	21	3	1	6	4	71
Total :		140	93	205	127	149	52	107	873

Dacă lăsăm la o parte „Integrata“, atunci constatăm că în populația cercetată (733) marea majoritate se ocupă de agricultură: 561, adică 77%, dintre care 260, adică 36%, cu gospodării individuale și 295, adică 40%, lucrând la C.A.P.

Celelalte activități sînt mai puțin semnificative. Astfel, în total putem semnala încă 55 de muncitoare și 16 intelectuale, 71 avînd alte situații, cu deosebire casnice.

Corelația între pregătirea școlară și ocupație

Pregătirea școlară	Ocupație	Gosp. indiv.	C.A.P.	Muncitoare	Intelectuale	Pensionare	Alte situații	Total
Analfabete		73	62	—	—	7	1	148
1—4		89	118	43	—	14	—	274
5—8		101	113	76	—	11	3	338
Școli profesionale		—	2	43	—	—	—	45
Liceu		2	—	12	16	—	—	40
Studii superioare		—	—	9	—	—	—	9
Alte situații		—	—	1	9	—	—	15
Total :		265	295	175	34	32	4	387

Ocupația corelează iarăși clar cu pregătirea școlară. *Munca agricolă* concentrează femeile cu pregătirea cea mai mică școlară din tot lotul. Astfel din totalul de femei angajate direct în munci agricole (560), 342 (162+180) au pînă la 4 clase primare, adică marea majoritate — 61%. Numai 214 au între 5 și 8 clase — adică restul de 39,5%. Diferențele între gospodăria individuală și C.A.P. sînt ușor în favoarea activității în C.A.P., unde scade numărul analfabetelor și crește cel cu pregătirea școlară pînă la 8 clase. La muncitoare nu se întîlnește nici o analfabetă, iar pînă la 4 clase — 25%, adică 43 de muncitoare din 175, restul avînd opt clase, școli profesionale sau liceu.

Ocupația pe vîrstă

Ocupația	Vîrsta	16—25		26—45		46—		Total
Gosp. individuale		79	29,7%	110	41,4%	77	28,9%	266
C.A.P.		71	24,1%	134	45,4%	90	30,5%	295
Muncitoare		100	57,1%	67	38,3%	8	4,6%	175
Intelectuale		8	23,5%	24	70,6%	2	5,9%	34
Pensionare		2	6,3%	7	21,9%	23	71,8%	32
Alte situații		29	40,8%	28	39,4%	14	19,7%	71
Total:		289	33,1%	370	42,4%	214	24,5%	873

Tabelul repartizării pe vîrste și ocupații evidențiază că în zonă majoritatea se ocupă de agricultură: 561 din 873. Ei bine, pe vîrstă, cel mai mare procent de femei ocupate, avînd peste 46 de ani, este în acest sector. Astfel, din totalul de 214 femei peste 46 de ani, 166 declară că lucrează direct în agricultură ceea ce dă 77%. În raport cu totalul celor angajate în agricultură acesta reprezintă 30%. Tineretele fete sînt cel mai puțin angajate în agricultură. Astfel din totalul de 289 tinere pînă la 25 de ani, 150 sînt angajate în agricultură, adică 52%, iar din cele între 26 și 45 de ani, 244 din 370, adică 66%. Aici se vede limpede scăderea procentului de forță de muncă tînără în agricultură și orientarea tinerelor femei spre alte activități.

De pildă muncitoare sînt 100 din 289 de femei pînă la 25 de ani, adică 34%. Între 26 și 45 de ani, sînt 67 din 370, adică 18%, iar peste 46 de ani sînt numai 8 din 214, adică 3,7%.

Dacă însă scădem „Integrata“, avem 24 de muncitoare între 16 și 25 de ani, 25 între 26 și 45 de ani și 6 peste 46 de ani, deci 55 din 175 — 55 de muncitoare față de 560 în agricultură. Și acest procent ilustrează rămînerea în urmă a zonei. Ea iese în relief și mai limpede, dacă se face o corelație între ocupația de bază (activitatea productivă de bază) și activitățile auxiliare.

Opiniile despre activitatea proprie

Aprecierile asupra activității de bază sînt luate preponderent din sfera economicului. Muncim căci trebuie să trăim, ca să aducem un venit, ca să completăm venitul familiei. La „Integrata“ apar mai des motivări legate de independența bugetară realizată, acest argument este însă prezent și la femeile cooperatoare sau la cele care cîștigă prin artizanat.

Plăcerea muncii este corelată cu nevoia de a munci pentru existență. Dacă la muncitoarele agricole intervine, de regulă, precizarea că „e musai să ne placă, căci altceva nu știm să facem“, la muncitoarele de la „Integrata“ apare o gamă complexă de motivații ale profesiei exercitate, în cadrul căreia revine des, pe lângă motivul economic, considerentul de afirmare personală, de realizare personală mai complexă („aeasă rămîneam în urmă“, „am venit la fabrică ca să-mi cîștig un viitor“, „am simțit nevoia unui pic de efort“), iar la unele muncitoare apare și bucuria muncii în colectiv și pentru colectiv („realizările înregistrate de colectivul de muncă din care fac parte îmi produc o mulțumire“, „e frumos să fii muncitor și să produci ceva pentru țară“). La unele apare chiar accentuată dorința de perfecționare, bazată pe încrederea în capacitățile proprii. În general, femeile au declarat că le place activitatea pe care o desfășoară (65,42% din total), dar intervin accente procentual semnificative la răspunsurile negative, ca și la absența opiniei.

Dacă le place activitatea

Localitatea	Da	Nu	Nu prea	Fără opinie	Total
Integrata	104 (74,28%)	29 (20,71%)	—	7	140
Negrești-Oaș	64	8	—	21	93
Turț	129 (62,93%)	29 (14,15%)	—	47	205
Certeze	102	1	18	28	149
Tur	77	2	22	26	127
Racșa	59 (55,14%)	18 (16,82%)	15	15	107
Prilog	36 (69,23%)	15 (28,85%)	—	1	52
Total :	571 (65,41%)	102 (11,68%)	55 (6,30%)	145 (16,6%)	873

În totalul de 11,68% și 6,30% de răspunsuri „nu“ și „nu prea“, se detașează răspunsurile *negative* de la Prilog (28,85%) și „Integrata“ (20,71%). O situație similară este însă și la răspunsurile pozitive. Tot „Integrata“ și Prilogul au dat procentul cel mai mare de răspunsuri pozitive clare: „Integrata“ 74,28%, Prilog 69,25%, urmate de Negrești

68,80%, ceea ce corelează și cu procentul minim de rețineri de la răspuns.

Spre deosebire de toate celelalte răspunsuri, unde lipsa de opinie se află între 28,93% (Turț) și 14% (Racșa), incluzând Negrești (22,58%), Tur (20,47%), Certeze (18,79%), în cazul „Integratei” numai 5% și Prilog un singur răspuns este fără opinie

Considerăm că exprimarea clară a opiniei constituie o expresie a maturizării conștiinței femeii, a posibilității și dreptului ei de a se exterioriza ca fermitate a opiniei, în timp ce lipsa de opinie poate exprima și o *lipsă de curaj* de a-și afirma punctul de vedere, precum și eventual inexistența unei opinii.

Este interesant de remarcat încă un aspect: anume că lipsa de opinie este mai accentuată la femeile în vîrstă.

Din totalul de 160 de răspunsuri fără opinie, 65 de răspunsuri sînt la femei peste 46 de ani, reprezentînd 40% din totalul fără opinie, deși în ponderea populației cercetate femeile peste 46 de ani reprezintă 25%, adică 214 din 873.

Media răspunsurilor fără opinie în general la tot grupul este de 18,33%.

Am considerat că se poate apoi corela opinia despre atitudinea față de munca proprie cu răspunsurile privitoare la perspectiva activității fiicelor, concentrată în întrebarea — ce ar dori pentru fete?

Aici intervine clar un salt al nivelului de aspirație, căci pentru ca fetele să îmbrățișeze o meserie sau să facă studii superioare optează 46,16%, iar 22% optează pentru rămînerea în gospodărie. Numărul femeilor fără opinie este aici și mai mare: de 33,56%.

Semnificativ este numărul excesiv de mare al lipsei de opinii în privința viitorului fetelor la Prilog (33 din 52, 63,46%), Certeze (71 din 149, 49%), Racșa (52 din 107, 48,6%), deci tot aproape jumătate din femeile chestionate și, dimpotrivă, numărul mare de opțiuni clare — cum am mai arătat la „Integrata”, unde din 69 de răspunsuri posibile (familii cu fete), 21 de femei au optat pentru învățatură în general, 40 pentru studii superioare (adică 61 din 69).

Cum s-ar putea explica lipsa de opinie în privința viitorului fetelor, masiv concentrată, deci în proporție semnificativă, la Prilog (63,46%), Certeze (49%), Racșa (48,60%)? Credem că prin insuficienta încredere în privința posibilităților care se deschid fetelor, în afara gospodăriei, prin rezervele pe care le au în privința promovării fetelor (poate a populației în general).

În sens invers, se observă situația la „Integrata”, Negrești, Turț. La „Integrata” și orașul Negrești predomină opțiunile pentru studii superioare, în timp ce la Turț predomină opțiunile pentru meserii (100 adică 48,78%) ori 20, adică 9,76% pentru studii superioare (total 120 din 200). Aceasta corelează și cu gradul de urbanizare și cu tipul de activitate. Corelația cu vîrsta scoate și aici în relief absența mai accentuată a opiniilor la femeile peste 46 de ani, observație convergentă cu prima.

Posibilitățile generale de afirmare a femeilor și autoritatea în familie

În cele ce urmează ne propunem să mai înfățișăm o comparație între răspunsurile date cu privire la *posibilitățile generale de afirmare a femeilor și cele referitoare la autoritatea în familie*.

În general, procentele sînt următoarele:

a) în privința posibilităților femeii

		Total
— inferioare	23,02%	201
— aceleași	59,79%	522
— superioare	3,21%	28
— fără opinie	13,97%	122

b) în privința autorității în familie

— cu prioritate soțul	23,00%
— amîndoi	52,3 %
— cu prioritate soția	17,0 %
— fără opinie	7,0 %

Rezultă, prin comparație, că procentele sînt apropiate. Este semnificativ că opțiunea pentru aceleași posibilități în procent de 59,79% scade cînd este vorba de întrebarea despre autoritatea egală în familie la 52,3%, dar pentru a mări accentuat procentul opiniilor despre autoritatea cu prioritate a soției, ce ajunge la 17%, în comparație cu răspunsurile despre superioritatea (sub anumite aspecte) a femeii în general, care cuprinde numai 3,21% răspunsuri afirmative.

Se mai poate reliefa *diferențierea* clară în favoarea „Integratei“ și oarecum a orașului Negrești în privința posibilităților feminine, ceea ce considerăm că e de înțeles. La „Integrata“, 73,57% din femei socotesc că au posibilități egale de a se afirma;

— La Negrești	— 63,44%
— la Certeze	— 60,40%
— la Turț	— 59,02%

Rămîne un important procent care afirmă inferioritatea generală a femeii: 23,02%. Răspunsul acesta atinge cote maxime la Racșa (13,64%) cote minime la Certeze (11,41%) și „Integrata“ (13,57%).

În cazul răspunsurilor despre autoritatea în familie, lipsa opiniilor se reduce de la 13,97% la 7%. Aceasta arată, credem, că atunci cînd problemele sînt vitale pentru femeie, ca cea a autorității în familie, punctul de vedere este mai clar enunțat

S-ar putea semnala iarăși, ca un aspect firesc, faptul că eșalonul femeilor de peste 46 de ani concentrează cel mai mare procent de rețineri de la răspuns (40%), ceea ce ar ilustra nu numai absența unei opinii, ci și lipsa de curaj de a-și exterioriza punctul de vedere. Dimpotrivă, femeile tinere își exprimă în proporție mult mai mare punctul de vedere. Aici statisticile pe vîrstă indică faptul că femeile între 26 și 45 de ani sînt cele ce revendică un statut modificat al vieții de familie.

La aspectele generale semnalate care se vor întregi cu alte corelații, am scoate în relief în această comparație câteva situații specifice.

Astfel, la „Integrata“, apare o deosebire sensibilă între afirmarea posibilităților egale ale femeii în proporție de 73,57% și afirmarea autorității egale în familie (50%), ceea ce s-ar putea explica prin luciditatea mai mare a femeilor de la „Integrata“ în privința aprecierii stării de fapt.

Dealtfel, aceasta se corelează foarte bine și cu opinia despre necesitatea schimbărilor în relațiile de familie. Tot la „Integrata“ se înregistrează cel mai mare procent de răspunsuri care cere schimbări: 47,9%.

Conștiința situației existente se corelează bine și la Turț cu opinia despre necesitatea schimbărilor. Astfel, 45% din femeile chestionate declară că e bine așa cum este, aceasta pentru că tot ele afirmă în proporții de 61% că au o autoritate egală cu a bărbatului în familie, iar 23%, că au chiar prioritate. La Racșa apare însă o discrepanță, putând fi considerată semnificativă: femeile deși declară că au aceeași autoritate în proporție de 65% și prioritate în proporție de 14%, cer schimbări în proporție de 45,1%, de unde s-ar deduce că însuși tipul de autoritate ar avea nevoie de schimbări.

Concluzii

Concluziile, desprinse prin raportarea situației femeilor din această zonă la pregătirea lor școlară, converg spre constatarea că o pregătire școlară mai ridicată (începând cu grupul 5—8 clase) sau o activitate calificată — corelate cu domicilierea într-o localitate urbană, sau apropiată de ea —, contribuie la modernizarea comportamentului feminin și la maturizarea conștiinței femeilor, mai cu seamă în privința posibilităților de afirmare profesională și obștească la o oarecare modificare a accentelor în privința autorității în cadrul familiei, precum și la afirmarea nevoii unor schimbări în acest domeniu.

Mult mai lente se prezintă schimbările în privința stilului de viață, a portului, a mentalității religioase. În acest context, se desprinde clar caracterul conservator, mai puțin receptiv la modificări, al mentalității femeilor de peste 45 de ani și cu un nivel de școlarizare minimă sau de loc.

Prelucrarea fiecărui set de întrebări permite deslușirea unor aspecte interesante ale prezentului și ale perspectivelor de dezvoltare. Am amintit în introducere, și subliniem și aici în încheiere, că evantaiul bogat de răspunsuri colectate asupra stării de fapt și asupra opiniilor despre activitatea efectuată, profesională și obștească, asupra aspirațiilor pentru fete, despre stilul de viață și port, despre mentalitatea religioasă sau realist-științifică arată că există un mers ascendent spre modernizarea conștiinței feminine și îndreptarea ei spre modernitate. Acest mers este mai accentuat la „Integrata“, orașul Negrești, la majoritatea indicatorilor și în accente variabile, determinate de specificul localităților înregistrate, la Turț, Certeze, Prilog, Tur, Racșa.

Se pot evidenția unele modificări în situația de fapt și în mentalitate, modificări care devin cu atât mai semnificative, cu cât se iau în considerare mai mulți factori (pregătire școlară, vîrstă, activități prestate efectiv). Investigația noastră confirmă însemnătatea civilizatoare a industrializării și a urbanizării, așa cum se reflectă ea în conduita și mentalitatea feminină. Din datele prelucrate pînă acum se vede că unele aspecte legate de interesele nemijlocite ale femeilor au pondere mai mare ca înnoire, pe cînd altele au ritmuri mai lente de modificare: portul, obiceiurile de viață, orientarea mistică.

Avem convingerea că prelucrarea datelor obținute de la alte echipe, care au studiat nemijlocit bugetul de timp, conștiința, viața familială, ne va oferi un material suplimentar de coroborare cu informația și interpretarea deja realizate.

CONDITION DE LA FEMME EN OAS

(Résumé)

L'étude contient les résultats d'une investigation sur l'état objectif et sur la mentalité des femmes en Oas, en s'appuyant sur un questionnaire appliqué à 873 femmes. Les corrélations établies entre les performances scolaires, l'âge, l'activité professionnelle, celle sociale et le domicile des femmes, permettent la constatation d'une modernisation du comportement féminin et d'une maturation de la conscience féminine (surtout en ce qui concerne les possibilités de l'affirmation professionnelle et sociale). En même temps, ces corrélations montrent une modification des accents de l'autorité dans la famille, ainsi que l'affirmation du besoin des changements dans ce domaine.

Les changements dans le style de vie, dans la modalité de s'habiller, dans la mentalité religieuse, sont plus lents. Dans ce contexte on constate clairement le caractère conservateur, moins réceptif aux changements, de la mentalité des femmes qui dépassent l'âge de 45 ans et qui ont un niveau scolaire très bas ou totalement absent.

MIGRAȚIA ȘI CALITATEA VIETII UMANE*

ȘTEFAN LANȚOȘ și ROBERT MEISTER

Unul dintre cele mai caracteristice fenomene sociale din Țara Oașului, și cu deosebire din depresiunea Negrești, este plecarea în masă a locuitorilor la diferite tipuri de munci pe care le prestează în alte zone ale țării noastre. Deoarece aceste plecări nu sînt definitive și ele ocupă numai o parte a anului, fenomenul consemnat poartă denumirea de migrație sezonieră.

În aceste rînduri ne propunem să surprindem unele influențe ale procesului de migrație sezonieră asupra calității vieții la locul de muncă, cît și în zona de domiciliu, deci în Țara Oașului.

Fiind definită ca un indicator social-global, al cărui conținut poate fi determinat prin identificarea unei serii de indicatori analitici, stabiliți prin cercetarea dinamicii stărilor sistemului investigat, calitatea vieții exprimă întregul univers al condițiilor de existență a omului, atât cele materiale și spirituale, cît și cele obiective și subiective.

Prin sfera lui de referință, conceptul de calitate a vieții umane ne orietează în studiul fenomenului migrațional din zona Oaș să depășim simpla înregistrare a condițiilor materiale (venituri, bunuri dotări etc.) de care dispun sezonierii la locul de muncă și în localitatea de baștină și să cercetăm și gradul în care aceștia conștientizează condițiile în care trăiesc și muncesc, care sînt reacțiile grupului investigat față de condițiile reale de muncă și viață, în ce măsură sînt satisfăcuți de ele.

Pentru dobîndirea informației primare ne-am adresat cu un chestionar, cuprinzînd 79 de întrebări codificate, tuturor celor care au efectuat peste trei plecări la munci sezoniere în ani diferiți, din comunele Certeze, Cămărzana, Turț, și satul Tur. Studiul calității vieții migraționale se bazează pe informația obținută de la un lot restrîns, 150 de subiecți din Certeze și 86 din Cămărzana, localitățile cu cel mai dezvoltat navetism sezonier din zonă. Acest subeșantion, stabilit prin metoda randomizării, reprezintă 20% din totalul celor care au efectuat mai mult de trei plecări la diferite munci. În plus față de totalul chestionaților, acestui lot de 236 de subiecți i s-au adresat încă 14 întrebări deschise opiniale.

Informațiile pe care le-am interpretat vizează două clase de variabile: variabile independente — care exprimă acele determinații pe care subiecții noștri nu le aleg, ci ele există în prealabil, ca sexul, vîrsta, starea civilă, pregătirea școlară — și variabilele dependente, care redau opțiunile, rezultatele și consecințele muncii sezoniere. Aparțin, după pă-

* De întreaga problematică a migrației sezoniere din zona Oaș s-a ocupat un colectiv mai larg format din: I. Aluaș, Tr. Rotaru, Șt. Lanțoș, L. Irimie, R. Meister, C. Rusu, T. Vidam.

rerea noastră, acestei clase: tipul de muncă la care se angajează, condițiile de locuit, hrana, veniturile, cunoștințele și experiențele sociale utile dobândite prin plecarea la muncă în alte zone.

Răspunsurile privitoare la variabilele dependente se grupează astfel: a) răspunsuri care înregistrează starea reală a condițiilor de muncă și viață ale subiecților investigați; b) răspunsuri ce redau modul de percepere sau conștientizare de către subiecți a condițiilor reale de muncă și viață atât din zona de baștină, cât și de la locul unde își desfășoară activitatea sezonieră; c) răspunsuri referitoare la motivele economice și extraeconomice ale deplasărilor periodice la munci sezoniere în alte regiuni ale țării, cele ce privesc satisfacțiile, respectiv insatisfacțiile, precum și aspirațiile legate de fenomenul migrațional, aspirațiile față de condițiile de viață din zona de domiciliu, de statutul socio-profesional al descendenților și modul în care văd afirmarea acestora în viață și opțiunile subiecților în acest sens.

Deoarece dinamica variabilelor dependente nu se corelează semnificativ cu cea a variabilelor independente, exceptând corelația cu sexul și vârsta, ne-am axat în studiul evoluției calității vieții migraționale pe compararea datelor privind starea acesteia la prima plecare la munca sezonieră a subiecților cu starea ei la ultima plecare. Avem deci în vedere compararea unor stări succesive ale calității vieții. Un alt gen de comparații la care am recurs a fost acela dintre componentele procesului migrațional, încercînd să surprindem situațiile comune și cele ce diferențiază lotul de la Certeze de cel de la Cămărzana.

Principala ipoteză după care ne-am călăuzit a fost aceea că și calitatea vieții asigurată de migrația sezonieră este sensibil dinamizată de progresul multilateral al societății socialiste, deși fenomenul se desfășoară mai anevoios în raport cu progresele pe care le înregistrează calitatea vieții umane pe ansamblul societății.

Precizăm că diferitele ipoteze și constatări, ca și enunțurile cu valoare de concluzie pe care ni le-am permis, se fundamentează în bună măsură statistic — adică am lăsat să vorbească cifrele. În situația în care datele numerice nu au fost concludente, am fost nevoiți să recurgem la procedee calitative de argumentare: acordînd credit celor ce cunosc mai bine fenomenul cercetat, recurgînd la afirmații cu mare valoare inductivă și de generalitate sau la enunțuri peremptorii, procedee valabile din perspectiva metodologiei și logicii cercetărilor sociologice concrete.

Plecînd de la considerentul teoretic că tipul de activitate este principalul factor cu înrîurire asupra calității vieții umane, am căutat să evidențiem schimbările ce se produc în acest domeniu de la prima la ultima plecare la munci sezoniere.

Procesul care ne-a reținut cel mai mult atenția, prin semnificația lui pentru tema noastră, a fost scăderea accentuată a plecărilor la lucru în pădure (munci silvice), ca tăiatul și fasonatul lemnului (sau la „metere“ în limbajul local), care dominau la prima plecare și trecerea în proporție de masă la alte tipuri de munci, în special la defrișări („rătaș“), dar și la munci agricole și în construcții.

Statistic fenomenul se prezintă astfel: dacă la prima plecare au lucrat la fasonarea lemnului 72/48%^{**} de la Certeze și 43/50% din Cămărzana, la ultima plecare muncile silvice sînt frecventate de 6 ori mai puțin la Certeze și de 2,5 ori mai puțin de cei din Cămărzana. În date cifrice, mai merg la munci silvice, la ultima plecare, 12/8% de la Certeze și 17/20% din Cămărzana. În schimb, mersul la defrișări ajunge la 129/86% în cazul lotului de la Certeze și 39/46% la cel din Cămărzana. Între cele două plecări luate în studiu, ponderea frecventării muncilor agricole și în construcții crește la ambele loturi de la 4 la 14%.

Cercetarea noastră a evidențiat faptul că schimbările semnalate pe linia tipurilor de muncă prezintă influențe directe, dar contradictorii asupra calității vieții migraționale și a celei din zona de domiciliu. Se remarcă, în acest sens, creșterea sensibilă a veniturilor, în special a celor care pleacă la defrișări. Muncile mai accentuat preferate la ultima plecare măresc contactele oșenilor cu localnicii, facilitînd schimbările de experiențe sociale și dînd posibilitatea petrecerii mai plăcute a timpului destinat odihnei și divertismentului.

Schimbările prezentate privind tipul muncii generează și unele efecte negative. Informațiile culese prin chestionar atestă, printre consecințele negative, aglomerarea incintelor de locuit, detașarea organizatorilor lucrării de executanții ei — șefii de echipă sau delegații se ocupă, de regulă, de contractarea de noi fronturi de lucru și de efectuarea plăților, fără să mai participe direct la muncă. Se complică procesul de stabilire a cîștigurilor în raport cu cantitatea și calitatea muncii prestate de fiecare. Prin mijloacele și uneltele cu care se execută, munca la defrișări este mai pronunțat tradiționalistă decît cea silvică, de aceea ea poate fi în mai mică măsură ameliorată și ușurată în ce privește efortul fizic pe care îl presupune. Datorită uneltelor rudimentare cu care se muncește, creșterea randamentului muncii se caută să se suplinească prin amplificarea efortului și prin mărirea duratei ei zilnice.

În acest sens, lotul de la Certeze ne-a furnizat următoarele date: 21% dintre subiecți lucrează zi-lumină; 39% susțin că muncesc zi-lumină fără pauze de odihnă; 40% lucrează ziua întreagă, dar își permit și pauze de odihnă și igienă. Dacă luăm în considerare declarațiile subiecților de la Certeze că în perioada de vară scularea se face la 3—4 dimineața și se culcă la 22—23 noaptea, rezultă că și cei ce-și îngăduie pauze de odihnă lucrează 14—16 ore efective pe zi.

Din studiul opiniilor subiecților investigați a rezultat că plecările în masă la muncă în alte locuri din țară nu se explică printr-o chemare interioară a oșenului de a peregrina, ci, mai ales, activitatea de defrișare este apreciată ca o muncă făcută din nevoi și nu dintr-o plăcere deosebită. Ea este totuși stimulată de faptul că reprezintă o importantă sursă de venituri și de considerentul că cei ce o practică trăiesc cu con-

^{**} Cifra din fața diagonalei reprezintă numărul absolut din lotul de 150 din Certeze și 86 din Cămărzana, iar cea de după diagonală redă procentajul acestora față de întregul lot.

vingerea, dealtfel mărturisită, că ei sînt unici în țară care se pricep să o execute cum se cuvine.

Condițiile de cazare și de odihnă ce li se asigură la locul de muncă constituie și ele elemente importante pentru definirea calității vieții migraționale. Informația culeasă despre condițiile de locuit reliefează faptul că deși pentru subiecții investigați acestea nu constituie o preocupare majoră, se înregistrează progrese notabile și în domeniul considerat de la prima la ultima plecare, remarcîndu-se în acest sens o pronunțată scădere a numărului celor care dorm în colibe, în afara localităților. În cazul lotului de la Certeze, fenomenul evoluează astfel: dacă la prima plecare au dormit în colibe 120/80%, la ultima numărul lor s-a redus la 66/44%. Lotul de la Cămărzana cunoaște următoarea schimbare sub aspectul considerat: folosirea colibelor scade de la 48% la prima plecare, la 16% la ultima plecare. Crește numărul celor care pot dormi în barăci sau alte amenajări construite în interiorul localităților unde își desfășoară munca. La eșantionul de la Certeze această creștere este de la 5 la 18%, comparînd cele două plecări; în cazul eșantionului de la Cămărzana se înregistrează o schimbare de la 25 la 48%.

Răspunsurile la întrebările din chestionar au condus la constatarea că modernizarea condițiilor de locuit se manifestă cu deosebire la capitolul materialelor din care sînt construite amenajările în acest scop și nu în același ritm în ce privește modernizarea dotărilor igienico-sanitare. Așa se face că și la ultima plecare 70% din lotul de la Certeze și 45% din cel de la Cămărzana recurg pentru igiena corporală și spălarea vestimentației la ceea ce le oferă natura: riul, izvorul sau pîriul din apropiere. Ameliorările care s-au produs în condițiile de locuit ale muncitorilor sezonieri din Oaș au generat însă, după datele oferite de subiecții eșantionului nostru, și unele fenomene negative. Este vorba, în principal, de aglomerarea continuă a spațiilor de dormit și odihnă, ajungîndu-se ca într-o singură încăpere să locuiască 50 de persoane, de sex diferit. Față de prima plecare, se accentuează dormitul în aceeași încăpere a bărbaților și femeilor nerude, ceea ce poate genera fenomenul de promiscuitate.

La întrebarea cum apreciază condițiile de igienă și locuit, de la cele două grupuri de subiecți s-au obținut următoarele categorii de răspunsuri: 1/0,75% din Certeze le apreciază ca fiind foarte bune, 149/99,25% ca fiind inacceptabile; 17/20% de la Cămărzana le consideră ca fiind bune sau foarte bune și restul de 69/80% ca fiind inacceptabile. Diferențele de apreciere privind condițiile și calitatea cazării la locul de muncă dintre cele două grupuri ale eșantionului se explică prin faptul că cei de la Cămărzana desfășoară într-un număr mai mare ca cei de la Certeze munci sezoniere în construcții și I.A.S.-uri unde se pot asigura și condiții de locuit mai acceptabile.

Pentru determinarea unui alt element de bază al calității vieții migraționale, acela al hranei, s-a plecat de la ipoteza că important nu este să se știe ce se consumă, care este compoziția sau natura alimentelor, ci cum se gătește și care este calitatea preparării hranei. De aceea, am

căutat să determinăm care este frecvența servirii mîncării calde la locul de muncă. În această privință se observă următoarele modificări mai importante: crește cu 33% față de prima plecare a numărului celor care servesc zilnic mîncare caldă față de situația existentă la prima plecare; 76% la ultima plecare iau 2—3 mese calde pe zi, față de numai 43% la prima plecare. Ameliorările ce s-au produs în domeniul alimentației sînt legate, după informațiile ce ne-au fost comunicate, de creșterea intensității muncii, mai ales la defrișări, dar și de faptul că mărindu-se formațiile de lucru s-a ivit posibilitatea angajării de persoane (bucătărese) care să se ocupe exclusiv cu prepararea hranei.

Ținînd seama de faptul că lucrătorii sezonieri dedică zilele lucrătoare pe de-a întregul muncii pe care o prestează, pentru alte activități, cum ar fi cele de refacere a potențialului fizic, recreere și divertisment este destinată doar duminica și eventual zilele de sărbătoare, am inclus în chestionar întrebarea: Ce fac duminica?

Din prelucrarea răspunsurilor a rezultat că majoritatea subiecților noștri își dedică zilele de repaus odihnei. Procedează astfel 101/67% din Certeze, din care 21/14% exclusiv și restul îmbină odihna cu alte activități. Din lotul de la Cămărzana se odihnesc duminica 49/56%, dintre care 21/24% nu menționează și vreo altă activitate. Peste 50% dintre subiecții noștri au afirmat că duminica este singura zi în care se pot ocupa de igiena corporală, de aranjarea incintelor de dormit și de spălarea veșmintelor.

Frecventarea localităților din apropiere constituie o altă formă de utilizare a repausului duminical; activitate ce antrenează 79/53% din Certeze și 38/44% din Cămărzana, dintre care 22% din întregul eșantion folosesc deplasarea în localități cu scopul de a se aproviziona. Din însumarea răspunsurilor a reieșit că 12% din totalul subiecților își petrec zilele de repaus în bufet, crișmă, restaurant și cofetărie; 16% la ultima plecare utilizează plecările în localități pentru un divertisment mai elevat cultural: vizionarea de filme, programe T.V., întreceri sportive, iau parte la horă, se întrețin cu localnicii și altele. Semnificativ este faptul că 47% din Certeze și 56% din Cămărzana nu părăsesc nici în zilele de sărbătoare locul de cazare. Cei ce rămîn la colibe sau barăci, menționează că pe lângă odihnă se îndeletnicesc cu jocul de cărți, jocul cu mingea, consum de băuturi alcoolice, igienă, gătit și cozerie. O mică parte (5% din Cămărzana și 2% din Certeze) lucrează și în zilele de repaus.

Din gruparea răspunsurilor a rezultat că efortul depus în decursul săptămîinii afectează puternic și conținutul activităților din zilele de repaus. Prin urmare, refacerea forței fizice și satisfacerea necesităților vitale stringente ocupă o bună parte din preocupările oamenilor. Dealtfel, se constată absența totală din preocupările lor recreative a unor activități de cultivare și lărgire a orizontului informațional. Emisiunile radiofonice și citirea presei și a altor lecturi nu sînt de loc menționate.

Plecările în masă și repetate la munci sezoniere în numeroase zone ale țării nu pot rămîne fără urmări în ce privește îmbogățirea orizontului de cultură, cunoștințe, experiențe și alte influențe de care beneficiază locuitorii Țării Oașului. De aceea, studiul nostru evidențiază că asu-

pra acestui colț de țară se revarsă nu numai venituri bănești și ciștiguri în produse, ci, ca urmare a frecventării muncilor sezoniere, zona beneficiază și de ciștiguri de ordin cultural și profesional. Pentru a ne putea edifica asupra fenomenului consemnat, am formulat întrebarea: Ce au învățat pe unde au fost?

Din analiza răspunsurilor a rezultat că făcînd abstracție de cei aproximativ 14% care nu s-au pronunțat, 72/48% din Certeze și 26/29% din Cămărzana, declară că nu au învățat nimic cu ocazia plecării la muncile sezoniere.

Ponderea mare a răspunsurilor negative la întrebarea noastră poate avea mai multe interpretări. O interpretare posibilă este aceea că subiecții investigați nu s-au conștientizat asupra influențelor polivalente care s-au exercitat asupra lor. Formularea răspunsurilor, ca și interpretarea lor, ne-a condus și la concluzia că a funcționat ceea ce se poate numi un anumit baraj valoric sau cultural. Această concluzie se întemeiază și pe înregistrarea unor răspunsuri care exprimau o evidentă intoleranță valorică, de felul: „Nu-i pricepem pe localnici“, „Nu ne plăcea ceea ce vedeam“ etc. Numărul mare de subiecți care au considerat că nu au avut de învățat de pe unde au fost se explică, după cite se pare, prin ceea ce s-ar putea denumi sentimentul demnității și mindriei oșănești, convingerea în superioritatea valorilor vieții oșanului, în priceperea și istețimea sa. Spre aceste explicații am fost conduși de existența printre declarațiile celor investigați a numeroase enunțuri de felul următor: „Nu am avut de învăța de la localnici“. „Sintem mai pricepuți ca ei“. „Știm mai bine decît ei ce avem de făcut“ etc. Avem înregistrate și afirmații care exprimă convingerea că locuitorii pe unde au fost sînt mai înapoiți decît oșenii, deși se recunoaște că material sînt mai bine situați.

Disponem și de un set de răspunsuri din care rezultă că mergînd la lucru în alte părți ale țării, oșenii s-au ales cu anumite cunoștințe practice legate de agricultură, zootehnie, pomicultură, muncile sezoniere și alte tipuri de munci. Dintre acestea din urmă se menționează: confecționarea de unelte, garduri metalice, zidărie etc. Numărul celor care au declarat că au avut de învățat în îndeletnicirile semnalate este de 26/18% la Certeze și de 19/22% la Cămărzana.

O altă serie de răspunsuri la întrebarea noastră reliefează înrîuriri pe linia portului și a vorbirii. În această privință au fost impresionați mai mult cei din Certeze, cu cele 22/15% răspunsuri favorabile, în vreme ce din eșantionul de la Cămărzana, numai 8/9% recunosc asemenea influențe.

Un număr de 8/6% de la Certeze și 23/26% de la Cămărzana afirmă că și-au însușit cite ceva din modul de viață, cultura și obiceiurile localnicilor.

Luînd în considerare procesul de contaminare socială, perceput sau nesensizat de subiecții investigați, se poate dovedi falsitatea opiniei după care Oașul ar fi rămas, ca și locuitorii lui, într-o cvasiizolare. În realitate, influențele pe linia informațiilor și experiențelor sociale sînt evidente în comportarea actuală a locuitorilor acestui colț de țară.

Din studiul opiniilor formulate de subiecții investigației, se poate deduce că ceea ce îi silește pe oșeni să depopuleze satele, mai ales în timpul verii, nu aparține unor porniri psihice interioare, spiritului de aventură și nomadism, cum se afirmă uneori, ci plecările în masă la lucru în alte părți sînt determinate cu precădere de motivații economico-materiale presante. Astfel, din cele 236 de persoane, 229/97% au precizat că își caută de lucru în alte zone pentru că Oașul nu le oferă posibilități să-și întrețină familia. Pe lângă acest considerent de ordin strict economic s-au invocat și altele de aceeași natură, cum ar fi: nevoia de bani și resurse pentru a-și construi locuință, acareturi, pentru a-și procura bunuri de folosință îndelungată și altele. Dintre cei investigați, numai 7/3% s-au deplasat la muncă în alte părți din motive extraeconomice: să vadă țara sau influențați de plecarea altora.

Opiniile grupului chestionat a confirmat legătura sentimentală proverbială a oșanului cu meleagurile și satul său natal. Din lotul de 236 de subiecți numai 17/7% au lăsat să se înțeleagă că ar fi dispuși să se mute definitiv în altă parte, fie la oraș, fie în satele pe unde au lucrat. După impresia noastră, acest procent este comparabil cu cel al populației din Oaș care a părăsit definitiv zona în ultimul deceniu. Existența unor nepotriviri între procentul celor care au plecat și procentul obținut de noi se explică prin gradul de reprezentativitate a eșantionului nostru. Menționăm că 219/93% fie că nu s-au gîndit la eventualitatea unei mutări, fie că nu o acceptă.

Cercetarea noastră a scos în evidență și faptul că atașamentul oșenilor față de locurile de baștină nu este motivat economico-material. La ora actuală, opțiunea unei mari părți a locuitorilor de a nu părăsi zona Oaș este explicată cu precădere afectiv și sentimental, deci este o opțiune de ordin psihologic. Că așa se prezintă lucrurile rezultă din faptul că deși cei mai mulți oșeni nu vor să părăsească definitiv ținuturile natale, 102/43% din eșantionul nostru afirmă că în alte locuri din țară se trăiește mai bine și mai ușor decît în Oaș.

Puternicul sentiment de atașare față de locurile de baștină nu-i determină pe oșeni să fie refractari la imperativele progresului. Nu presupune din partea acestora tolerarea oricăror condiții numai să nu-și părăsească vatra strămoșească. Răspunsurile la întrebările de ordin aspirațional dovedesc că locuitorii Țării Oașului doresc cu ardoare progresul material și spiritual, emanciparea în domeniul culturii, confortul casnic și rezidențial în continuă sporire, dar toate aceste modificări ale calității vieții să se realizeze în zona de baștină. Bunăoară, la întrebarea: Ce doresc să devină copiii? 89/34% dintre subiecți au menționat că vor să devină muncitori sau meseriași; 67/28% intelectuali sau funcționari; numai 3/1,5% ar vrea ca și urmașii lor să presteze aceeași muncă sezonieră pe care o execută ei în prezent. Aspirațiile spre profesii noi, moderne sînt evidente, dar aceste aspirații sînt completate de dorința direct exprimată ca prestarea lor să se facă cît mai aproape de domiciliul actual.

Pentru a descifra care sînt aspirațiile oșenilor privind ameliorarea calității vieții zonale, am inclus întrebarea: Ce ar dori să se facă în sa-

tul lor și în Oaș pentru a se trăi mai bine acolo? Marea majoritate a subiecților, adică 185/80% doresc locuri de muncă în apropiere pentru a nu mai fi nevoiți să-și caute de lucru la distanță mare de acasă. Alte doleanțe, reprezentând 162/75% dintre opțiuni vizează înființarea de unități comerciale și de deservire a populației. La acest capitol scorurile cele mai mari le-a întrunit solicitarea de a se înființa brutărie și baie populară în localitatea de domiciliu. O a treia grupare a răspunsurilor, constituită din 85/36% solicită amenajări și dotări edilitar-gospodărești. Scorurile cele mai mari fiind reprezentate de amenajarea străzilor și de extindere a electrificării rurale. O altă clasă de răspunsuri cere ridicarea calității învățămîntului, a dotărilor necesare pentru instrucție, cultură și divertisment. Numărul acestora este de 27/12%. Printre răspunsurile cu cea mai mare frecvență din ultima grupă se situează cele privind necesitatea înființării unui liceu la Certeze, a unui restaurant de lux în aceeași localitate, precum și a unei școli profesionale în Că-mărzana.

Concluzia generală pe care ne-o îngăduim pe baza totalității răspunsurilor prelucrate este aceea că oșanul își dorește cu ardoare să muncească și să dispună de o calitate superioară a vieții sale, dar acestea să și le realizeze în gospodăria, satul și zona lui de baștină.

THE MIGRATION AND QUALITY OF LIFE

(S u m m a r y)

In this paper, the authors have analysed the content conferred to the concept of „Quality of life“. It is shown that usually the quality of life is composed of the objective and subjective indicators. The authors investigate the contradictory influence of seasonable work exerted by the population of the Oaș area on their quality of life. How the members of our investigation perceive the conditions of work and life is also analyzed in this paper. Certain considerations are dedicated to the system of desires, values and social goals of the Oaș area population.

CONSIDERAȚII ASUPRA CONȘTIINȚEI POLITICE DIN ȚARA OĂȘULUI

IOAN SEMENIUC

Cercetarea unui fenomen atât de complex cum este conștiința socială a oamenilor din societatea noastră presupune cu necesitate o fundamentare metodologică solidă a unei asemenea cercetări. Și este firesc să fie așa, întrucît corectitudinea explicațiilor și valabilitatea concluziilor rezultate din cercetarea sociologică concretă, posibilitatea de a oferi indicațiile practice în domeniul educației depind de pregătirea metodologică temeinică a cercetătorului. Or, documentele noastre de partid și în special Programul P.C.R., Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul educației politice și al culturii socialiste, ridică în fața cercetătorilor din domeniul științelor sociale cerința ca prin activitatea lor de cercetare să contribuie tot mai mult, prin soluțiile și indicațiile practice, la progresul societății noastre socialiste. „În fața celor care lucrează în domeniul propagandei, al muncii ideologice și al științelor sociale — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — stau probleme teoretice de mare actualitate, care cer abordare științifică, temeinic documentată, în lumina concepției noastre revoluționare, în scopul desprinderii unor concluzii de eficiență practică pentru accelerarea progresului multilateral al societății noastre“ [1, p. 61].

Era, deci, firesc ca cercetarea noastră asupra conștiinței sociale din Țara Oășului să plece de la câteva principii metodologice ale materialismului istoric. În primul rînd, am plecat de la bine cunoscuta teză a materialismului istoric după care existența socială determină conștiința socială. Cu alte cuvinte, pentru a schimba conștiința socială este necesar de a transforma existența socială a oamenilor.

Este bine cunoscut faptul că partidul nostru se călăuzește în mod consecvent după teza clasică amintită mai sus. Întreaga politică economică și socială a partidului nostru izvorește din înțelegerea profundă a ideii că, fără transformări adînci în domeniul existenței sociale a oamenilor, în viața lor materială, fără modernizarea activității economice nu e posibilă transformarea conștiinței lor sociale. Referindu-se la această chestiune, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la cel de al X-lea Congres al partidului spunea: „Ținînd seama de faptul că modul de gîndire al oamenilor este determinat în mare măsură de condițiile lor de viață și de muncă, de nivelul forțelor de producție și de caracterul relațiilor de producție ale societății, este evident că preocuparea pentru bunul mers al economiei, pentru progresul material al țării și perfecționarea organizării sociale constituie partea integrantă a întregii activități de formare a conștiinței socialiste a maselor“ [2, p. 320—321].

Este știut însă că activitatea materială, revoluționară de transformare a naturii și societății constituie factorul hotărîtor, determinant, dar

nu și singurul factor de transformare a conștiinței sociale. Al doilea factor ca importanță în acest sens îl constituie atragerea oamenilor, maselor largi populare la rezolvarea problemelor de interes general, social. În lumina celor spuse, vom înțelege semnificația profundă, deosebită a cuvintelor tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 nov. 1971: „Participarea celor ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, la conducerea societății reprezintă nu numai o dezvoltare continuă a democrației socialiste, dar și o înaltă școală politică de educare socialistă, de creștere a răspunderii fiecărui cetățean față de interesele generale ale colectivității, ale întregii națiuni socialiste“ [3, p. 65].

Prelucrarea statistică a informațiilor culese de pe teren confirmă justetea principiilor metodologice amintite mai sus.

Afară de aceste principii, cercetarea noastră s-a sprijinit și pe o altă idee metodologică, și anume că satisfacerea nevoilor materiale constituie numai o condiție pentru dezvoltarea vieții spirituale a oamenilor din societatea noastră. De aceea, formarea și dezvoltarea conștiinței sociale socialiste a oamenilor înseamnă interiorizarea valorilor spirituale înaintate naționale și universale. În acest sens, cercetarea formării conștiinței sociale socialiste a indivizilor, înseamnă elucidarea gradului în care au fost asimilate sau sînt în curs de asimilare aceste valori spirituale, ca și gradul în care este reflectată existența socială socialistă.

Cercetarea noastră și-a propus să pună în evidență cîteva forme ale conștiinței sociale în interacțiunea lor, cum anumite idei politice ale oamenilor condiționează, de exemplu, pe cele morale, religioase etc. și invers.

Stadiul de prelucrare a datelor deocamdată nu ne permite să ne referim la această intercondiționare. De aceea, studiul își propune să facă considerații preliminare cu privire la conștiința politică, preliminară în două sensuri: 1) fiindcă se referă numai la întreprinderea „Integrată“ din Negrești-Oaș și comuna Certeze și 2) fiindcă spațiul nu ne permite să comunicăm toate datele și aspectele de care dispunem deja în prezent.

Propunîndu-ne să cercetăm formarea și dezvoltarea conștiinței sociale socialiste în Țara Oașului, era firesc să ne îndreptăm atenția, în primul rînd, asupra formării conștiinței politice socialiste.

Evident, nu ne-am propus să cercetăm acest fenomen la nivelul și gradul de complexitate cerut în general în cazul unor asemenea cercetări. De aceea, ne-am propus să urmărim doar cîteva aspecte elementare ale conștiinței politice. În vederea realizării acestui scop, am aplicat chestionarul în diverse zone („Integrată“ Negrești, Turț, Bixad, Tarna Mare, Tîrșoț etc.), străduindu-ne să cuprindem diferite categorii sau clase sociale (muncitori, țărani cooperatori, țărani individuali, meseriași cooperatori, meseriași individuali, intelectuali etc.). Datele au fost adunate în vara anului 1977 și iarna 1978.

Pentru cercetarea conștiinței sociale, și a celei politice, în special, în mediul muncitoresc (și aceasta abia în formare) am ales întreprinderea „Integrată“ din Negrești. De această alegere ne-am legat multe speranțe, dacă ținem seama de principiul metodologic fundamental amintit

mai sus, și anume că numai transformarea și modernizarea economiei noastre va atrage după sine schimbarea conștiinței sociale. Anticipînd lucrurile, putem spune că speranțele noastre s-au adevărit din plin. Mai concret, de întreprinderea „Integrata“ ne-am legat speranța că cercetarea de aici ne va permite să surprindem destul de exact procesul trecerii de la gîndirea de tip rural, la o gîndire de tip urban, în speță de tip muncitoresc.

Referitor la conștiința politică, ne-am propus să cercetăm în mod nemijlocit interesul față de evenimentele politice interne și externe, atitudinea față de problemele generale, sociale, exprimată în adunări de partid, U.T.C. și obștești, interesul față de învățămîntul politico-ideologic și sursa de informare la care apelează (ziare, radio, tv.).

Pe baza interesului declarat față de evenimentele politice, vom încerca să desprindem nivelul conștiinței politice al subiecților investigați.

Înainte de a ne referi la datele statistice cantitative de care dispunem la ora actuală, am dori să evidențiem cîteva aspecte calitative.

Printre altele, ne-am interesat dacă subiecții investigați participă la adunări generale și dacă își exprimă atitudinea, părerea în legătură cu problemele discutate, dacă nu își exprimă părerea, am cerut să motiveze de ce nu participă la discuții. Din motivațiile aduse de subiecții de la „Integrata“ rezultă că acestea nu sînt de natură politică. Cele mai multe motive sînt: timiditatea, nepriceperea de a vorbi frumos. Multe muncitoare declară că n-au ce spune, iar altele că ar avea ce spune dar le lipsește curajul. Există însă, este adevărat foarte puțini, subiecți care consideră că e mai bine să taci și să nu te pui rău cu oamenii. Evident că numai această din urmă opinie merge pe o linie împăciuitoare clar exprimată.

Nivelul redus al conștiinței politice, care rezultă din afirmațiile calitative de mai sus, în nici un caz nu trebuie să fie luat drept argument în favoarea ideii că în acest sens nu s-a realizat un însemnat pas înainte. Dimpotrivă, datele statistice ne permit să afirmăm răspicat că în toată zona cercetată, și mai ales la „Integrata“, s-a realizat un pas hotărîtor pe calea depășirii unei conștiințe politice comune, spre formarea unor idei sistematice despre viața politică internă și internațională.

În cele ce urmează vom relata cîteva date, cele mai semnificative, de la întreprinderea „Integrata“ și comuna Certeze.

Din datele de care dispunem se desprinde clar că sînt trei factori mai importanți care determină interesul față de evenimentele politice: 1) pregătirea școlară, 2) sexul și 3) apartenența politică. Al patrulea factor, și anume posesia radioului, televizorului și a abonamentelor la ziare reprezintă o condiție necesară, dar nu și suficientă pentru punerea în evidență a interesului față de evenimentele politice.

În primul rînd, datele statistice demonstrează că interesul față de evenimentele politice interne este mai mare decît față de cele externe. În al doilea rînd, există o diferență mare dintre bărbați și femei în ceea ce privește interesul manifestat față de viața politică internă și internațională.

Subiecții investigați erau rugați să răspundă dacă îi interesează evenimentele politice interne și, respectiv, internaționale, în ordinea descrescândă: 1) foarte mult, 2) mult, 3) puțin și 4) deloc.

Situația statistică de la întreprinderea „Integrata“ Negrești-Oaș se prezintă astfel:

Tabel 1

Interesul față de evenimentele politice interne

Într. nr. 11	B	F	B	F
Total	70	177	%	%
1	23	12	33	7
2	31	58	45	33
3	15	89	21	50
4	1	18	1	10

Datele cuprinse în tabelul 1 demonstrează că din totalul de 70 de bărbați (majoritatea muncitorilor întreprinderii sînt femei) investigați 33% manifestă interesul foarte mare față de evenimentele politice interne și numai 1% nu manifestă nici un interes față de aceste evenimente. În schimb, din totalul de 177 femei, numai 7% manifestă interesul foarte mare și 10% nu manifestă nici un interes. Dealtfel, indiferent, sub ce unghi de vedere am investigat interesul față de evenimentele politice, de fiecare dată am constatat o diferență sensibilă între bărbați și femei în această privință. Chiar și numai în lumina acestor date putem înțelege de ce conducerea partidului nostru insistă atît de mult asupra necesității atragerii tot mai mari a femeilor în munca politică, obștească, una din condițiile esențiale ale dezvoltării conștiinței sociale.

Tabel 2

Interesul față de evenimentele politice externe

Într. nr. 12	B	F	B	F
Total	70	177	%	%
1	23	9	33	5
2	26	47	37	26
3	20	92	29	52
4	1	29	1	17

Din tabelul 2 rezultă că interesul față de evenimentele politice externe este mai scăzut decît față de cele interne. În orice caz, acesta se deplasează în zona interesului mai scăzut în raport cu cel față de evenimentele politice interne. Dealtfel, această situație este, după părerea noastră, normală. Este firesc ca interesul față de evenimentele politice interne să fie mai mare decît față de cele externe.

Tabel 3

Interesul față de evenimentele politice interne raportat la pregătirea școlară, în procente*

Intr. nr. 11	Pregătirea școlară											
	1—2		3		4		5		6		7—9	
	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F
1	13	17	22	25	35	—	26	33	—	25	—	—
2	—	3	8	15	13	—	42	38	26	34	—	9
3	—	2	—	7	—	—	53	32	20	45	13	12
4	—	—	—	—	—	—	—	16	—	34	—	32

Raportînd interesul față de evenimentele politice la pregătirea școlară, am constatat că cei care au declarat interesul foarte mare, au o pregătire școlară superioară, adică licența, școli postliceale, licee teoretice și tehnice. Și invers, cei care au declarat interesul scăzut sau chiar dezinteresul total au o pregătire școlară inferioară.

Din tabelul 3 rezultă că, de pildă, bărbații care au declarat interesul maxim față de evenimentele politice interne, 13% au o pregătire școlară superioară și postliceală, 22% — licee teoretice și de specialitate și 35% — școli profesionale și de maiștri. Într-un cuvînt, majoritatea zdrobitoare a lor se situează în prima parte de pregătire școlară (rubricile 1—4). Cei însă care au declarat interesul scăzut față de evenimentele politice interne, se situează în partea a doua (rubricile 5—9). Aproximativ aceeași situație se observă și la sexul feminin. Astfel, pregătirea școlară a femeilor care au declarat un dezinteres total față de evenimentele politice se situează în rubricile 5—9, adică în zona cu pregătire școlară inferioară.

Raportînd interesul față de evenimentele politice interne la apartenența politică, am constatat, putem spune, cu bucurie că membrii de partid se situează în frunte și din acest punct de vedere.

Tabel 4

Interesul față de evenimentele politice raportat la apartenența politică

	Apartenența politică							
	P.C.R.		U.T.C.		Sindicat		Fără partid	
	B	F	B	F	B	F	B	F
1	78	66	13	25	—	9	9	—
2	52	48	32	36	16	16	—	—
3	27	33	53	39	20	24	—	4
4	—	5	—	39	—	44	—	11

- * În rubrica 1—2 am inclus pregătirea școlară superioară și postliceală.
 În rubrica 3 — licee teoretice și tehnice,
 În rubrica 4 — școli profesionale și de maiștri,
 În rubrica 5 — școli profesionale și ucenicie,
 În rubrica 6 — școala generală de 7 (8 și 10) ani,
 În rubrica 7 — școala generală neterminată (5, 6 clase),
 În rubrica 8 — școala primară terminată,
 În rubrica 9 — școala primară neterminată.

Așa cum rezultă din tabelul 4, bărbații care au declarat interesul maxim față de evenimentele politice interne 78% sînt membrii de partid, 13% sînt membrii U.T.C. și numai 9% sînt fără partid. La femei 66% fac parte din P.C.R., 25% din U.T.C. iar 9% din sindicat. Dintre subiecții investigați care *nu* se interesează de evenimentele politice interne (exclusiv femei), numai 5% sînt membre P.C.R., 39% — membre U.T.C. și 44 fac parte din sindicat. Din aceste date, ca și din altele, la care nu ne referim aici, rezultă că membrii U.T.C. manifestă un interes sensibil mai scăzut față de evenimentele politice interne decît membrii P.C.R. Se poate presupune că aceasta se datorează unei activități politico-ideologice mai slabe în rîndul tineretului.

În cadrul cercetării noastre de la „Integrata“, ne-am propus să punem în evidență și influența pe care o are (dacă o are) deținerea sarcinilor politice și obștești asupra interesului manifestat față de evenimentele politice interne și externe. Noi am plecat de la ipoteza, așa cum am subliniat și la începutul studiului, că atragerea în activitatea politico-obștească, repartizarea unor sarcini concrete constituie un factor important al formării conștiinței sociale în general și a celei politice în special. Prelucrarea statistică a datelor culese de la întreprinderea „Integrata“, ne-a confirmat această ipoteză.

Tabel 5

Interesul față de evenimentele politice interne raportat la posesia sarcinilor politico-obștești în prezent

Total activiști			În %		Aparența politică					
					P.C.R.		U.T.C.		Sindicat	
B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	
1	22	28	55	14	100	100	—	—	—	—
2	12	4	41	54	44	87	44	13	11	—
3	9	15	4	32	—	67	—	22	—	11
4	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—

Deși numărul total de activiști cuprinși în eșantionul nostru nu este prea mare, datele obținute și înregistrate în tabelul 5 ne permit să formulăm câteva afirmații apreciative. Astfel, din totalul de 22 bărbați cu diferite funcții de răspundere, mai mult de jumătate (55%) au declarat interesul maxim față de evenimentele politice. În schimb, la femei interesul maxim declarat reprezintă numai 14%. Toți cei care au declarat interesul maxim, atît bărbații, cît și femeile, sînt membri de partid. Așadar, printre aceștia nu se găsesc nici membri U.T.C., nici sindicaliști. Numărul cel mai mare de femei activiste a declarat interesul mediu față de evenimentele politice (54%), dintre care 87% sînt membre P.C.R. și 13% fac parte din U.T.C. Este semnificativ că niciunul dintre activiști n-a declarat un dezinteres total față de evenimentele politice.

Comparând aceste date cu cele obținute de la cei care au avut sarcini obștești în trecut, dar nu mai au în prezent, observăm o oarecare scădere a interesului față de evenimentele politice. Ceea ce înseamnă că posesia unei sarcini politice favorizează creșterea interesului față de evenimentele politice.

Tabel 6

Interesul față de evenimentele politice interne din partea celor care au avut sarcini politice în trecut

	Total activiști		%	%	Apartenența politică							
					P.C.R.		U.T.C.		Sindicat			
	B	F	B	F	B	F	B	F	B	F	%	
1	21	15	%	%	%	%	%	%	%	%	%	11
2	9	—	43	—	56	—	22	—	11	—	—	—
3	8	7	38	46	63	43	37	57	—	—	—	—
4	4	8	19	54	50	37	25	50	25	13	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Din tabelul 6 rezultă scăderea interesului față de evenimentele politice amintită mai sus la cei care au avut în trecut sarcini obștești. Astfel, la bărbați interesul maxim scade de la 55% la numai 43%, iar la femei nu am înregistrat. Majoritatea femeilor (54%) au declarat interes minim față de evenimentele politice.

În cadrul cercetării noastre ne-am propus să urmărim, de asemenea, în ce măsură posesiunea abonamentelor la ziare, a radioului și televizorului influențează creșterea interesului față de evenimentele politice. Din datele statistice rezultă că subiecții care manifestă interesul mare față de evenimentele politice posedă aproape sută la sută mijloacele de informare în masă amintite mai sus. De aici însă nu se poate trage concluzia că acestea ar avea un rol deosebit în ceea ce privește influența lor asupra creșterii interesului față de evenimentele politice. Factorii hotărâtori rămân cei analizați mai sus, și anume pregătirea școlară, sexul și apartenența politică. Faptul că posesiunea mijloacelor de informare în masă nu constituie o condiție suficientă rezultă din simpla prezentare a datelor referitoare la cei care au declarat noninteres. Astfel, din totalul subiecților investigați de la „Integrata“ care nu se interesează de evenimentele politice, posedă abonamente la ziare sută la sută, radio — 63%, iar televizoare — 53%.

Numai dacă comparăm datele de la „Integrata“ analizate mai sus cu cele obținute în comuna Certeze, jud. Satu-Mare, ne dăm seama de rolul uriaș al industrializării și în ceea ce privește formarea conștiinței sociale socialiste sistematice și a celei politice în special. Scăderea foarte mare a interesului față de evenimentele politice constatată la Certeze în raport cu „Integrata“ se explică, în primul rând, prin faptul că aici majoritatea zdrobitoare a subiecților investigați se situează din punct de

Tabel 7

Interesul față de evenimentele politice interne în com. Certeze

Intr. nr. 11	B	F	B	F
Total	75	79	%	%
1	11	—	15	—
2	22	15	29	19
3	25	26	33	33
4	17	38	23	44

vedere al pregătirii școlare între rubricile 6—10, adică în zona cu pregătire școlară inferioară.

Din tabelul 7 rezultă că în comuna Certeze interesul maxim față de evenimentele politice interne la bărbați este numai 15% (la „Integrata” 55%), iar la femei interesul maxim lipsește. Aproape jumătate dintre femei (44%) au declarat noninteres.

În ceea ce privește interesul față de evenimentele politice externe, acesta scade în mod corespunzător cu tendința generală amintită mai sus.

Tabel 8

Interesul față de evenimentele politice externe în Com. Certeze

Intr. nr. 12	B	F	B	F
Total	75	79	%	%
1	10	—	13	—
2	15	6	20	8
3	33	32	44	40
4	17	41	23	52

Fără îndoială că sinteza tuturor datelor obținute în diferite localități ale zonei cercetate ne va permite să surprindem cu mai multă claritate și certitudine tendințele statistice semnalate mai sus.

BIBLIOGRAFIE

1. Nicolae Ceaușescu, *Expunere la Congresul educației politice și al culturii socialiste*, în vol. *Congresul educației politice și al culturii socialiste*, Ed. politică, București, 1976.
2. Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 4, Ed. politică, București, 1970.
3. Nicolae Ceaușescu, *Expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 nov. 1971*, Ed. politică, București, 1971.

**ПРЕДВАРИТЕЛЬНЫЕ СООБРАЖЕНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНО ПОЛИТИЧЕСКОГО
СОЗНАНИЯ В ЦАРА ОАШУЛУЙ**
(Резюме)

В этом конкретно-социологическом исследовании автор поставил перед собой задачу выяснить некоторые формы общественного сознания в их взаимосвязи.

В настоящей статье автор приводит лишь небольшую часть сведений относительно формирования политического сознания. Для сравнения были исследованы данные, полученные на фабрике „Интеграта” Нэгрэшт-Оаш и в селе Чэртэзе.

Статистические данные показывают, что интерес относительно внутренних и внешних политических событий зависит от трех факторов: 1) от уровня образования, 2) от пола и 3) от партийности. В то же время, данные не выявили сколько-нибудь существенной роли средств массовой коммуникации в повышении интереса относительно политических событий.

Наконец, данные свидетельствуют о большой разнице между рабочими и крестьянами села Чэртэзе что касается интереса относительно политических событий.

CONSIDERAȚII PRELIMINARE CU PRIVIRE LA CONȘTIINȚA MORALĂ ÎN ȚARA OĂȘULUI

ION IRIMIE

În cercetarea complex monografică a Țării Oașului, cercetare inițiată și condusă de Ion Aluaș, s-a considerat necesar și util ca fenomenele de conștiință, nivelul și dinamica lor, să fie supuse mai expres unor analize. Se poate în genere afirma că specificul manifestărilor de ordin spiritual din perimetrul comunității oșenești au fost cercetate preponderent etnografic și folcloric, că particularitățile de ordinul vieții politice, morale, religioase etc. au rămas în afara unor investigații mai directe. În intenția cuprinderii acestor manifestări sub obiectivele unei cercetări mai exprese, un colectiv condus de Ioan Semeniuc s-a ocupat de elaborarea, aplicarea și prelucrarea datelor unui „Ghid de interviu dirijat“ sub tema: „Dezvoltarea conștiinței socialiste în Țara Oașului“. În cadrul acestui ghid, un capitol a fost destinat fenomenelor conștiinței morale.

1. Definirea principalelor obiective. Dacă vrem să rezumăm obiectivele sau intențiile pe care le-am urmărit în și prin conținutul celor 14 întrebări ale capitolului dedicat fenomenelor morale am putea afirma mai întâi că ne-a interesat *evantaiul valorilor morale*, cuantumul de norme și principii de acest gen. În două întrebări deschise am urmărit modurile afirmării acestui evantai sau acestui cuantum în orice forme ale expresiei. Prin alte grupuri de întrebări am urmărit „scara“ acestor valori și norme, dacă ele sînt sau nu *ierarhizate*, dacă unele din ele funcționează sau nu cu vreo anumită prioritate. Am vrut, cu alte cuvinte, să detectăm elementele morale dominante, nucleare și pe cele cu o pondere mai restrînsă, relativ periferică. Un obiectiv esențial al investigațiilor noastre l-a constituit *motivarea moralității*, rădăcina imperativelor sub care se formează și mai ales se manifestă normele conduitei morale. O atenție expresă am acordat *naturii* acestei motivații; ne-am întrebat, mai ales, dacă ele provin din sferele religioase sau nereligioase ale conștiinței oamenilor. În fine, o altă intenție sau un alt obiectiv a fost acela al *factorilor de educație morală* — școală, familie, biserică etc. — și a ponderii lor în instituirea valorilor morale.

2. Caracterizarea eșantionului de subiecți. Eșantionul la care am aplicat „interviul dirijat“ a cuprins un număr de 999 de subiecți. Eșantionul n-a fost alcătuit după toate regulile sociologice ale eșantionării, n-am urmărit riguros ca el să fie perfect racordat la structura populației din zonă, structura pe sexe, vîrste, profesii etc. Cu toate acestea, în aplicarea chestionarului am urmărit să acoperim pe cît posibil atît geografia zonei (localitățile de anchetă fiind Bixad, Certeze, Călinești-Oaș, Negrești, Tarna-Mare, Tîrșoț, Turț) cît și categoriile socio-profesionale ale populației ei. Am prins în eșantion subiecți din toate gradele de școlarizare, din toate categoriile de vîrstă (considerînd, bineînțeles, pe cele cu care

se putea purta un dialog pe problemele chestionarului în cauză), statute familiale, apartenență politică etc. Structura de fapt a eșantionului, prin dimensiunile ei, poate fi considerată ca adecvată, ca fiind în măsură să permită formularea unor concluzii valide, să indice tendințele generale în și sub care se mișcă fenomenul moral — mai ales al conștiinței morale — în zona cercetată.

Chiar dacă nivelul actual al prelucrării datelor nu ne va permite să operăm corelații cu elementele principale ale structurii eșantionului am reținut-o în cadrul articolului pentru a ilustra și argumenta aprecierea că după opinia noastră, el poate fi considerat operațional pentru analiza principalelor dimensiuni ale conștiinței morale în zona la care se referă cercetarea în ansamblul ei.

3. Caracterul preliminar al prezentei analize. Conținutul de idei al prezentei analize are un caracter preliminar sub cel puțin următoarele aspecte:

a) Ne vom referi doar la datele de sinteză statistică a răspunsurilor la prima întrebare. E vorba de o întrebare deschisă. Formularea ei sună astfel: Ce calități credeți dumneavoastră că trebuie să aibă un om pentru a fi un exemplu demn de urmat? Intenția pe care am fixat-o în conținutul acestei întrebări a fost aceea a detectării elementelor de conștiință morală în manifestarea lor liberă și spontană, manifestare încă nealterată de vreă orientare a anchetatorului.

b) Prelucrarea informației primare recoltată sub semnele acestei întrebări vizează doar un prim nivel de analiză, vizează doar comentarea evantaiului de norme afirmate de subiecți, comentarea extensiunii lui, întregii lui bogății de norme și de nuanțe ale afirmării acestora. În acest sens precizăm că n-am operat nici o reducere, n-am făcut asimilări, n-am redus acest larg evantai la vreun set de câteva norme esențiale. Operarea unor asimilări (asimilarea lui „bun tovarăș“ cu „bun prieten“ sau „să-și iubească țara“ cu „patriot“ etc.) rămâne o sarcină a unor analize ulterioare.

c) Aprecierile prezentului articol au un caracter general și sînt orientate mai ales spre încercarea de a surprinde cîteva note sau dimensiuni calitative ale fenomenului moral, note sau dimensiuni bine acoperite de datele numerice pe care le avem la îndemînă.

4. Determinări cognitive calitative și suporturile lor cantitative. La întrebarea deschisă pe care o comentăm, de la cei 999 de subiecți am recoltat un număr de 2 154 de răspunsuri. În cadrul acestora se afirmă un evantai de 75 calități și nuanțe morale. Această ultimă cifră ne permite să apreciem că în zona cercetată funcționează un „dicționar“ etic destul de bogat, că avem de a face cu o conștiință morală destul de intensivă și extensivă. Afirmarea unui număr de 75 exigențe morale, în condiții de anchetă, la o întrebare deschisă, nu e puțin. Această cifră atestă faptul că oșanul nu e indiferent la „sănătatea“ raporturilor interumane, față de locul și rolul cerințelor morale în menținerea acestei „sănătăți“.

Din lectura acestui evantai de exigențe mai rezultă un fapt: valorile morale sînt fixate și vehiculate, în interiorul și exteriorul conștiințelor individuale, de forme foarte variate de expresie, de enunțuri care sînt nu numai surprinzător de *sintetice* dar de multe ori și *poetice*. Expresii ca: „să fie de omenie“, „să aibă comportare demnă“, „să fie plăcut la toată lumea“, „să aibă față de om“ (ultimul enunț aparține unui țaran de 50 de ani din Certeze) etc. confirmă convingător valabilitatea aprecierii mai sus formulate.

Caracterul sintetic al unor expresii sau enunțuri este suplimentat și de unele foarte *analitice*, de unele cu un conținut faptic foarte precis: „să nu fumeze“ „să nu-și bată nevasta și copiii“, „să nu aibă condamnări“ etc. Din analiza oricît de sumară a răspunsurilor pe care le comentăm se poate ușor desprinde și caracterul *multidimensional* al conștiinței morale ce funcționează în zonă. Avem în vedere faptul că, pe lângă exigențele care într-un fel sau altul vizează etica muncii, nu sînt ignorate nici cerințele morale *merite* să guverneze raporturile interpersonale, vieții de familie, iubirii de sat, de zonă, de țară etc.

Determinațiile pînă aci formulate — bogăția și multilateralitatea — se corelează cu caracterul *selectiv*, cu nota *ierarhizării*. Nu totul e pus pe același plan, nu toate exigențele au pondere egală. Oșanul are conștiința valorilor morale majore; sistemul cerințelor lui morale e unul ierarhizat. Un tabel ne-ar putea edifica asupra valabilității unei atari aprecieri:

Calitatea morală	Frecvența în cifre	Frecvența în %
Cinstea	484	22,46%
Hărnicia	435	20,19
Bunătatea	115	5,33
Curajul	93	4,31
Sinceritatea	86	3,99
Corectitudinea	73	3,38
Să nu bea	66	3,06
Disciplina	67	3,11
Comportare civilizată	62	2,87
Total	1 481	68,75
Restul calităților	673	31,24%
Total gen.	2 154	99,99%

Dacă încercăm o analiză oricît de sumară a datelor acestui tabel putem cu ușurință observa că două valori, cinstea și hărnicia, domină detașat cîmpul conștiinței morale oșenești. Luată împreună, ele asimilează 42,65% din totalul evantailui de norme considerat. Faptul acestei ponderi este de înțeles dacă luăm în seamă condițiile generale de viață ale oșanului (condiții geografice, economice, sociale etc.), condiții

care au generat crezul în muncă, în hărnicie și în cinste. Acestea apăreau ca și axe ale supraviețuirii, ca imperative fundamentale ale climatului socio-moral din zonă. Nu avem date comparative cu alte regiuni. Am putea totuși presupune că în alte locuri, printre crezurile morale ale oamenilor, hărnicia să nu ocupe locul, să nu aibă ponderea pe care o are în conștiința oșanului.

Structurarea evantaiului de norme și nuanțe morale pe care-l analizăm nu se rezumă la atât, la detașarea netă a hărniciei și cinstei. Din datele tabelului se mai poate desprinde că 9 din cele 75 de norme și nuanțe ale acestora ocupă peste $\frac{2}{3}$, mai precis 68,75%, din câmpul total al opțiunilor. Restul de 66 de cerințe ale „dicționarului etic” aici comentat întrunesc doar un număr de 673 de opțiuni, ceea ce reprezintă doar 31,24%.

Alte comentarii cu privire la elementele dominante și nedominante din structura exigențelor morale ale subiecților din zonă ni se par, la acest nivel de analiză, de prisos. Putem doar afirma că situația pusă în lumină mai sus, mai ales poziția prioritară a cinstei și hărniciei, se confirmă și prin multe alte date ale cercetării noastre.

Din lectura celor 75 de cerințe morale, așa cum au fost ele etalate în răspunsurile la întrebarea pe care o comentăm, rezultă o altă caracteristică a conștiinței morale a oșenilor: *caracterul ei laic*. Ne întemeiem această apreciere pe cel puțin trei argumente:

a) Lipsa formulărilor de genul celor din codexul moral al religiei creștine, din setul celor 10 porunci. Chiar dacă unele din elementele de conținut ale acestor porunci apar (condamnarea hoției, minciunii, infidelității etc.), ele sînt prinse în enunțuri care nu amintesc deloc vreo inspirație creștină.

b) Imperativul credinței, cerința „de a fi credincios” apare cu o frecvență cu totul neglijabilă. Doar 6 din cei 999 de subiecți o rețin printre cerințele conduitei morale. În raport cu totalul opțiunilor, adică 2 154, aceasta reprezintă doar 0,27%.

c) Evantaiul normelor de viață morală depășește și cantativ și calitativ setul celor 10 porunci. Operarea cu un vocabular moral care ajunge la 75 de exigențe și nuanțe de conduită, modul laic al formulării lor atestă convingător că valorile morale pe care subiecții le afirmă nu au drept sursă codexul moralei religioase.

Această caracteristică poate surprinde; poate surprinde dacă avem în vedere că oșanul merge la biserică, îl ascultă pe preot. Se pare însă că datele noastre ne permit să afirmăm că între universul conștiinței religioase și al celei morale există raportul de simplă complementare, de simplă paralelă, ne permite să considerăm că elementele conștiinței religioase nu au o funcționalitate morală cît de cît semnificativă.

O altă notă sau dimensiune calitativă care străbate datele empirice ale investigației noastre este aceea a *nivelului esențialmente comun al conștiinței morale oșenești*. Avem în vedere faptul că această conștiință nu este una cît de cît sistematic formată, nu este fructul vreunei preocupări cît de cît speciale, ci este un produs al vieții cotidiene, o gene-

realizare, din optică morală, a vieții de fiecare zi. Din câmpul ei lipsesc concepte și termeni ca: „datorie“, „echitate“, „spirit colectiv“, „etic“, „critic“ etc. Dar nu atât lipsa unor noțiuni sau termeni contează, ci lipsa unei coeziuni interioare, unei mai mari consecvențe, unei „forțe“ a opiniei și opiniilor. Faptul că unii subiecți (35 din cei 999, adică 3,50%) nu răspund la întrebarea pe care o discutăm, că în răspunsurile unora apar și calități care nu aparțin sferei moralului („să fie frumos“, „să fie deștept“, „să aibă calificare“, „să fie puternic“ etc.) argumentează, de asemenea, credem noi, aprecierea că zona conștiinței morale nu este una de nivel sistematic, ci una spontan și cotidian elaborată.

Caracteristica comentată mai sus se leagă și interferează evident cu o alta, cu aceea a *tradiționalității*. O asemenea apreciere se poate ușor formula dacă luăm în considerare raportul care există între frecvența enunțurilor morale să zicem seculare (hărnicie, cinste, sinceritate etc.) și frecvența celor care aparțin moralei noi, care sînt componente specifice ale codului etic al societății socialiste. Din categoria acestui ultim gen de imperative ancheta noastră a recoltat următoarele:

Calitatea morală	Nr. afirmărilor în cifre	%
1. Fruntaș în producție, în întrecerea socialistă	18	0,83%
2. Să-și îndeplinească norma	15	0,69%
3. Pregătire politică ireproșabilă	10	0,46%
4. Bun comunist, competent membru de partid	7	0,32%
5. Să aibă morală proletară, socialistă	7	0,32%
6. Patriot, să iubească patria, partidul, poporul	7	0,32%
7. Să răspundă la toate chemările partidului	3	0,13%
8. Spirit critic și autocritic	3	0,13%
9. Să aprecieze noul	1	0,04%
10. Devotat societății de azi	1	0,04%
Total opțiuni	72	3,34%

După cum rezultă din datele prezentului tabel, dacă însumăm frecvența calităților și nuanțelor morale reținute mai sus obținem un total de 72 de afirmări. Raportat la numărul total de determinări recoltate de ancheta noastră, aceasta înseamnă doar un procent de 3,34%. Apreciem această pondere a elementelor de morală nouă, de morală generată de realitățile socialismului ca fiind foarte mică. Valabilitatea acestei aprecieri poate deveni și mai evidentă dacă luăm în considerare că 29,43% și 19,62% din subiecții investigației noastre sînt membri de partid, respectiv U.T.C., dacă ne gândim că majoritatea subiecților au trecut prin școală în condițiile societății de azi, că în sistemele educaționale din afara școlii (presă, organizații politice și obștești etc.) s-a acordat multă atenție cultivării conceptelor, termenilor și principiilor codexului moral al societății noastre, al convingerii comuniste. Se poate deci aprecia că semnele desprinderii conștiinței morale oșenești de notele sau dimensiunile ei seculare sînt palide.

Din datele de mai sus, din aprecierea calitativă pe care justificat am formulat-o, se poate desprinde și o importantă concluzie practică: factorilor educaționali ce acționează în zonă le revine sarcina, credem noi, de a acorda un plus de atenție cultivării imperativelor morale specifice eticii și echității socialiste, specifice muncii și vieții comuniștilor.

Am apreciat mai sus ca fiind bogată conștiința morală a oșenilor, am explicat și în ce sensuri. Oricît de paradoxal ar părea, acum o apreciem ca fiind *săracă*. Atunci cînd am vorbit de „bogăție“ ne-am referit la avantajul exigențelor morale afirmate de subiecții anchetei, la faptul că acest avantaj e multidimensional orientat, că vizează etica muncii, vieții de familie, vieții cetățenești etc. Acum cînd vorbim de caracterul „sărac“ al vieții morale a oamenilor melegurilor oșenești avem în vedere o altă perspectivă în analiza cantitativă și calitativă a datelor concrete pe care le comentăm. Dacă raportăm cele 2 154 de răspunsuri la numărul total de subiecți, 999, ajungem la un număr foarte mic de calități și nuanțe morale pe cap de subiect, afirmate de un subiect: 2,15. Dacă la o întrebare deschisă se recoltează doar 2—3 calități morale de la un subiect, rezultă că la nivel de persoană interesul pentru elaborarea unui vocabular etic, unei conștiințe morale active, influente, nu este prea mare. La cifra pe care o comentăm se mai poate adăuga o alta: numărul relativ mare de subiecți care nu răspund, care nu afirmă nici o exigență morală. Acest număr este de 35, adică 3,50%, din totalul subiecților. Faptul reținerii unor subiecți în fața întrebării pe care o comentăm s-ar putea să aibă rădăcini diferite; s-ar putea ca unii să nu fi fost „cîștigați“ de anchetatori, ca pe unii să-i fi inhibat noutatea dialogului, unii să se fi abținut la gîndul unor eventuale consecințe etc. În orice caz, e greu să presupunem că cei 35 de subiecți ar fi în genere indiferenți sau neutri în planurile vieții morale ale colectivităților în care sînt și în care își desfășoară activitatea.

Oricum, dacă luăm în considerare nota „săracă“ a conștiinței morale oșenești per subiect, putem formula o altă concluzie cu o anumită valoare practică: sarcina factorilor educaționali de a face mai mult pentru îmbogățirea conștiinței morale a oamenilor din zonă, pentru creșterea numărului de determinații, de exigențe pe care fiecare să le pretindă și să le cultive în sistemul vieții lor cotidiene.

5. Citeva diferențe pe localități. În prelucrarea „recoltei“ de răspunsuri la întrebarea pe care o comentăm am considerat necesar și util să urmărim anumite diferențieri pe localități. Am încercat să surprindem aceste diferențieri punînd în „joc“ trei criterii de comparare a) cuantumul exigențelor morale afirmate; b) media de răspunsuri pe cap de subiect și c) calități morale (mai importante) care apar și care dispar de la o localitate la alta.

În formularea primului criteriu am pornit de la constatarea că numărul de 75 de exigențe morale și de nuanțe ale acestora, număr realizat pe ansamblul datelor anchetei noastre, nu este atins sau acoperit de nici o localitate. Datele numerice ale acestei constatări pot fi urmărite în tabelul:

Ordinea	Localitatea	Numărul de calități morale	
		în cifre	în % față de 7
1	Turț	53	70,60
2	Integrata*	44	58,66
3	Călinești	37	49,33
4	Tarna Mare	34	45,33
5	Bixad	33	44,00
6	Certeze	33	44,00
7	Negrești	28	37,33
8	Tîrșoț	27	36,00

Din datele acestui tabel se poate ușor observa că distanța dintre evantaiul de norme afirmat pe ansamblul anchetei (75) și cel din localități este mare; este mare chiar și pentru localitatea cu setul cel mai bogat de determinații. În răspunsurile subiecților din Turț, prima localitate a tabelului, se regăsesc aproximativ doar 2/3 din dicționarul etic înregistrat iar în Tîrșoț ultima în tabel, se afirmă tot aproximativ doar 1/3 din componentele aceluiași dicționar. Nota pe care trebuie s-o facem este că diferențele numerice stabilite, ierarhia pe care tabelul o afirmă, nu sînt dependente de numărul de subiecți; numărul de subiecți nu este maxim pentru Turț și nici minim pentru Tîrșoț. În orice caz, se poate considera că pentru unele localități volumul de norme și de nuanțe morale este destul de sărac.

O constatare asemănătoare ne putem permite și pe baza datelor tabelului în care rezumăm diferențele pe localități după cel de al doilea criteriu:

Ordinea	Localitatea	Total răspunsuri	Total subiecți	Media de răsp./sub.
1	Negrești	258	96	2,68
2	Bixad	248	101	2,45
3	Călinești	177	75	2,36
4	Tarna Mare	180	80	2,25
5	Turț	305	146	2,08
6	Integrata	499	247	2,02
7	Tîrșoț	200	100	2,00
8	Certeze	289	154	1,87

Diferențele pe localități, după criteriul mediei de răspunsuri pe cap de subiect, nu sînt prea mari. Aceste diferențe „spun“ totuși ceva, spun că la nivel de conștiințe individuale sfera moralului este destul de săracă în determinații. Această stare de fapt, mai gravă, dacă ne putem exprima astfel, în Certeze, Tîrșoț, Integrata și Turț, situate sub media

* Am considerat Integrata — cea mai mare unitate economico-industrială din zonă — ca unitate independentă, n-am asimilat-o localității Negrești.

pe ansamblu (2,15), nu este mai lăudabilă nici pentru localitățile care se înscriu deasupra acestei medii.

Operind în perimetrul datelor primare pe care le avem la îndemână și pe care le comentăm cu cel de al treilea criteriu formulat mai sus am avea de reținut doar câteva exigențe morale care nu apar în setul răspunsurilor subiecților din unele localități și unele care apar doar în răspunsurile recoltate la Integrata. Astfel, cerința „corectitudine“ nu apare în chestionarele de la Tîrșolt, norma „fidelității“ lipsește la Cereteze, „să nu furi“ și „să fii bun gospodar“ n-au nici o pondere în chestionarele din Negrești. La Integrata, spre deosebire de celelalte unități socio-economice și socio-geografice anchetate, apar cerințe ca: „frunțas în muncă, în întrecerea socialistă“, „să aprecieze noul“, „să fie ordonat la locul de muncă“ etc. În rest diferențele sînt neesențiale, sînt mai de grabă de ordin terminologic decît etico-noțional.

Diferențele pe localități, mai sus consemnate, le-am urmărit și le-am afirmat mai ales cu intenția de a oferi organismelor educaționale care acționează în zonă un „tablou“ oricît de sumar și de fără pretenții cu privire la „locurile“ și „aspectele“ de educare morală care trebuie mai înțeles în vedere.

6. Cîteva diferențe pe sexe. Chiar dacă normele vieții morale nu sînt diferențiate pe sexe, dacă în genere nu avem exigențe de conduită variabile numai pentru bărbați sau numai pentru femei, am pornit de la presupunerea că unele diferențe ar putea totuși să existe. Dînd curs unei asemenea presupuneri, am urmărit pe solul a cîtorva calități morale raporturile care există între opțiunile afirmate de bărbați și cele afirmate de femei. Întrucît în structura eșantionului nostru numărul de B și de F nu este egal, a trebuit să raportăm respectivele numere de opțiuni și la numărul total de bărbați și respectiv femei.

Rezumăm datele numerice ale acestor genuri de raportări în tabelele care urmează:

Calitatea morală	Total opțiuni	Opțiuni bărbați	Opțiuni femei	Diferențe
Harnic	435	200 = 45,97%	235 = 54,02%	F > B cu 8,04
Cinstit	484	244 = 50,41%	240 = 49,58%	B > F cu 0,83
Bunățate	115	29 = 25,22%	86 = 74,78%	F > B cu 49,56
Curaj	93	48 = 51,61%	45 = 48,34%	B > F cu 3,22
Sinceritate	86	46 = 53,49%	40 = 46,51%	B > F cu 6,58
Corectitudine	73	29 = 39,73%	44 = 60,27%	F > B cu 20,54
Să nu fii bețiv	66	19 = 28,79%	47 = 71,21%	F > B cu 42,42
Disciplină	67	32 = 47,76%	35 = 52,24%	F > B cu 4,48
Comportare civilizată	62	30 = 48,39%	32 = 51,61%	F > B cu 3,22
Bun tovarăș	63	39 = 61,91%	24 = 38,09%	B > F cu 23,82
Fidelitate	36	17 = 47,22%	19 = 52,77%	F > B cu 5,55
Să nu te bați	35	14 = 40,00%	21 = 60,00%	F > B cu 20,00

Calitatea morală	Opțiuni B în raport cu total B(470) %	Opțiuni F în raport cu total F(529) %	Diferențe
Harnic	42,55	44,42	F > B cu 1,87
Cinstit	51,91	45,36	B > F cu 6,55
Bunătate	6,17	16,26	F > B cu 10,09
Curaj	10,21	8,51	B > F cu 1,70
Sinceritate	9,79	7,56	B > F cu 2,23
Corectitudine	6,17	8,31	F > B cu 2,14
Să nu fii bețiv	4,04	8,88	F > B cu 4,84
Disciplină	6,81	6,61	B > F cu 0,20
Comportare civilizată	6,38	6,04	B > F cu 0,34
Bun tovarăș	8,29	4,53	B > F cu 3,76
Fidelitate	3,61	3,59	B > F cu 0,02
Să nu te bați	2,98	3,97	F > B cu 0,99

Prima constatare pe care o putem face este că presupunerea de la care am pornit se confirmă chiar dacă nu în date numerice prea concludente, în diferențe prea mari. Se confirmă în ambele tabele că bărbații întrețin cu ceva mai mult decât femeile conștiința cinstei, curajului, sincerității și buneii tovarășii sau ortășii, iar femeile alimentează cu ceva mai mult decât bărbații imperativele etice ale hărniciei, bunătății, condamnării beției și a provocării de scandaluri.

Se mai poate constata că, așa cum era de așteptat, al doilea tabel inversează raporturile de mai mare sau mai mic în cazul în care luăm în considerare ponderea de bărbați și de femei în compunerea de ansamblu a eșantionului. Asemenea inversiuni pot fi urmărite în liniile disciplinei, comportării civilizate și fidelității. Dar, subliniem, toate aceste date trebuie privite ca fiind destul de fiabile; ele trebuie luate cel mult ca expresie a unor ușoare tendințe.

Incheiere. Nu formulăm concluzii intrucit nu vrem să reluăm și să rezumăm conținutul de idei și aprecieri prinse în corpul propriu-zis al lucrării. Gîndul încheierii este că aprecierile mai sus formulate urmează să fie supuse în continuare atenției în și prin prelucrarea restului de informație primară avută la dispoziție.

CONSIDERATIONS PRELIMINAIRES CONCERNANT LA CONSCIENCE MORALE AU PAYS DE L'OAS

(Résumé)

En tentant une analyse préliminaire des réponses données par 999 sujets à la question „Quelles qualités morales croyez-vous qu'on doit avoir afin d'être considéré comme un exemple à suivre?“, question du chapitre dédié au sondage de la conscience morale dans l'enquête dirigée „Le développement de la conscience sociale au Pays de l'Oaș“, on a obtenu les résultats suivants d'importance plus élevée:

a) „Le dictionnaire étique“ des gens de la zone investiguée est assez riche, l'affirmation de 75 qualités et nuances morales en représentent un argument.

b) Ces qualités fonctionnent de manière *hiérarchisée*; les qualités „honnêteté“ et „ardeur au travail“ occupent plus de 42% du quantum des normes de conduite affirmées.

c) La nature des normes, leur motivation attestent un caractère essentiellement *laïc*. Les dates de l'enquête nous ont permis d'affirmer que les éléments de la conscience religieuse n'ont aucune fonctionnalité morale.

d) La conscience morale de la communauté du Pays de l'Oaş a un caractère par excellence *commun* et non *systematique*: elle apparait en tant que produit de la généralisation des données de la vie quotidienne à travers une optique morale.

e) Un autre trait caractéristique est celui de la *traditionnalité*; les éléments de la nouvelle morale socialiste sont peu présents dans le champs des impératives morales qui fonctionnent dans la zone.

Dans la partie finale de l'étude on a déterminé quelques différences d'ordre de la conscience morale parmi les localités investiguées et entre les sexes. Bien qu'elles existent, les différences n'ont pas une importance rélevante.

ACTIVITATEA POLITICĂ, IDEOLOGICĂ ȘI EDUCATIVĂ PENTRU DEZVOLTAREA CONȘTIINȚEI SOCIALISTE A LOCUTORILOR DIN ȚARA OAȘULUI

TROFIN HĂGAN, LIVIU ZĂPIRȚAN, AUGUSTIN BUDUȘAN,
SERESTYÉN PETRU

Ansamblul căilor de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste are ca premisă concepția P.C.R. privind relația dialectică dintre conținutul vieții sociale și elaborările spirituale ale unei comunități, privind interdependențele care se stabilesc între elementele unui sistem social, în cadrul cărora conștiinței i se recunoaște rolul activ, transformator asupra condiției umane.

În analiza raportului dintre conștiința și existența socială din țara noastră, așa cum se manifestă el în prezent, documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. atrag atenția asupra unei „evidente rămăneri în urmă a activității ideologice și politico-educative față de dezvoltarea generală a societății.

„De aceea, sarcina centrală a partidului pentru perioada următoare este ridicarea întregii propagande la nivelul marilor realizări obținute în opera de construcție socialistă, transformarea într-o măsură și mai mare a ideologiei noastre revoluționare, a muncii educative într-o puternică forță de mobilizare și dinamizare a energiilor creatoare ale întregului nostru popor“.

Totodată, pentru o orientare concretă a activității politico-ideologice este necesară evidențierea modului în care se întrepătrund diferitele componente, forme și nivele ale conștiinței sociale la nivelul individual și grupal, relevând mai ales raporturile dintre nou și vechi, continuitatea manifestării unor convingeri tradiționale și gradul lor de funcționalitate în condițiile societății socialiste. Accentul în aceste demersuri de *cunoaștere științifică a conștiinței sociale* este pus de către noi pe componenta politică urmărindu-i pe cât posibil valențele în structura de ansamblu a vieții spirituale, *capacitatea formativă* pe care o are și în numele căreia își propune să *transforme* modul de a gândi și trăi al oamenilor.

În sfârșit, în rezolvarea problemei se cere subliniat faptul că raportul dintre tradiție și inovație, dintre structurile organizaționale, administrative vechi și cele noi, ale societății socialiste în Țara Oașului poartă pecetea politicii de ansamblu a înfloririi tuturor zonelor țării, susținută pe implementarea unor capacități productive de tip industrial, pe modernizarea producției agricole, pe dezvoltarea instituțiilor de cultură, pe crearea condițiilor materiale și spirituale ale transformării omului. Toate acestea multiplică raporturile social-materiale dintre zonele țării, determină intensificarea schimburilor reciproce de valori, nu ca moment sezonier, temporar și necoordonat, ci ca element al întăririi unității naționale. Regionalismul ar fi în aceste condiții dacă nu o frână a progre-

sului istoric cel puțin o nostalgică atitudine conservatoare, infirmă în fața evoluției realităților.

Fără a neglija o seamă de particularități socio-economice, culturale ale Țării Oașului, ar fi totalmente greșit să nu accentuăm identitatea structurilor politico-organizatorice a formelor de activitate educativă pe care le găsim pretutindeni în România și deci și în acest colț de țară și de aceea problemele reale ale formării și dezvoltării conștiinței socialiste, în primul rind a formei sale politice, se referă la *conținuturile* activității ideologice, politico-educative, la adecvarea lor la problemele reale ale vieții sociale din Oaș.

În această zonă a țării conștiința nesistematică este puternic înrădăcinată în mentalități, în idei valoroase despre cinste, justiție, colectivism, dar toate se împletesc cu un fond de cunoștințe științifice relativ sărac. Revine deci organelor și organizațiilor de partid sarcina de a valorifica climatul spiritual deschis, receptiv al oșenilor pentru a sădi și dezvolta continuu elementele conștiinței socialiste.

În Raportul prezentat Congresului al XII-lea al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că pentru a se realiza o nouă calitate a activității ideologice și politico-educative este necesară perfecționarea organizării și conducerii acestei munci de către organele și organizațiile de partid pornind de la imperativul considerării ei ca o sarcină permanentă, înfăptuită prin pregătirea politică a fiecărui membru de partid, prin participarea sa la toate acțiunile politico-ideologice în care să exprime spirit critic și autocritic, exigență partinică, poziție revoluționară față de lipșuri, receptivitate la nou. Totodată organele și organizațiile de partid trebuie să se preocupe de educația socialistă a tuturor oamenilor muncii, conducând activitatea organelor F.D.U.S., ale consiliilor de educație socialistă.

Numai înțelegând amploarea și profunzimea implicațiilor pe care le are o astfel de activitate ideologică și acționând pentru o calitate superioară a ei organele și organizațiile de partid vor contribui eficient la dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor.

Pornind de la aceste premise de ordin teoretic am lansat o cercetare amplă utilizând mai multe instrumente de cunoaștere pentru a pune în lumină o serie de aspecte ale muncii organelor și organizațiilor de partid din Țara Oașului între care un chestionar aplicat la 500 de subiecți, statistici privind diferite aspecte ale activităților politico-ideologice, documente ale organizațiilor și organelor de partid din care să rezulte tematici, obiective, sarcini privitoare la conducerea activităților politico-ideologice, discuții cu cadrele de conducere ale organelor locale antrenate în activități pe acest gen; am urmărit de asemenea modalitățile în care se realizează agitația vizuală — foi volante, pliante, gazete de perete, lozinci, afișe etc. — precum și alte activități cultural-educative cu conținut ideologic.

Aria de cuprindere a investigațiilor noastre vizează: organizațiile de bază și sindicatul de la Integrata—Negrești; Comitetul U.T.C.; organizațiile de partid și tineret din Bixad, Vama, Orașu Nou, Certeze, Tur și în parte Călinești.

În acest demers s-a urmărit în primul rînd modul în care la nivelul conștiinței sociale are loc un proces de creștere, de maturizare a conștiinței politice ca rezultat al activității ideologice cu toate formele sale; în al doilea rînd ne-am propus să stabilim unele corelații între gradul dezvoltării conștiinței, politica și reflectarea ei în acțiunile întreprinse de organisme din sistemul politic și obșteșc în atitudinile din societate.

Am considerat că o expresie concludentă a creșterii gradului de conștiință politică a locuitorilor din zonă o constituie solicitarea de primire a calității de membru de partid iar în cadrul organizațiilor de partid *participarea* la activitățile de organizație, îndeplinirea corectă a sarcinilor ce revin fiecărui membru de partid. În același sens am cercetat și ponderea membrilor U.T.C. în ansamblul tineretului, iar pe baza chestionarului am urmărit măsura în care fiecare membru de partid și U.T.C. a *conștientizat* participarea la acțiunile O.B., reținînd frecvența participărilor la activitățile inițiate de O.B., numărul și formele activităților ideologice (conferințe, expuneri, brigăzi științifice, mese rotunde, informări politice, număr de ziare cunoscute și frecventate etc.) pe care le-a reținut. Datele preliminare atestă faptul că ponderea m.d.p. în ansamblul populației este încă relativ mică și procentul variază de la comună la comună între 8—25%. Este deci cu atît mai relevantă existența unei diversități de forme ale muncii ideologice și a unui număr mare de activități pentru latura cantitativă, pentru volumul mare de muncă ideologică desfășurată în zonă prin preocuparea organelor și organizațiilor de partid. Au rezultat puține chestionare (5%) în care nu se menționează modalităților de obținere a informațiilor politice, sau a activităților politico-ideologice la care subiecții au luat parte. În schimb, majoritatea răspunsurilor arată că membrii de partid se limitează în obținerea informațiilor politice prin învățămîntul politic și prin adunările generale și mai puțin prin lecturarea presei, urmărirea emisiunilor politice la radio și TV, prin consultarea cărților politice etc.

În ceea ce privește învățămîntul politico-ideologic, trebuie să menționăm faptul că cercetarea noastră a coincis în bună măsură cu perioada dezbaterilor ample și a însușirii Documentelor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R. din dec. 1977 fapt ce-a evidențiat o susținută activitate ideologică în zonă, ca dealtfel în toată țara, reflectată în primul rînd în problematica învățămîntului politic. Din această perspectivă am urmărit tematica învățămîntului ideologic în anii 1976, 1977, la nivelul organizațiilor de bază: modul de desfășurare, activitățile și problemele care au prezentat mai mult interes, munca și pregătirea corpului de propagandiști, modalitățile de obținere a informațiilor politice.

Este necesar să relevăm în acest sens faptul că în ansamblul tematicii învățămîntului de partid ponderea este deținută în ordine: de problemele economice (50%); de politica externă (30%); de problemele teoretice ale dezvoltării rolului conducător al partidului, ale înfloririi națiunii, statului, democrației (20%).

Așa cum rezultă din aprecierile organelor locale de partid, în obținerea unor rezultate bune în învățămîntul de partid un rol important

il are corpul de propagandiști constituit într-o proporție hotărâtoare din cadrele didactice care își desfășoară activitatea în satele din Țara Oașului. În acest sens considerăm că trebuie intensificată acțiunea de atragere ca propagandiști și a altor categorii de oameni ai muncii, în primul rînd dintre țărani m.d.p.

Un loc aparte l-a ocupat în cadrul cercetărilor noastre analiza conținutului unor manifestări politice, concretizat în sarcinile m.d.p. în O.B., în activitățile programate și efectuate în organizațiile de masă și obștești. Din setul de 11 forme menționate în chestionar, am inventariat sarcinile politice și obștești avute între anii 1971—1977 de către membrii de partid, fapt ce pune în evidență atît aplicarea în viață a concepției privind rotația cadrelor în B.O.B., în comitetul de partid, cît și o anumită continuitate, o permanență în munca de propagandă și în conducerea organizațiilor obștești și profesionale ale oamenilor muncii, pe baza unei experiențe proprii, originale, acumulată în anii construcției socialiste.

Unii indicatori au urmărit mobilul acțiunii politice, interesul pentru activitățile din cadrul organizației de bază, rolul acesteia în atragerea și mobilizarea oamenilor muncii la îndeplinirea unor obiective economice și sociale. Punînd de exemplu întrebarea: „La care dintre activitățile următoare politico-ideologice ați participat în anii 1976—1977?” am urmărit gradul cunoașterii activității de partid, formele concrete de realizare, preocuparea m.d.p. pentru o contribuție personală la viața de organizație constînd în pregătirea unei informări politice, în difuzarea materialelor de propagandă; în organizarea adunărilor generale; în mobilizarea pentru învățămîntul de partid etc.

În ceea ce privește luările de cuvînt în adunarea generală, am testat, atît frecvența lor cît mai ales motivele care ar putea determina formularea unor soluții noi, dorința de a îmbunătăți munca de organizație, prin luarea unor măsuri practice, toate acestea în cazul unui răspuns afirmativ. Iar întrebările: „Nu m-au interesat temele“, „Consider că discuțiile nu sînt urmate de soluții“, „Temele și discuțiile sînt formale“, vizau cazul negativ al răspunsului. Peste 60% din răspunsurile la aceste întrebări se plasează în zona unor motive pozitive ale acțiunii politice, dorința de a participa la acțiuni cu conținut politic actual și în forme care să atragă.

Referitor la stilul de conducere, am avut în vedere dacă B.O.B. se consultă cu masa membrilor din organizație tot timpul, uneori, sau deloc. Și aci, rezultatele ne-au surprins în sensul că marea majoritate a răspunsurilor se plasează în seria consultărilor sporadice sau deloc a organului de conducere.

Chestionarul mai cuprinde și alte întrebări pe care nu le amintim, fiindcă datele lor nu sînt încă prelucrate. Cercetarea în ansamblul ei va necesita încă un volum de muncă din partea colectivului nostru, iar corelarea datelor va sugera noi elemente pentru generalizări și teoretizări.

Ceea ce putem spune de pîc acum este evidențierea unui proces structurat de dezvoltare a conștiinței politice sub cele două laturi ale sale, de conștiință comună și de conștiință fundamentată teoretic. Aceste două trepte, nivele ale conștiinței politice ce urmează să fie tra-

tate în lucrarea proiectată, vor întregi imaginea vieții politice din zonă, găsindu-se soluțiile corespunzătoare pentru intensificarea procesului de dezvoltare și maturizare a ei.

În viziunea noastră, înțelegerea politicii ca activitate distinctă face ca momentul *tradiție și cel de creație* să apară deopotrivă la nivelul celor două trepte ale conștiinței, fapt ce ne va obliga să cercetăm gama largă a elementelor fundamentale ale conștiinței politice, în jurul cărora gravitează raportul dintre tradiție și creație.

Avem aci în vedere convingerile politice, stările de spirit, stereotipiile politice, experiențele, tradițiile, cunoștințele empirice, mentalitățile în materie de politică.

Constatăm de asemenea că, mai mult decât în alte zone, în Țara Oașului nivelele conștiinței sînt încă prea puțin diferențiate, fapt ce ne permite să urmărim atît explozia fenomenului politic în anii socialismului, cît și continuitatea și discontinuitatea lui. Credem că în felul acesta vom putea integra organic anumite tradiții oșenești „de solidaritate“, „aspirații de libertate“, „omenie“ și „bunătate“, „năzuințe de pace și progres“ în sistemul relațiilor și instituțiilor politice socialiste, deschise la inovație, în toate momentele lor: cunoaștere, valorizare, acțiune. Am pune aci în evidență una din problemele fundamentale ale științei politice — *ideea de progres în materie de politică* — negată cu multe argumente de întreaga politologie burgheză.

În perspectiva pe care încercăm să o schițăm cu privire la dezvoltarea conștiinței politice sistematice, trei probleme ni se par a fi demne de luat în seamă: a) procesul conștient de formarea omului nou, inițiat și condus de către avangarda clasei muncitoare ca o expresie a unirii teoriei cu practica social-politică, are în Țara Oașului conținuturi originale care pledează pentru justetea concepției partidului privind cerința educației socialiste permanente; b) conducerea și autoconducerea politică, aspirație și esență a societății socialiste — au aspecte originale în Țara Oașului, dar vizează aceleași scopuri fundamentale ale politicii partidului: umanizarea relațiilor sociale, adîncirea democrației socialiste, făurirea unei societăți a oamenilor egali și stăpîni pe propriul destin istoric; c) aplicarea continuă a dialecticii generalului și particularului, a unităților perechi: individual-colectiv, național-internațional, interese personale—interese generale etc. în practica organizării și conducerii societății, în mobilizarea politică a maselor nu poate fi rezultat al aplicării unor șabloane politico-ideologice. Ele impun o permanentă căutare a unor forme adecvate la conținuturile specifice de viață ale oamenilor. Numai prin și pentru oameni dobîndesc semnificații umaniste scopurile activității politico-ideologice. Întrebarea pe care ne-am pus-o de multe ori: vom putea elucida această problematică la nivelul unei zone nedezvoltate sau puțin dezvoltată, economic, cultural, politic are pentru noi un răspuns afirmativ.

Aceste probleme se fundamentează pe faptul că în Țara Oașului procesul de trecere de la idee politică la fapt politic la nivel macrosocial este foarte rapid. În manifestările politice oamenii muncii de aici parcurg într-un timp scurt spațiul dintre geneza, maturizarea și mani-

festarea unui comportament politic. Aceasta face munca politică mai dificilă și mai încărcată de responsabilitate. Dar, valorificând tradițiile social-politice, capacitatea structurilor politice create în anii socialismului, procesul „modernizării“ politice în Oaș, condus de partid, va putea fi tot mai limpede descifrat și orientat.

În al doilea rând, noi ținem seama de faptul că fenomenul politic prin îmbinarea lui cu cele economice, culturale, morale, primește o anumită coloratură caracterizată de predominanța conștiinței nesistematice și a psihicului social, de gama unor trăiri, stări de spirit bogate, astfel că în făurirea conștiinței socialiste se cer mobilizate și alte canale decît cele strict politice. Noi credem că tocmai datorită acestei stări de fapt va fi mai ușor de urmărit procesul consolidării valorilor politice fundamentale, caracterizate pentru conștiința socialistă.

În al treilea rând, apreciem că în condițiile în care în literatura de sociologie politică s-a acumulat o anumită tehnică de investigare a unor zone tradiționale considerate în curs de modernizare, o cercetare ca a noastră ar umple un gol întrucît viața politică a colectivităților determinate a fost la noi încă insuficient abordată.

Iată cîteva dintre motivele care ne dau optimism în demersul nostru științific.

L'ACTIVITÉ POLITIQUE, IDÉOLOGIQUE ET ÉDUCATIVE
POUR LE DÉVELOPPEMENT DE LA CONSCIENCE SOCIALISTE
DES HABITANTS DU PAYS D'OAS

(Résumé)

L'article se consacre à l'analyse de la vie politique dans le Pays d'Oaş, particulièrement, de l'activité du parti pour l'éducation idéologique de chaque membre.

On peut constater, selon les statistiques et d'après l'étude des documents des organisations du parti, que dans le Pays d'Oaş n'existe pas une différence entre l'activité politique-idéologique et les mêmes actions de toute la Roumanie, mais il y a des problèmes, des formes, des particularités, en raison des traditions de ce coin du pays dans la lutte pour la liberté, la dignité de la personne, pour l'égalité des éléments spécifiques dûs au niveau de civilisation.

Il faut donc intensifier la vie politique-idéologique dans le Pays d'Oaş, découvrir des formes adaptées aux problèmes des habitants.

În cel de al XXV-lea an (1980) *Studia Universitatis Babeş-Bolyai* apare semestrial în specialitățile:

matematică
fizică
chimie
geologie-geografie
biologie
filozofie
științe economice
științe juridice
istorie
filologie

На XXV году издания (1980) *Studia Universitatis Babeş-Bolyai* выходит два раза в год со следующими специальностями:

математика
физика
химия
геология-география
биология
философия
экономические науки
юридические науки
история
филология

Dans sa XXV-e année (1980) *Studia Universitatis Babeş-Bolyai* paraît semestriellement dans les spécialités:

mathématiques
physique
chimie
géologie-géographie
biologie
philosophie
sciences économiques
sciences juridiques
histoire
philologie

43 872

Abonamentele se fac la oficiile poștale, prin factorii poștali și prin difuzorii de presă, iar pentru străinătate prin ILEXIM, Departamentul export-import presă, P. O. Box 136—137, telex 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Lei 10